ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

ՀԱՍՏԱՏՈՒՄ ԵՄ.

ՀՀ կրթության և գիտության

նախարար՝ Ա. Աշոտյան

«____ »______________________2009թ.

ՀՀ պետ. գրանցման թ.______________

ԲԱՐՁՐԱԳՈՒՅՆ ՄԱՍՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ԿՐԹԱԿԱՆ ՉԱՓՈՐՈՇԻՉ

Մասնագիտությունը՝ 311103 «Ագրոպարենային համակարգի հաշվապահական հաշվառում և աուդիտ»

Որակավորման աստիճանը՝ Տնտեսագիտության բակալավր

անվանումը

Երևան 2009թ.

1. 311103 «Ագրոպարենային համակարգի հաշվապահական հաշվառում և աուդիտ»

ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԲՆՈՒԹԱԳԻՐԸ

1.1. 311103 «Ագրոպարենային համակարգի հաշվապահական հաշվառում և աուդիտ»

մասնագիտությունը հաստատված է Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2007 թ. օգոստոսի 30 -ի թ. 1038-ն որոշմամբ:

1.2. Շրջանավարտի որակավորումը՝ Տնտեսագիտության բակալավր
որակավորում աստիճան

311103 «Ագրոպարենային համակարգի հաշվապահական հաշվառում և աուդիտ» մասնագիտությամբ

տնտեսագիտության բակալավրի պատրաստման հիմնական կրթական ծրագրի յուրացման
որակավորման աստիճան

նորմատիվային ժամկետը 4.8 տարի է:

1.3. Շրջանավարտի որակավորման բնութագիրը.

311103 «Ագրոպարենային համակարգի հաշվապահական հաշվառում և աուդիտ» մասնագիտությամբ

Տնտեսագիտության բակալավր- ը
որակավորում աստիճան

բուհն ավարտելուց անմիջապես հետո կարող է զբաղեցնել հետևյալ պաշտոնները՝

1. Ագրոարդյունաբերական համակարգի ձեռնարկություններում որպես հաշվապահ, գանձապահ, ներքին աուդիտոր:
2. Ֆինանսական գծով տնօրենի տեղակալ ԱԱՀ ձեռնարկություններում:
3. Ագրոբիզնեսի ոլորտի տնտեսագիտական ծառայությունների ղեկավար:
4. Գյուղատնտեսության Նախարարության կենտրոնական հաշվապահությունում և ֆինանսական վարչությունում որպես առաջատար մասնագետ:
5. Մարզպետարաններում և գյուղապետարաններում տնտեսագետ-հաշվապահ:
6. Բանկային համակարգի վարկավորման բաժնի ավագ մասնագետ:
7. Հարկային պետական ծառայության և նրա ստորաբաժանումների հաշվետվությունների ընդունման և վերլուծության գծով հաշվապահ:
8. Հարկային պետական ծառայության ստորաբաժանումներում տեսչական բաժիններում որպես տեսուչ:
9. Աուդիտորական կազմակերպություններում որպես աուդիտոր:
10. Արհեստագործական ուսումնարաններում և միջնակարգ մասնագիտական կրթության քոլեջներում որպես դասավանդող:
11. Հանրապետական, մարզային և Գյուղատնտեսության Նախարարության կառավարման կենտրոնական ապարատներում և ենթակառույցներում բակալավր-տնտեսագետ և հաշվապահ-ֆինանսիստ:
12. Գիտահետազոտական հիմնարկություններում որպես գիտաշխատող:

1.3.1. Մասնագիտական գործունեության բնագավառը.

311103 «Ագրոպարենային համակարգի հաշվապահական հաշվառում և աուդիտ» մասնագիտությունը

առընչվում է գիտության (տեխնիկայի, տեխնոլոգիաների, կառավարման և այլն) այն

բնագավառից, որը ներառում է մարդկային գործունեության եղանակների, միջոցների և մեթոդների այն ամբողջությունը, որն ուղղված է ԱԱՀ-ի արտադրության զարգացման և կառավարման վիճակը բնութագրող հաշվառման բովանդակությանը, ինչպես նաև վերլուծությանը: Բակալավր տնտեսագիտության բակալավրը ժամանակին պետք է կանխատեսի և հաշվառման ենթարկի տնտեսական զարգացման իրավիճակները, որոշի նորամուծությունների և որակական փոփոխությունների անհրաժեշտությունը և ներուժային հնարավորությունների սահմաններում նորամուծությունների ծրագրերի մշակմանը: Գյուղատնտեսական արտադրության արդյունքի, եկամուտների բաշխման և սպառման տեսության հիմունքներին, բնապահպանության սկզբունքներին և արդյունավետ բնաօգտագործմանը, տնտեսագիտության և կառավարման հիմնական հասկացություններին, սոցիալ-տնտեսական իմացաբանական ժամանակակից մեթոդների, կերպարների ճանաչելիության և նույնականացման ընդհանրացված տեղեկատվության ստուգմանը և ԷՀՄ-ի օգնությամբ դրանց մշակմանը, ստեղծմանը, կիրառմանը և գիտագործնական խնդիրների լուծմանը:

1.3.2. Մասնագիտական գործունեության օբյեկտները.

1. ՀՀ Գյուղատնտեսության Նախարարության ենթակա պետական գյուղատնտեսական ձեռնարկությունները:
2. Գյուղատնտեսական հումք վերամշակող ձեռնարկությունները
3. Բնապահպանության ենթակա կազմակերպությունները
4. Վիճակագրական ազգային ծառայությունը
5. Ջրային տնտեսության պետական կոմիտե
6. Նյութատեխնիկական մատակարարման ծառայությունները
7. Մարզային կառույցները
8. Գյուղապետարանները
9. Հարկային և մաքսային ծառայությունները
10. Գիտա-հետազոտական ինստիտուտները, ուսումնական հաստատությունները
11. Կառավարման օղակները, բորսաները
12. Աուդիտորական կազմակերպությունները
13. Արժեթղթերի շուկան
14. Բանկային և ֆինանսական համակարգերը
15. Դատա- հաշվապահական փորձաքննության լաբորատորիաները

1.3.3. Մասնագիտական գործունեության տեսակները.

311103 «Ագրոպարենային համակարգի հաշվապահական հաշվառում և աուդիտ» մասնագիտությամբ

Տնտեսագիտության բակալավր- ը սույն պետական կրթական չափորոշիչով
որակավորում աստիճան

սահմանված հիմնարար և մասնագիտական պատրաստությանը համապատասխան կարող է կատարել մասնագիտական գործունեության հետևյալ տեսակները`

1. Գլխավոր հաշվապահ
2. Հաշվապահի տեղակալ
3. Գանձապահ
4. Տնտեսագետ- հաշվապահ
5. Ֆինանսիստ- հաշվապահ
6. Վիճակագիր
7. Աուդիտոր
8. Հաշվապահ- փորձագետ
9. Մենեջեր
10. Հարկային տեսուչ
11. Խորհդատու
12. Հետազոտող
13. Մանկավարժական

1.3.4. Մասնագիտական գործունեության ընդհանրական խնդիրները.

311103 «Ագրոպարենային համակարգի հաշվապահական հաշվառում և աուդիտ» մասնագիտությամբ

Տնտեսագիտության բակալավր- ը կախված մասնագիտական գործունեության
որակավորում աստիճան

տեսակից, պետք է պատրաստ լինի լուծելու հետևյալ մասնագիտական խնդիրները.

ա/ մասնագիտական գործունեության՝

1. Հաշվապահական հաշվառման սկզբունքների իրականացում
2. Տնտեսական գործառնությունների գրանցում
3. Ֆինանսական հաշվետվությունների վերլուծություն և գործակիցների օգտագործում
4. Հարկային պարտավորությունների կատարում
5. Ներքին և արտաքին աուդիտորական գործունեության կազմակերպում
6. Ֆինանսական հաշվետվությունների համեմատական բնութագրի պատրաստում
7. Կրկնակի գրանցման հիմունքով հաշվետարություն
8. Հարաբերական ցուցանիշների օգտագործում
9. Ստուգողական և ամփոփ հաշվետվությունների ընդունում, ճշգրտում և ձևակերպում
10. Ֆինանսական և կառավարչական հաշվառման համակարգերի մշակում
11. Գործարար, առևտրական և աշխատանքային իրավունքների օգտագործում

բ/ փորձարարական- հետազոտական գործունեության՝

1. Վիճակագրական տվյալների հավաքագրում և ամփոփում
2. Գործակիցների դուրս բերում և մեկնաբանությունների կիրառում
3. Հաշվապահական հաշվառման և տնտեսագիտական ռազմավարության տեխնոլոգիայի մշակում
4. Տեղեկատվական և խորհրդատվական տվյալների մշակում
5. Առաջադրանքների և նախահաշիվների կազմման և վերահսկողության իրականացում
6. Ներդրումների հնարավորությունների որոշումների կայացում
7. Երկարաժամկետ ֆինանսական ծրագրավորում

գ/ կազմակերպական-կառավարչական գործունեության՝

1. Ինքնարժեքի հաշվարկում
2. Բիզնես-պլանի կազմում
3. Կառավարչական որոշումների կայացում
4. Հաշվային քաղաքականության մշակում
5. Տեղեկատվության տվյալների վերլուծություն
6. Համակարգերի կառուցվածքային չափանիշի որոշում
7. Բաժնետիրական և վարկային կապիտալի հաշվառում
8. Ներքին վերահսկողության և որոշումների կայացում
9. Կադրերի ֆինանս-տնտեսական գիտելիքների պիտանելիության գնահատում
10. Դրամական հոսքերի կառավարում
11. ԱՊՀ-ի ձեռնարկություններում առևտրական համաձայնագրերի կազմում

1.3.5. Որակավորման պահանջները.

Մասնագիտական խնդիրները լուծելու նպատակով Տնտեսագիտության բակալավրը
որակավորման աստիճանը

կատարում է հետևյալ գործառնությունները՝

1. Սկզբնական հաշվառում և փաստաթղթաշրջանառության կազմակերպում:
2. Հաշվապահական գրանցամատյանների վարում, տնտեսական գործառ-

նությունների գրանցում հաշվապահական հաշվառման ստանդարտներին համապատասխան:
3. Տնտեսական գործառնությունների արտացոլում հաշվապահական հաշիվներում կրկնակի գրանցման մեթոդով:
4. Հաշվեմնացորդների դուրս բերում և փորձնական հաշվեկշռի կազմում:
5. Տարեվերջյան ճշգրտումներ հաշիվներում:
6. Ֆինանսական հաշվետվությունների կազմում:
7. Հետհաշվեկշռային դեպքերի ճանաչում և գրանցում:
8. Հաշվային քաղաքականության ապահովում:

- մասնակցում է ԱՊ համակարգի (բնագավառ) մասնագիտական խնդիրների

առաջադրման, ծրագրերի կազմման և լուծմանն ուղղված աշխատանքների բոլոր փուլերին,

- կազմակերպում է նյութերի, միջոցների, սարքավորումների և տեխնոլոգիական գործընթացների արդյունավետ օգտագործման գործառնություններ,
- մասնակցում է ԱՊ համակարգի (բնագավառ) գիտահետազոտական

աշխատանքների կազմակերպման և արդյունքների մշակման փուլերին,

- ուսումնասիրում է ԱՊ համակարգին (բնագավառ) առնչվող մասնագիտական

գրականությունը և գիտատեխնիկական ինֆորմացիան, ծանոթանում է բնագավառի առաջավոր փորձին, նորույթներին և նվաճումներին

- օգտվում է ԱՊ համակարգի (բնագավառ) ինֆորմացիոն տեխնոլոգիաներից, տվյալների

բազաներից, փորձագիտական համակարգերից և կիրառական ծրագրերի փաթեթներից

- կազմակերպում է իր ենթակայության ստորաբաժանման աշխատանքը:

Տնտեսագիտության բակալավրը (որակավորման աստիճանը) պետք է ծանոթ լինի՝

- իր մասնագիտական գործունեության բնագավառին առնչվող իրավական ակտերին, որոշումներին, կարգադրություններին, մեթոդական և նորմատիվային նյութերին,
- գործող չափորոշիչներին, բնագավառի միջոցների տեխնիկա-տնտեսական ցուցանիշներին, առաջավոր տեխնոլոգիաներին և դրանց շահագործման կարգացույցներին,
- գիտահետազոտական աշխատանքների իրականացմամբ ստացված տվյալների ներկայացման, հաշվետվությունների և տեխնիկական փաստաթղթերի կազմման եղանակներին,
- աշխատանքային օրենսդրության հիմունքներին, աշխատանքի պաշտպանության նորմերին և կանոններին:

1.3.6. Մասնագիտական հարմարման հնարավորությունը.

Տնտեսագիտության բակալավրը (որակավորման աստիճանը) կարող է հարմարվել հարակից

մասնագիտական գործունեության հետևյալ տեսակներին՝

հաշվավերլուծական, հաշվապահական հաշվառման, վերահսկման-վերստուգման, վիճակագրական, ֆինանսական, մարքեթինգի, աուդիտորական, խորհրդատվական, նորմատիվային, գիտամեթոդական և գիտամանկավարժական, արտաքին տնտեսական կապերի, արտարժույթի շուկայի, իրավական և այլն:

1.4. Ծրջանավարտի կրթությունը շարունակելու հնարավորությունը

311103 «Ագրոպարենային համակարգի հաշվապահական հաշվառում և աուդիտ» մասնագիտությամբ բարձրագույն մասնագիտական կրթության հիմնական կրթական ծրագիրը յուրացրած

Տնտեսագիտության բակալավր- ը պատրաստ է կրթությունը շարունակելու
որակավորման աստիճանը

- կրճատված ժամկետներում՝ ստանալու բակալավրի որակավորման աստիճան 2-րդ մասնագիտության գծով,
- մասնակցելու քաղաքացիական ծառայության խորհրդի կողմից կազմակերպվող դասընթացներին

- մագիստրատուրայում՝ ստանալու Տնտեսագիտության

  մագիստրոսի որակավորման աստիճան,
- ասպիրանտուրայում (միայն դիպլոմավորված մասնագետի կամ մագիստրոսի հիմնական կրթական ծրագիրը յուրացնելուց հետո) ստանալու գիտությունների թեկնածուի գիտական աստիճան:

2. ԴԻՄՈՐԴԻ ՊԱՏՐԱՍՏԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿԻՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՎՈՂ ՊԱՀԱՆՋՆԵՐԸ

2.1. Դիմորդի նախորդող կրթական մակարդակը՝
միջնակարգ (լրիվ) ընդհանուր կրթություն կամ միջին մասնագիտական կրթության:

2.2. Դիմորդը պետք է ունենա՝
պետական նմուշի վկայական միջնակարգ (լրիվ) ընդհանուր կրթության, կամ միջին մասնագիտական կրթության, կամ նախնական մասնագիտական կրթության մասին, որում կա գրառում դիմորդի միջնակարգ (լրիվ) ընդհանուր կրթություն ստանալու մասին, կամ բարձրագույն մասնագիտական կրթության մասին:

3. 311103 «Ագրոպարենային համակարգի հաշվապահական հաշվառում և աուդիտ» ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅԱՄԲ ՏՆՏԵՍԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ԲԱԿԱԼԱՎՐԻ
որակավորման աստիճան
ՊԱՏՐԱՍՏՄԱՆ ՀԻՄՆԱԿԱՆ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳՐԻՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՎՈՂ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՊԱՀԱՆՋՆԵՐԸ

3.1. Տնտեսագիտության բակալավրի պատրաստման հիմնական կրթական
որակավորման աստիճանը

ծրագիրը մշակվում է սույն պետական կթական չափորոշիչով և ներառում է՝ մասնագիտության ուսումնական պլանը, ուսումնական դասընթացների և պրակտիկաների ծրագրերը:

3.2. Տնտեսագիտության բակալավրի պատրաստման հիմնական կրթական
որակավորման աստիճանը

ծրագրի բովանդակության պարտադիր նվազագույնի իրականացման պայմաններին և ուսումնառության ժամկետներին ներկայացվող պահանջները կանոնակարգվում են սույն պետական կրթական չափորոշիչով:

3.3. Տնտեսագիտության բակալավրի պատրաստման հիմնական կրթական
որակավորման աստիճանը

ծրագիրը ձևավորվում է հանրապետական, բուհական, ուսանողի կողմից

ընտրովի և ֆակուլտատիվ բաղադրիչների դասընթացներից:
Ուսանողի կողմից ընտրովի դասընթացները յուրաքանչյուր կրթաբլոկում բովանդակորեն պետք է լրացնեն հանրապետական բաղադրիչում նշված դասընթացները:

3.4. Տնտեսագիտության բակալավրի պատրաստման հիմնական կրթական
որակավորման աստիճանը

ծրագիրը պետք է նախատեսի հետևյալ կրթաբլոկներում ընդգրկված դասընթացների ուսումնասիրումը՝

ընդհանուր հումանիտար և սոցիալ-տնտեսագիտական՝ ՀՍՏ,
ընդհանուր մաթեմատիկական և բնագիտական՝ ԸԲ,
ընդհանուր մասնագիտական՝ ԸՄԴ,
մասնագիտացման՝ ՄԴ,
ֆակուլտատիվ՝ Ֆ,
ինչպես նաև եզրափակիչ պետական որակավորումը:

3.5. Տնտեսագիտության բակալավրի պատրաստման հիմնական կրթական
որակավորման աստիճանը

ծրագրի բուհական բաղադրիչի բովանդակությունը պետք է ապահովի շրջանավարտի պատրաստությունը սույն պետական կրթական չափորոշիչով սահմանված որակավորման բնութագրի համաձայն:
Բուհական բաղադրիչում ընդգրկված դասընթացները երաշխավորական բնույթ են կրում:

4. <u>311103 «Ագրոպարենային համակարգի հաշվապահական հաշվառում և աուդիտ»</u>

ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅԱՄԲ ՏՆՏԵՍԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ԲԱԿԱԼԱՎՐԻ

որակավորման աստիճան

ՊԱՏՐԱՍՏՄԱՆ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳՐԻ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅԱՆ ՊԱՐՏԱԴԻՐ ՆՎԱԶԱԳՈՒՅՆԻՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՎՈՂ ՊԱՀԱՆՋՆԵՐԸ

Դասընթացների անվանումը և նրանց հիմնական բաժինները.

2.

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՀՈՒՄԱՆԻՏԱՐ ԵՎ ՍՈՑԻԱԼ-ՏՆՏԵՍԱԳԻՏԱԿԱՆ ԴԱՍԸՆԹԱՑՆԵՐԻ ԿՐԹԱԲԼՈԿ

1 Ֆիզիկական կուլտուրա
2 Հայ ժողովրդի պատմություն
3 Հայոց լեզու և հայ գրականություն
4 Ռուսաց լեզու և խոսքի մշակույթ
5 Օտար լեզու
6 Մշակութաբանություն
7 Քաղաքագիտություն
8 Իրավագիտություն
9 Տնտեսագիտական սոցիոլոգիա
10 Փիլիսոփայություն
11 Տնտեսագիտության տեսություն

ՀԱՆՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉ

1. Ֆիզիկական կուլտուրա 136 ժամ

Ֆիզիկական կուլտուրան ուսանողների ընդհանուր կուլտուրական և մասնագիտական պատրաստվածության գործընթացում: Նրա սոցիալ-կենսաբանական հիմունքները: Ֆիզ-իկական կուլտուրան և սպորտը որպես հասարակական երևույթներ:

Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությունը ֆիզիկական կուլտուրայի մասին: Անհատի ֆիզիկական կուլտուրան:

Ուսանողի առողջ կենսակերպի հիմքերը: Աշխատունակության օպտիմալացման նպա-տակով ֆիզիկական կուլտուրայի միջոցների օգտագործման առանձնահատկությունները: Ընդհանուր ֆիզիկական և հատուկ պատրաստությունը ֆիզիկական դաստիարակության հ-ամակարգում:

ՍՊՈՐՏ. Սպորտի կամ ֆիզիկական վարժությունների համակարգի անհատական - ընտրություն:

Ուսանողների մասնագիտական-կիրառական, ֆիզիկական պատրաստությունը: Ինք-նուրույն պարապմունքների մեթոդիկայի հիմունքները և սեփական օրգանիզմի վիճակի - ինքնավերահսկումը:

---

2. Հայ ժողովրդի պատմություն 4 կրեդիտ 120 ժամ

Պատմական գիտության էությունը, մեթոդները: Հայրենական պատմությունը անցյալում և ներկայում: Հայոց պատմությունը որպես համաշխարհային պատմության անքակտելի - մաս:

Առարկայի պարբերացումը, ուսումնասիրության մեթոդները: Հայ և օտար աղբյուրները Հայաստանի և հայերի մասին: Հայ ժողովրդի ծագումը և կազմավորումը:

Հին հայկական պետության կազմավորման ու զարգացման փուլերը: Արարատյան թագավորության կազմավորումը և անկումը (9-6-րդ դդ. մ.թ.ա.): Երվանդունիների (հայկազյան) համահայկական պետությունը: Աքեմենյան Պարսկաստանը և Երվանդունիները: Ալեքսանդր Մակեդոնացին և հելլենիզմը Հայաստանում: Արտաշեսյան արքայատոհմի հաստատումը և Արտաշես 1-ին քաղաքական գործիչը: Տիգրան Մեծ Արտաշեսյան արքայատոհմի անկումը և Արշակունիների արքայատոհմի հաստատումը: Հին հայկական մշակույթը: Արշակունիների անկումը, Հայաստանի բաժանումները: Քրիստոնեության ընդունումն ու հայոց գրերի գյուտը որպես ազգի գոյապահպանության կռվաններ: Հայ ժողովրդի պայքարը հանուն անկախության վերականգնման 5- 9-րդ դարերում: Հայ ժողովրդի ազատագրական պայքարը ընդդեմ պարսկա-բյուզանդական բռնատիրության և ձուլման քաղաքականության 5-6-րդ դարերում: Արաբական արշավանքները Հայաստան և ժողովրդական ապստամբությունները 8-9-րդ դարերում: Հայկական մշակույթը 5-8-րդ դարերում:

Բագրատունիների թագավորության հիմնումն, ամրապնդումը, վերելքը և անկումը: Սելջուկ-թուրքերի արշավանքները և Զաքարյանների իշխանությունը:

Կիլիկիայի հայկական պետությունը (11-14-րդ դդ.): Ռուբինյան իշխանությունը և թագավորության հռչակումը Կիլիկիայում: Հայ-մոնղոլական դաշինքը, Եգիպտական արշավանքները և թագավորության անկումը:

Հայ ազատագարական շարժումները 16-18-րդ դդ.: Հայաստանի 1-ին և 2-րդ բաժանումները Պարսկաստանի և Թուրքիայի միջև: Ազատագրական շարժումների սկիզբը և հետագա - ծավալումը 17-18-րդ դարերում: Իսրայել Օրի: Ազատագրական պատերազմներն Արցախում և Սյունիքում 1720-ական թվ. և դրանց վախճանը: Հովսեփ Էմինը և հայ ազատագրական շարժումը: Հայաստանի ազատագրության ծրագրերը: Հայկական մշակույթը 15-18-րդ դարերում:

Հայաստանը 19-րդ դարի առաջին կեսին: 1804-1813թթ. և 1826-1828թթ. ռուս-պարսկական պատերազմները և արևելյան Հայաստանի նվաճումը Ռուսաստանի կողմից: 1806-1812թթ. և 1828-1829թթ. ռուս-թուրքական պատերազմները և Հայաստանը: Պարսկահայերի և արևմտահայերի ներգաղթը:

Հայ ժողովրդի սոցիալ-տնտեսական ու քաղաքական դրությունը 19-րդ դարի երկրորդ կեսին: Հայ հասարակական-քաղաքական միտքը 1850-1860-ական թվ.: 1877-1878թթ. ռուս-թուրքական պատերազմը և հայկական հարցի միջազգայնացումը: Հայ քաղաքական կուսակցությունների ձևավորումը, նրանց ծրագրերն ու գործելակերպը: Արևմտահայերի զանգվածային կոտորածները 1895-1896թթ.: Հայկական մշակույթը 19-րդ դարում:

Հայ ժողովուրդը առաջին աշխարհամարտի տարիներին: Հայկական հարցը 1912-1914թթ.: Առաջին աշխարհամարտի սկիզբն ու ընթացքը: Հայոց ցեղասպանության թուրքական ծրագիրն ու իրագործման փուլերը: Մեծ եղեռնը: Հայ ժողովրդի ինքնապաշտպանական մարտերը: 1917թ. փետրվարյան, հոկտեմբերյան հեղափոխությունները և Հայաստանը:

Հայաստանի առաջին հանրապետությունը (1918-1920թթ.): Հայ ժողովրդի 1918թ. մայիսյան հերոսամարտերը և Հայաստանի առաջին հանրապետության հռչակումը: - Հանրապետության սոցիալ-տնտեսական հասարակական-քաղաքական և մշակութային կյանքը: Արտաքին քաղաքականությունը: Սևրի պայմանագիրը: Թուրք-հայկական պատերազմը: Հանրապետության անկումը:

Հայաստանի խորհրդային հանրապետությունը 1920-1940թթ.: Խորհրդային իշխանության հաստատումը, առաջին քայլերը և տնտեսական ու քաղաքական կարևոր իրադարձությունները: Բռնաճնշումները և դրանց հետևանքները:

Հայ – ժողովուրդը երկրորդ աշխարհամարտի տարիներին: Պատերազմի սկիզբը: Հայրենական Մեծ պատերազմը: Հանրապետության տնտեսության վերակառուցումը պատերազմի պահանջներին համապատասխան: Հայ ժողովրդի մասնակցությունը պատերազմին: Թիկունքի հերոսական աշխատանքը: Սփյուռքահայերի մասնակցությունը երկրորդ համաշխարհային պատերազմին: Հայրենական Մեծ պատերազմի ավարտը: Հայկական հարցը Պոտսդամի կոնֆերանսում:

Հայաստանի խորհրդային հանրապետությունը 1945-1991թթ.: Երկրի տնտեսության վերականգնումը: Հայաստանը Խրուշչովյան բարենորոգումների, Բրեժնևյան հասարակ-

ական-քաղաքական կյանքի լճացման տարիներին:

Գորբաչովյան վերակառուցման քաղաքականությունը, Արցախյան շարժումը և Սպիտակի ավերիչ երկրաշարժը:

Հայաստանի Հանրապետությունը 1991-2003թթ.: ԽՍՀՄ փլուզումը: Հայաստանի երկրորդ հանրապետության հռչակումը: Հողի սեփականաշնորհումն ու ձեռնարկությունների -ապապետականացումը: Անցումը շուկայական հարաբերություններին: Թույլ տրված սխալներն ու հետևանքները: Հանրապետության արտաքին քաղաքականությունը: Ցեղասպանության ճանաչման գործընթացը: Արցախյան հիմնահարցը: Հայրենիք-սփյուռք կապերը: Հայկական մշակույթը:

3. Հայոց լեզու և հայ գրականություն 4 կրեդիտ 120 ժամ

Լեզվի հիմնական գործառնությունները, լեզուն որպես մարդկային մտածողության արտահայտման ու մտքերի ձևավորման միջոց, որպես հաղորդակցության միջոց, որպես մշակութային արժեքների ստեղծման, պահպանման ու կուտակման միջոց, որպես հասարակական-քաղաքական միտումների կրող:

Աշխարհի լեզուները և լեզվաընտանիքները, հայոց լեզվի տեղը հնդեվրոպական լեզվաընտանիքում:

Հայոց լեզվի զարգացման պատմական շրջանները (գրաբար, միջին հայերեն, ժամանակակից հայոց լեզու՝ արևելահայ և արևմտահայ գրական լեզուներ): Հայոց գիրը և գրչությունը: Մեսրոպյան այբուբենի ստեղծման համազգային պատմական նշանակությունը: Ուղղագրության, կետադրության և ուղղախոսության ժամանակակից համակարգերը, որպես գրավոր և բանավոր խոսքի կարևորագույն չափանիշներ: Խոսքի կուլտուրայի հիմքերն ու բաղկացուցիչները. ոճաբանություն և ճարտասանական արվեստի հիմունքները:

Ժամանակակից հայերենում ոճի հիմնական տեսակների բնութագրումը. գործառնական, իրադրական և անհատական ոճեր: Գործառնական ոճեր:

Առօրյա խոսակցական ոճի ընդհանուր բնութագիրը: Գրական լեզվի ներկա վիճակի և նրա հետագա զարգացման ընթացքի առումով առօրյա խոսակցական ոճի ազդեցության դրական և բացասական միտումները: Ժամանակակից հայոց գրական լեզվի անաղարտության պահպանման հիմնական խնդիրները:

Գիտական ոճի ընդհանուր բնութագիրը: Գիտական և կրթական-ուսումնական ոլորտների գործունեության լեզվական-խոսքային չափանիշները:

Վարչագործարարական ոճի ընդհանուր բնութագիրը: Վարչատնտեսական, օրենսդիր, -օրինաստեղծ և պետական կառավարման, ինչպես նաև քաղաքական, միջազգային, դիվանագիտական ոլորտներում կիրառվող լեզվական-խոսքային չափանիշների առանձնահատկությունները: Այդ ոլորտներին վերաբերող փաստաթղթերի կազմման և դրանց համակարգման հիմնական սկզբունքները: Գովազդային տեքստերի ձևավորման և դրանց մատուցման հիմնական եղանակները:

Հրապարակախոսական ոճի ընդհանուր բնութագիրը: Հուզական- հոգեբանական ներգործության և փաստարկվածության ու տրամաբանական մոտեցումների համադրումը որպես այդ ոճի գործառության հիմնական սկզբունք:

Գեղարվեստական ոճի ընդհանուր բնութագիրը: Այդ ոճի հիմնական չափանիշների -պարզաբանումը հայ և համաշխարհային գրական մեծագույն արժեքների օրինակով:

Ճարտասանական արվեստի պատմության և հիմնական սկզբունքների համառոտ ակնարկ: Ճարտասանական արվեստի կազմախոսական-բնախոսական հիմքերը. ձայնի դրվածքը, շնչառության տեխնիկան, հնչյունի ձևավորման և արտաբերման տեխնիկան ու կուլտուրան: Խոսքի կազմակերպման հոգեբանական, հուզական և տրամաբանական մեխանիզմները:

4. Ռուսաց լեզու և խոսքի մշակույթ 4 կրեդիտ 120 ժամ

Գյուղատնտեսության համար մասնագետներ պատրաստելու խնդիրները որոշարկում են «Ռուսաց լեզու» դասընթացի հաղորդակցական և պրակտիկ բնույթը անհատական խոսքի և

երկխոսության, ընթերցելու և գրելու, ընկալման և խոսակցական ունակությունների ձևավորումը և զարգացումը:

Գործառնական-իմաստաբանական հիմքի վրա խմբավորված քերականական գիտելիքների ուսուցումը դիտակտիկ սկզբունքների և ուսումնական նյութի բաշխվածության հաշվառումը: Նվազագույնի հասցված բառային քերականական նյութի մատուցումը որպես խոսքի կուլտուրայի կատարելագործման, խոսակցական սխալների կանխատեսման և դրանց վերացման լեզվական հիմք:

ՈՒսուցանվող լեզվի երկրի մշակույթը և ավանդույթները: Խոսքի բարեկանոնության (կանոնավարության) տարբեր միջոցների կիրառումը որոշակի իրավիճակներում:

Խոսելու ունակությունը. անհատական խոսքի և երխոսության կազմակերպումը օգտագործվող պարզ բառային-քերականական միջոցների կիրառմամբ:

Հրապարակային խոսքի հիմունքները (բանավոր հաղորդում, զեկույց և այլն):

Խոսքի ընկալումը. անհատական խոսքի և երկխոսության ըմբռնումը կենցաղային և մասնագիտական հաղորդակցման ոլորտներում:

Ընթերցանություն. տեքստերի տեսակները, ոչ բարդ տեքստեր և մասնագիտական ուղղվածության տեքստեր:

Գրավոր խոսքի ունակություն. համառոտագրում, ռեֆերատ, հաղորդում, դրույթներ: Վարչագործարարական ոճ (դիմում, ստացական, արձանագրություն, տեղեկանք և այլն):

5. Օտար լեզու
Անգլերեն լեզու 8 կրեդիտ 240ժամ

Հնչյունների արտասանության, ինտոնացիայի, շեշտադրական համակարգի և ուսուցանվող լեզվում խոսքի ռիթմի յուրահատկությունը, տառադարձության ընթերցանությունը:

Ընդհանուր և տերմինաբանական բնույթի 2000 ուսուցողական բառային միավորով - բառապաշարի նվազագույն:

Ընդհանուր կիրառման բնագավառի /կենցաղային, տերմինաբանական, ընդհանուր գիտական, պաշտոնական և այլն/ հասկացություն բառապաշարների տարբերակման մասին: Հասկացություն բառակազմական հիմնական միջոցների մասին: Հասկացություն ազատ և կայուն բառակապակցությունների, դարձվածաբանական միավորների մասին:

Գրավոր և բանավոր հաղորդակցության ժամանակ առանց իմաստի աղճատման ընդհանուր բնույթի հաղորդակցումն ապահովող քերականական երևույթներ:

ՈՒսումնասիրվող լեզվի երկրների մշակույթը և սովորույթները:

Բանավոր խոսքը: Պաշտոնական և ոչ պաշտոնական շփման ընդհանուր հաղորդակցական իրադրություններում առավել չափով օգտագործվող հարաբերականորեն պարզ բառային-քերականական միջոցների օգտագործումը երկխոսության մեջ և անհատական խոսքում: Հրապարակային խոսքի հիմունքները /բանավոր հաղորդում, զեկույց/:

ՈՒնկնդրում: Կենցաղային և մասնագիտական հաղորդակցման բնագավառներում երկխոսության և անհատական խոսքի ըմբռնումը:

Ընթերցանություն: Տեքստերի տեսակները. ոչ բարդ գործնական բնույթի և լայն մասնագիտական ուղղվածության տեքստեր:

Գրավոր խոսքը: Խոսքային ստեղծագործությունների տեսակները. կենսագրություն, փոքր զեկույցներ, անձնական նամակ, գործնական նամակ, ռեֆերատ:

6. Գերմաներեն լեզու

Ծրագիրը ենթադրում է գերմաներեն լեզվի իմացության գործնական կիրառում, լեզվին բնորոշ ճիշտ շեշտադրություն և արտասանություն: Քերականական անհրաժեշտ գիտելիքների ձեռք բերումը, նրանց կիրառումը բանավոր խոսքում և թարգմանչական աշխատանքում: ՈՒսուցողական ընդհանուր բառապաշարի և տերմինաբանական բնույթի 2000 բառային նվազագույն միավոր:

Բառապաշարի տարբերակում ըստ կիրառման բնագավառի /կենցաղային, տերմինաբանական, գիտական, պաշտոնական/: Ընդհանուր հասկացություն բառակազմությանը

վերաբերող միջոցների մասին:
Ընդհանուր հասկացություն ազատ և կայուն բառակապակցությունների և դարձվածաբանության վերաբերյալ:

Քերականական հմտությունների իմացությունը գրավոր և բանավոր հաղորդակցության ժամանակ առանց աղճատման ընդհանուր բնույթի հաղորդակցումն ապահովելու համար:

7. Մշակութաբանություն 2 կրեդիտ 60 ժամ

Ժամանակակից մշակութաբանության կազմը և կառուցվածքը, մշակույթի փիլիսոփայությունը և մշակութային մարդաբանությունը: Մշակութաբանությունը և մշակույթի պատմությունը, տեսական և կիրառական մշակութաբանության հետազոտությունների մեթոդիկան: Մշակութաբանության հիմնական հասկացությունները, մշակույթ, քաղաքականություն, մշակույթի ձևաբանություն, գործառնություններ և սուբյեկտներ, մշակույթի ծագումնաբանությունը և դինամիկան: Մշակույթի լեզուն և խորհրդանիշները, միջմշակութային հաղորդակցում, մշակութային արժեքներ և ավանդույթներ, աշխարհի մշակութային պատկերը: Մշակույթի սոցիալական ինստիտուտներ, մշակութային նույնականությունը և արդիականացումը, մշակույթների տիպաբանությունը: Էթնիկական, ազգային, վերնախավային և զանգվածային մշակույթներ, մշակույթների արևելյան և արևմտյան տիպերը առանձնահատուկ և միջին մշակույթներ: Տեղային մշակույթներ, ժամանակակից համաշխարհային գործընթացներում մշակութային ընդհանրացման միտումները: Մշակույթը և բնությունը, մշակույթը և անհատը, մշակույթը և հասարակությունը, մշակույթը և արդիականության գլոբալ հիմնախնդիրները:

8. Քաղաքագիտություն 3 կրեդիտ 75 ժամ

Քաղաքագիտության օբյեկտը և առարկան, մեթոդները և գործառնությունները: Քաղաքագիտության և այլ հասարակագիտական առարկաների փոխհարաբերությունները: Քաղաքական ուսմունքների հիմնական փուլերը (Անտիկ Աշխարհի, միջնադար, նոր և -նորագույն շրջան): Հայ քաղաքական մտքի ավանդույթները, արմատները, մշակութային հիմքերը: Արդի քաղաքագիտական դպրոցները: Քաղաքականություն և քաղաքական իշխանություն: Քաղաքական իշխանության իրականացման մեխանիզմը, արդյունավետությունը և լեգիմիտությունը: Քաղաքական համակարգ: Քաղաքական ռեժիմ (վարչակարգ): Դեմոկրատիայի ժամանակակից տեսությունները ու մոդելները: Պետություն, գործառույթները, ձևերը: Պետական իշխանության մարմինները Հայաստանում: Իրավական և սոցիալական պետություն: Խորհրդարան և խարհրդարականություն: Կառավարման նախագահական, կիսանախագահական և խորհրդարանական ձևերի համեմատական վերլուծությունը:

Քաղաքական իշխանության սոցիալական սուբյեկտները: Շահերի խմբեր, քաղաքական լիդերություն և քաղաքական լիդերներ, էլիտա: Ընտրություններ և ընտրական համակարգեր: ՀՀ ընտրական համակարգը: Քաղաքական կուսակցություններ և կուսակցական համակարգեր: Բազմակուսակցական համակարգի կայացումը Հայաստանում: Քաղաքական գործընթացներ: Քաղաքական արդիականացում: Քաղաքական արդիականացման առանձնահատկությունները ՀՀ-ում: Քաղաքական կոնֆլիկտներ և դրանց լուծման ուղիները: Քաղաքական տեխնոլոգիաներ: Համաշխարհային քաղաքական գործընթացներ և միջազգային հարաբերություններ: Արդի համաշխարհային հարաբերությունների աշխարհաքաղաքական վերլուծություն: Հայաստանի ազգային շահերը նոր աշխարհաքաղաքական իրավիճակում: Քաղաքական գլոբալիստիկա. ընդհանուր բնութագիրը, համամարդկային հիմնահարցերի լուծման քաղաքական ուղիները: Քաղաքական կանխատեսում:

9. Իրավագիտություն 5 կրեդիտ 150 ժամ

Պետությունն ու իրավունքը: Պետության և իրավունքի ծագումը, էությունը, հատկանիշները, գործառույթները, կառուցակարգը, ձևերը: Իրավունքի նորմերը և աղբյուրները: Նորմատիվային իրավական ակտերի հասկացությունը, տեսակները: Օրինականության հասկացությու-

նը:
Հայաստանի Հանրապետության իրավունքի համակարգը: Իրավունքի ճյուղերը: Սահմանադրական իրավունք:
Քաղաքացիական իրավունք: Իրավաբանական անձինք: Սեփականության իրավունք: Գրավի իրավունք: Գործարքներ և ներկայացուցչություն: Պարտավորություններ: Պայմանագիր: Ժառանգական իրավունք:
Աշխատանքային իրավունք: Վարչական իրավունք: Քրեական իրավունք: Հողային իրավունք: ՀՀ Հողային օրենսդրությունը:
ՀՀ դատական համակարգը: Դատախազության մարմինների համակարգը: ՀՀ ոստիկանության մարմինները: Արդարադատությունը և դրա խնդիրները: Քաղաքացիական դատավարության իրավունքը: Քրեական դատավարության իրավունքը:
Միջազգային իրավունք: Միջազգային իրավունքի սկզբունքները և սուբյեկտները: Միջազգային պայմանագրեր: Միջազգային իրավունքի աղբյուրները:

10. Տնտեսագիտական սոցիոլոգիա 2 կրեդիտ 58 ժամ

ՀՀ-ում ժողովրդավարական և սոցիալ-տնտեսական նոր հարաբերությունների ձևավորումը և նոր մեխանիզմների ներդրումը արմատական փոփոխություններ են առաջ բերել հասարակական կյանքի տարբեր ոլորտներում: Շուկայական հարաբերությունների զարգացման պայմաններում կարևորվում է նաև նոր սոցիալ-աշխատանքային հարաբերությունների՝ մասնավորապես սոցիալ-հոգեբանական գործոնի դերը, ինչը կարևոր նշանակություն ունի աշխատանքի արտադրողականության գործում: Այս տեսանկյունից «Տնտեսագիտական սոցիոլոգիա» առարկայի դասավանդումը ուսանողների համար կարող է ունենալ տեսական և գործնական նշանակություն:
Առարկայի ծրագրում ընդգրկված են շուրջ 10 թեմաներ, որոնք հնարավորություն են տալիս քննարկելու հետևյալ կարևոր խնդիրները.
Տնտեսագիտական սոցիոլոգիան որպես գիտություն, ուսումնասիրության առարկան, օբյեկտը, խնդիրները, ֆունկցիաները: Տնտեսագիտական սոցիոլոգիայի զարգացման փուլերը և դպրոցները:
- Տնտեսագիտական սոցիոլոգիայի ուսումնասիրության մեթոդները: Ընտրանք: Փաստաթղթերի վերլուծություն, դիտում, հարցում: Հետազոտության արդյունքների վերլուծություն:
- Տնտեսական մոտիվացիա և ռացիոնալիզմի տիպեր: Պահանջմունքների դասակարգման Ա.Մասլոուի սանդղակի բնութագրությունը:
- Աշխատաշուկայի ձևավորումը և զարգացումը սոցիոլոգիայում: Գործազրկության ձևերը և - դրա սոցիալ-հոգեբանական հետևանքները:
- Տնտեսական ադապտացիա: Ադապտացիայի ձևերը և էտապները: Ադապտացիայի ղեկավարման օբյեկտիվ և սուբյեկտիվ գործոնները:
- Աշխատանքային կոնֆլիկտներ: Կոնֆլիկտների ծագման պատճառները, ձևերը և լուծման ուղիները:
- Սոցիալ-տնտեսական շերտավորում, շարժունություն, անհավասարություն: Սոցիալ-տնտեսական շերտավորման պատճառները, չափանիշները, ձևերը:
- Գործարարության հիմնախնդիրները տնտեսագիտական սոցիոլոգիայում: Գործարարության զարգացման պատմական տիպերը: Գործարարի սոցիալ-հոգեբանական կերպարի - բնութագրությունը:
- Մարդը տնտեսական գաղափարախոսության համակարգում: Տնտեսական գաղափարախոսության ձևերը:
- Փող, ֆինանսներ, բորսա, հարկեր: Դրանց սոցիալ-հոգեբանական տեսանկյունները:

11. Փիլիսոփայություն 4 կրեդիտ 120 ժամ

Փիլիսոփայության առարկան, տեղը և դերը մշակույթում: Փիլիսոփայության կայացումը, -

փիլիսոփայական, դպրոցների և հիմնական ուղությունների պատմական զարգացման հիմնական փուլերը, փիլիսոփայական գիտելիքների կառուցվածքը: Ումունք կեցության ինքնակազմակերպվածությունը: Իրականի և վերացականի հասկացությունները՝ տարածություն և ժամանակ, շարժում և զարգացում, դիալեկտիկա, դետերմինիզմ և ինդետերմինիզմ, դինամիկա և վիճակագրական օրինաչափությունները, աշխարհի մասին գիտական, փիլիսոփայական և կրոնական պատերացումները:

Մարդը և հասարակությունը, մշակույթը, մարդը և բնությունը: Հասարակությունը և նրա կառուցվածքը, քաղաքացիական հասարակություն և պետություն, մարդը սոցիալական կապերի համակարգում:

Մարդը և պատմանական գործընթացը, անհատը և զանգվածները, ազատություն և անհրաժեշտություն, հասարակական զարգացման հասարակարգային և քաղաքակրթական հայեցակարգերը:

Մարդկային կեցության իմաստը. բնություն և ազատություն, ազատություն և պատասխանատվություն, բարոյականություն:

Ճշտություն և իրավունք, բարոյական արժեքներ, տարբեր մշակույթներում կատարյալ անհատի մասին պատկերացումները: Գեղագիտական արժեքներ և նրանց դերը մարդկային կյանքում, կրոնական արժեքներ և խղճի ազատություն:

Գիտակցություն և իմացություն, ինքնագիտակցություն և անհատականություն: Իմացություն, ստեղծագործություն և պրակտիկա, հավատ և գիտելիք, հասկացողություն և բացատրություն: Ռացիոնալությունը և իռացիոնալությունը իմացության գործունեությունում: Ճշմարտության հիմնախնդիրը. իրականություն, մտածողություն, տրամաբանություն և լեզու, գիտական և ոչ գիտական իմացություն, գիտականության չափանիշներ: Գիտական իմացության կառուցվածքը, մեթոդը և ձևերը, զարգացման միտումները: Գիտական հեղաշրջումները և ռացիոնալության տիպերի փոփոխությունը, գիտությունը և տեխնիկան: Մարդկության ապագան և արդիականության գլոբալ հիմնախնդիրները. քաղաքակրթությունների փոխազդեցությունը և ապագայի պատկերը:

12. Տնտեսագիտության տեսություն 12 կրեդիտ 360 ժամ

<u>Տնտեսագիտության տեսության ընդհանուր հիմունքները:</u>
Տնտեսագիտության տեսության առարկան, գործառնույթները և մեթոդները: Տնտեսագիտության տեսության զարգացման հիմնական փուլերը: Տնտեսական մտածելակերպի հիմնական սկզբունքները: Բարիքը և նրա դասակարգումը: Պահանջմունքներ, ռեսուրսներ: Արտադրության գործոններ: Տնտեսական ընտրություն: Տնտեսական հարաբերություններ: Սեփականություն և տնտեսավարում: Տնտեսական համակարգերը, դրանց տիպերը և մոդելները: Արտադրական հնարավորությունների կորեր: Տնտեսական արդյունավետություն: Տնտեսական ռազմավարություն և տնտեսական քաղաքականություն:
<u>Միկրոտնտեսագիտություն:</u> Շուկա: Առաջարկի օրենք, պահանջարկի օրենք: Անհատական և շուկայական պահանջարկ, հավասարակշռված գին: Սպառողի և արտադրողի ավելցուկներ, սպառողի և արտադրողի վարքագծերի տեսությունները: Պա-հանջարկի գործոնները: -Եկամտի էֆեկտ և փոխարինման էֆեկտ: Առաձգականություն: Առաջարկը և նրա գործոնները: Սահմանային արտադրողականության անկման օրենքը: Մասշտաբի էֆեկտ: Մենաշնորհ, բնական մենաշնորհ, գնի էությունը, գործառույթները և համակարգը, գնային -խտրականություն: Մրցակցությունը և նրա տեսակները: Օլիգոպոլիա, մենաշնորհային մրցակցություն, մուտքի և ելքի արգելքները ճյուղում, համեմատական առավելություն: Ձեռնարկության հասկացությունը արտադրության համակենտրոնացումը և կենտրոնացումը, դիվերսիֆիկացիա: Արտադրական գործառույթ: Արտադրության գործունեության շուկաներ: Ծախսերը և դրանց տեսակները, հաստատուն, փոփոխուն, հաշվապահական, տնտեսական, սահմանային ծախքեր, այլընտրանքային ծախքեր: Հաշվապահական և տնտեսական շահույթ: Հասույթի և ծախքերի միջին և սահմանային մեծությունները, արդյունավետություն, փոխհատուցում արտադրության մասշտաբից (նվազող, ամփոփոխ, աճող): Ձեռներեցության տնտեսական բնույթը, գործառույթները և ակտիվացման պայմանները, տնտեսական ռիսկ:

Աշխատանքի շուկա: Աշխատանքի առաջարկը և պահանջարկը: Աշխատավարձ և զբաղվածություն, բյուջետային սահմանափակում, անտարբերության կոր: Կապիտալի շուկա: Տոկոսադրույք և ինվեստիցիա: Հողի շուկա: Ռենտա: Ընդհանուր հավասարակշռություն և բարեկեցություն: Եկամուտների բաշխում: Անհավասարություն: Պետության դերը:
Մակրոտնտեսագիտություն: Ազգային տնտեսությունը որպես ամբողջություն: Մակրոտնտեսական ցուցանիշներ: Համախառն ներքին արդյունք, նրա չափման եղանակները: Ազգային եկամուտ: Տնօրինվող անձնական եկամուտ: Գների ինդեքսները: Ազգային հարստություն, - նրա կառուցվածքը: Համախառն ներքին արդյունքի դինամիկան ՀՀ-ում: Ազգային տնտեսության ճյուղային և բաժանմունքային կառուցվածքներ: Ամբողջական պահանջարկ և ամբողջական առաջարկ, դրանց հավասարակշռությունը
/AD-AS մոդելը/: Սպառում, խնայողություն, դրանց միջին և սահմանային հակումները, գործառույթները: Խնայողություն և ինվեստիցիա: Մակրոտնտեսական հավասակշռություն և իրական տոկոսադրույք / IS- LM մոդելը/: Մուլտիպլիկատորի էֆեկտը: Գործազրկությունը և նրա ձևերը: Ինֆլյացիան և նրա տեսակները: Տնտեսական պարբերաշրջանները: Տնտեսական աճը և տնտեսական զարգացումը: Տնտեսական աճի մոդելները: Պետական ծախսեր և հարկեր: Փողի էությունը, փողի շուկա, փողի պահանջարկը և առաջարկը, դրամաշրջանառություն, փողի տեսությունները: Պետական բյուջե, նրա դիֆիցիտը և ավելցուկը, արժույթի ֆիքսված և լողացող կուրս: Բանկային համակարգ: Դրամավարկային քաղաքականություն: Միջազգային տնտեսական հարաբերություններ: Արտաքին առևտուր և արտաքին քաղաքականություն: Վճարային հաշվեկշիռ: Տարադրամի կուրսը:
Անցումային շրջանի հիմնական գծերը և առանձնահատկությունները ՀՀ-ում: Սեփականաշնորհում: Բաշխումը և եկամուտները: Տնտեսության կառուցվածքային տեղաշարժերը: Սոցիալական ոլորտի վերափոխումները: Բաց տնտեսության ձևավորումը:

Բացատրել ուսանողների իրավունքներն ու պարտականություններն ամրագրող իրավական հիմքերը, նրանց վարքագծի նորմերն ու կանոնները, ուսանողների բարոյական ու նյութական խթանման համակարգը և ուսանողական ինքնակառավարման հարցերը:

Սովորեցնել գրադարանային գործի հիմունքները, տեղեկատվության սպասարկման կազմակերպումը, հեղինակային իրավունքների պաշտպանությունը, կազմակերպվող գիտաժողովների, մրցույթների և այլ միջոցառումների կարգը:

Ուսանողը ավարտելով բուհը, պետք է կարողանա աշխատել տնտեսագիտական ծառայություններում:

ԸՆՏՐՈՎԻ ԴԱՍԸՆԹԱՑՆԵՐԻ ԿՐԹԱԲԼՈԿ
Հոգեբանություն և մանակավարժություն
Կրոնի պարմություն

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄԱԹԵՄԱՏԻԿԱԿԱՆ ԵՎ ԲՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ԴԱՍԸՆԹԱՑՆԵՐԻ ԿՐԹԱԲԼՈԿ

1 Բուսաբուծական արտադրանքի պահպանման և վերամշակման տեխնոլոգիա
2 Անասնաբուծական արտադրանքի պահպանման և վերամշակման տեխնոլոգիա
3 Բուսաբուծականարտադրանքի արտադրության տեխնոլոգիա
4 Անասնաբուծական արտադրանքի արտադրության տեխնոլոգիա
5 Էկոնոմետրիկա
6 Այգեպտղաբուծություն
7 Ագրոէկոլոգիա և շրջակա միջավայրի պահպանություն
8 Բարձրագույն մաթեմատիկա
9 Քաղաքացիական պաշտպանություն և անվտանգության արտակարգ իրավիճակներ
10 Կենսագործունեության անվտանգություն
11 Գյուղատնտեսության մեքենայացում
12 Երկրագործության հիմունքներ
13 Ինֆորմատիկա
14 Ինֆորմացիոն տեխնոլոգիաներ և համակարգեր
15 Էկոնոմիկա- մաթեատիկական մոդելավորում
16 Վիճակագրություն
17 Գյուղատնտեսական մեքենաներ

ՀԱՆՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉ
1. Բուսաբուծական արտադրանքի պահպանման և վերամշակման տեխնոլոգիա 3 կրեդիտ 90 ժամ

Որպես վերամշակման օբյեկտ բուսական հումքի բնութագիրը և որակի գնահատումը, հացահատիկի, լոբազգիների, յուղատու մշակաբույսերի, կարտոֆիլի, բանջարեղենի, մրգերի և հատապտուղների, շաքարի ճակնդեղի և ծխախոտի նախապատրաստման և վերամշակման սկզբունքները, մեթոդներն ու գործընթացները, դրանց էությունը և արտադրության տարբեր ոլորտներում կիրառման առանձնահատկությունները:

Բուսաբուծական արտադրանքի պահպանության սկզբունքները, մեթոդներն ու եղանակները, հացահատիկի, լոբազգիների, յուղատու մշակաբույսերի, կարտոֆիլի, բանջարեղենի, մրգերի և հատապտուղների, շաքարի ճակնդեղի և ծխախոտի պահպանության տեխնոլոգիաները: Հացահատիկի, լոբազգիների, յուղատու մշակաբույսերի, կարտոֆիլի, բանջարեղենի, մրգերի և հատապտուղների, շաքարի ճակնդեղի և ծխախոտի վերամշակման տեխնոլոգիաները, պահածոյագործության և գինեգործության հիմունքները, կոմբինացված կերերի արտադրություն:

2. Անասնաբուծական արտադրանքի պահպանման և վերամշակման տեխնոլոգիա 3 կրեդիտ 90 ժամ

Կաթի և կաթնամթերքների սննդային և կենսաբանական արժեքները: Կաթի կազմը, ֆիզիկական և քիմիական հատկությունները: Կաթի նախնական մշակումը տնտեսություններում: Անարատ կաթնամթերքների, պաղպաղակի, պանիրների, կարագի և - կաթնային պահածոների արտադրության տեխնոլոգիաները: Մսի քիմիական կազմը: Անասունների մորթի տեխնոլոգիան: Մսի նախնական մշակումը: Երշիկների, ապուխտների, կիսաֆաբրիկատների և մսային պահածոների արտադրության տեխնոլոգիաները: Ձվի կազմը, նրանից պատրաստված սառեցված և չորացված ձվամթերքների արտադրության տեխնոլոգիան:

Կաշիների ստացման տեխնոլոգիան: Կաշիների դասակարգումը: Կաշիների ներկրման գործընթացները: Կաշիների դաբաղումը, պիկելումը: Թավշակաշվի և մորթիների ստացման արտադրական գործընթացները:

3. Բուսաբուծական արտադրանքի արտադրության տեխնոլոգիա 3 կրեդիտ 90 ժամ

Բուսաբուծությունը որպես՝ արտադրության ճյուղ, նրա խնդիրները: Դաշտային մշակաբույսերի խմբավորումը: Սերմնաբուծությունը որպես բերքատվության բարձրացման կարևոր պայման: Հացահատիկային և հատիկաընդեղեն մշակաբույսերի սորտային կազմը, կենսաբանական առանձնահատկությունները և մշակության տեխնոլոգիաները: Կարտոֆիլի, շաքարի և կերի ճակնդեղների, ծխախոտի և կերային մշակաբույսերի կենսաբանական և մշակութային առանձնահատկությունները: Բանջարաբուծությունը որպես բուսաբուծության ճյուղ: Բանջարաբոստանային մշակաբույսերի սորտային կազմը և մշակության տեխնոլոգիաները բաց և փակ գրունտում:

4. Անասնաբուծական արտադրանքի արտադրության տեխնոլոգիա 3 կրեդիտ

Անասնապահությունը որպես ժողովրդական տնտեսության առաջատար ճյուղ, վարման համակարգը, նախապայմանները և հիմնախնդիրները: Ռեգիոնալ անասնապահության կողմնորոշիչները:

Գյուղատնտեսական կենդանիների տնտեսական հատկանիշները, ցեղագոյացման գործոնները, ցեղերի դասակարգումը և կատարելագործման ու շրջայնացման խնդիրները: Կենդանիների համակազմվածքը, աճի ու զարգացման օրինաչափությունները, հաշվառման մեթոդները: Նախիրների և հոտերի սերնդատվութունը, վերարտադրությունը և մթերատվությունը:

Բուծման հիմունքները սելեկցիոն տոհմային պլան: Կենդանիների կերակրման հիմունքները: Կերերի դասակարգումը, դրանց սննդարարության համալիր գնահատումը: Նորմավորված կերակրման խնդիրները: Անասնապահության կերի բազայի ամրապնդման ուղիները: Տավարաբուծության, ոչխարաբուծության, խոզաբուծության, թռչնաբուծության և մասնավոր անասնաբուծության այլ ճյուղերի արտադրատեխնոլոգիական խնդիրները: Անասնաբուժական համակարգի, սպասարկող այլ ծառայությունների և անասնաբուծական մթերքներ ու հումք վերամշակող ձեռնարկությունների ներդաշնակվածությունը ճյուղին:

5. Էկոնոմետրիկա 5 կրեդիտ 150 ժամ

Էկոնոմետրիկ մոդելավորման հիմնական ասպեկտները, փուլերը, զույգային ռեգրեսիոն կոռելյացիա, բազմակի ռեգրեսիա և կոռելյացիա, փոքր քառակուսիների մեթոդը, կոռելյացիայի և դետերմինացիայի գործակիցները, գծային, ոչ գծային ռեգրեսիոն մոդելները, ժամանակային շարքերը էկոնոմետրիկ հետազոտություններում, տրենդային միտումի, պարբերական և սեզոնային տատանումների բացահայտումը, ժամանակային շարքերի մոդելների հիման վրա կանխատեսման իրականացումը, վիճակագրական տվյալների վերլուծության և ընդհանրացման հիմնախնդիրները:

6. Այգեպտղաբուծություն 2 կրեդիտ 60 ժամ

Բուսաբուծությունը որպես գիտություն և արտադրության ճյուղ, նրա խնդիրները: Դաշտային մշակաբույսերի խմբավորումը, նրանց ընդհանուր բնութագիրը և ժող. կնտեսական նշանակությունը: Հանրապետության համար կարևորագույն մշակաբույսերի կենսաբանական և մշակության առանձնահատկությունները, սորտային կազմը: Դրանց մշակության տեխնոլոգիաների առանձնահատկությունները գյուղացիական /ֆերմերային/ տնտեսություններում:

Բանջարաբուծությունը որպես բուսաբուծության ճյուղ: Հիմնական բանջարային մշակաբույսերի կենսաբանական առանձնահատկությունները, սորտային կազմը և մշակության տեխնոլոգիաները բաց և փակ գրունտում:

Առարկան ընդգրկում է խաղողի վազի և պտղատու մշակաբույսերի ագրոկենսաբանական հիմունքները: Վեգետատիվ բազմացում և տնկանյութի աճեցման տեխնոլոգիա, այգու հիմնումը և խնամքը, խաղողի և պտուղների արտադրության մասնագիտացումը և սորտերի տեղաբաշխումը ըստ ՀՀ գյուղատնտեսական գոտիների: Սորտերի կենսաբանական և արտադրատնտեսական առանձնահատկությունները:

Դասընթացում ընդգրկված բոլոր տեսական և գործնական բնույթի բաժինները հետապնդում են մեկ նպատակ՝ տարեց-տարի ցածր ինքնարժեքով, բարձր, լավորակ բերք ստանալու հիմնախնդիրների լուծման ուղիները:

Առարկայի հիմունքների ուսումնասիրումը կօգնի բարձր կուրսերի ուսանողներին - խաղողագործության և պտղաբուծության էկոնոմիկայի և արտադրության կազմակերպման հիմնահարցերը ավելի լավ յուրացնելուն, գյուղատնտեսական տարբեր գոտիների այգիների մշակության ու բերքահավաքի տեխնոլոգիական քարտեր կազմելուն, հետևապես արտադրությունը ռացիոնալ ու արդյունավետ վարելու համար:

7. Ագրոէկոլոգիա և շրջակա միջ. պահպանություն 3 կրեդիտ 90 ժամ

Կենսոլորտը և մարդը: Էկոհամակարգեր, օրգանիզմները և միջավայրի փոխհարաբերությունները: Ագրոէկոհամակարգերը և դրանց գործելակերպը տեխնոգենեզիսի պայմաններում: Շրջակա միջավայրի գլոբալ հիմնախնդիրները: Բնական ռեսուրսների արդյունավետ օգտագործման և բնության պահպանության էկոլոգիական սկզբունքները: Միջազգային համագործակցությունը և շրջակա միջավայրի պահպանության հիմնախնդիրները: Մթնոլորտի օդի, ջրի, հողերի, բուսական ու կենդանական աշխարհի պահպանությունը և դրանց արդյունավետ օգտագործումը: Քիմիացման էկոլոգիական հիմնախնդիրները: Բույսերի պաշտպանության կենսաբանական պայքարը և շրջակա միջավայրը: Երկրագործության ավանդական և այլընտրանքային համակարգերը: Կենսաբազմազանությունը և էկոհամակարգերի կայունությունը: Էկոլոգիական տեսակետից անվտանգ գյուղատնտեսական մթերքների արտադրության տեխնոլոգիաները: Կայուն էկոհամակարգերի ստեղծման սկզբունքները: Ռեսուրսախնայողական տեխնոլոգիաները գյուղատնտեսության մեջ: Ագրոէկոլոգիական մոնիթորինգ, տարածքների էկոլոգիական վիճակի գնահատումը: Էկոլոգիական քաղաքականությունը և գյուղատնտեսության էկոլոգիացման հիմնախնդիրները:

8. Բարձրագույն մաթեմատիկա 12 կրեդիտ 360 ժամ

Անալիտիկ երկրաչափություն: Կոորդինատների մեթոդ: Հիմնական խնդիրները հարթության վրա: Ուղղի հավասարման տարբեր տեսքերը հարթության վրա: Երկու ուղիղների կազմած անկյունը: Երկրորդ կարգի կորեր: Գծային հանրահաշիվ: - Որոշիչներ և նրանց հատկությունները: Գործողություններ մատրիցների հետ: Հակադարձ մատրից **n** անհայտով գծային հավասարումների համասեռ և ոչ համասեռ համակարգեր: Կրամերի կանոնը: **m** գծային հավասարումների համակարգեր: Գաուսի - մեթոդը: Մատրիցի ռանգը: Կոմպլեքս թվեր: **n** չափանի վեկտորական և էվլիդյան տարածություններ: չափանի վեկտորների սիստեմի գծային կախվածությունը և անկախ-

ւթյունը: Բազիս: Վեկտորների սիստեմի ռանգը: Գծային ձևափոխություններ և նրանց մատրիցը: Անցում մի բազիսից մյուսին: Մատրիցի սեփական արժեք և սեփական - վեկտոր: Նրանց հատկությունները: Քառակուսային ձևեր: Քառակուսային ձևի բերումը կանոնական տեսքի: Մաթեմատիկական անալիզ: Թվային հաջորդականություններ: Անվերջ փոքր և անվերջ մեծ հաջորդականություններ և նրանց հատկությունները: Զուգամետ հաջորդականությունների հատկությունները: Մոնոտոն հաջորդականու-թյուններ: «e» թիվը: Մեկ փոփոխականի ֆունկցիան: Ֆունկցիայի սահմանը և անընդ-հատությունը: Երկու նշանավոր սահմաններ: Անընդհատ ֆունկցիայի հատ-կությունները: Ֆունկցիայի ածանցյալը և նրա երկրաչափական իմաստը: Ֆունկցիայի դիֆերենցիալը: Բարձր կարգի ածանցյալներ և դիֆերենցիալներ: Դիֆերենցիալ հաշվի հիմնական թեորեմները: Անորոշությունների բացումը: Ֆունկցիայի հետազոտումը դի-ֆերենցիալ հաշվի մեթոդներով և գրաֆիկի կառուցումը: Մի քանի փոփոխականների ֆունկցիաներ: Հիմնական հասկացողություններ, սահմանը և անընդհատությունը, մա-սնակի ածանցյալներ, դիֆերենցիա: Ածանցյալ ըստ ուղղության: Գրադիենտ: Ֆու-նկցիայի էքստրեմումները: Նվազագույն քառակուսիների մեթոդը: Անորոշ ինտեգրալ: - Անորոշ ինտեգրալի հաշվման եղանակները: Ռացիոնալ կոտորակների, իռացիոնալ և եռանկյունաչափական արտահայտությունների ինտեգրումը: Որոշյալ ինտեգրալ և նրա հատկությունները: Նյուտոն-Լայբնիցի բանաձևը: Որոշյալ ինտեգրալի հաշվման եղան-ակները: Անիսկական ինտեգրալներ: Որոշյալ ինտեգրալի կիրառությունները: Սովորական դիֆերենցիալ հավասարումներ: Անջատվող փոփոխականներով, համ-ասեռ և համասեռի բերվող հավասարումներ: Առաջին կարգի գծային և գծայինի բերվող հավասարումներ: Երկրորդ կարգի գծային հաստատուն գործակիցներով համասեռ և ոչ համասեռ հավասարումներ: Թվային շարքեր: Շարքի զուգամիտությունը և տարա-միտությունը: Դրական անդամներով շարքերի զուգամիտության հայտանիշները: Նշանափոխ շարքեր: Կամայական անդամներով շարքերի զուգամիտությունը: Բացա-րձակ և պայմանական զուգամետ շարքեր: Ֆունկցիոնալ շարքեր: Աստիճանային շ-արքեր: Թեյլորի և Մակլորենի շարքեր:

9. Քաղաքացիական պաշտպանություն և անվտանգությունը արտակարգ իրավիճակ-ներում 3 կրեդիտ 90 ժամ

Ներածություն: Արտակարգ իրավիճակների և քաղաքացիական պաշտպանության համակարգը, խնդիրներն ու նշանակությունը: Քաղաքացիական պաշտպանության - կառուցվածքն ու կազմավորումները: Արտակարգ իրավիճակներ, դրանց դա-սակարգումը, բնութագրերը, և կանխարգելման ուղիները: Ռադիացիոն և քիմիական վարակման օջախներ: Տեղանքի ռադիոակտիվ վարակում, ռադիոակտիվ վարակված-ության աղբյուրները և ռադիոակտիվ ճառագայթման չափման միավորները: Մար-տական թունավոր քիմիական նյութերի դասակարգումը, բնութագիրը, ներգործության ձևերը և դրանցից պաշտպանվելու ողանակները: Ռադիացիոն և քիմիական իրա-դրության գնահատման մեթոդները: Դոզաչափական և քիմիական հետախուզության սարքերի տեսակները, կառուցվածքը և աշխատանքի սկզբունքները: Բնակչության պաշտպանության կազմակերպումը արտակարգ և պատերազմական իրավիճակներում: Ապաստարաններ, հակառադիացիոն և պարզագույն թաքստոցներ: Անհատական պա-շտպանական միջոցների տեսակները, դրանց պահպանման բաշխման և օգտա-գործման կարգը: Արտակարգ իրավիճակների ռիսկի գնահատումը: Ռիսկի կվանտիֆ-իկացիան, անհատական ռիսկի ուսումնասիրման և գնահատման մեթոդները: Ար-տակարգ և պատերազմանկան իրավիճակներում գյուղատնտեսական օբյեկտների գ-ործունեության կայունության ապահովման հիմնական ուղղություններն ու մեթոդները: - Արտակարգ և պատերազմական իրավիճակներում փրկարարական և անհետաձգելի վթարային-վերականգնողական աշխատանքների կազմակերպումն ու անցկացումը: Գյուղատնտեսության վարումը ռադիոակտիվ աղտոտվածության պայմաններում:

10. Կենսագործունեության անվտանգություն 3 կրեդիտ 90 ժամ

Ներածություն: «Կենսագործունեության անվտանգություն» առարկայի դերը, նպատակն ու խնդիրները: «Մարդ-մեքենա-միջավայր» համակարգը: Վտանգավոր և վնասակար արտադրական գործոնների բնութագիրը և առողջ ու անվտանգ աշխատանքային պայմանների ստեղծման հիմնական ուղիները: Կենսագործունեության անվտանգության միջոցառումների ներդրման տնտեսական արդյունավետության որոշումը: «Կենսագործունեության անվտանգության» բնագավառին վերաբերող նորմատիվա- իրավական փաստաթղթերը, հիմնական օրենսդրական ակտերը, աշխատանքային, քաղաքացիական և քրեական օրենսգրքերը: «Կենսագործունեության անվտանգության» ծառայության կառուցվածքը և խնդիրները, ղեկավարների և մասնագետների իրավունքներն ու պարտականությունները այս բնագավառում: Արտադրական վնասվածության և մասնագիտական հիվանդությունների ուսումնասիրման մեթոդները, տնտեսական հետևանքները և գնահատման եղանակները: Կենսագործունեության անվտանգության միջոցառումների պլանավորումը և ֆինանսավորումը: Աշխատատեղերի օդերևութաբանական և միկրոկլիմայական պարամետրերի նորմավորման սկզբունքները և նորմաները, չափման և հսկման միջոցներն ու եղանակները: Արտադրական աղմուկ, վիբրացիա և վնասակար ճառագայթումներ: Դրանցից պաշտպանվելու եղանակները, չափման և հսկման միջոցները: Էլեկտրոհարվածից պաշտպանվելու կազմակերպչական միջոցառումներն ու տեխնիկական միջոցները: Ամպրոպապաշտպանություն: Հրդեհ, հրդեհների սոցիալ-տնտեսական հետևանքները: Շենքերի և շինությունների հրակայունությունը, դրա բարձրացման եղանակները: Կրակմարիչ տեխնիկա: Տեսակները, կառուցվածքը և աշխատանքի սկզբունքը: Հակահրդեհային ահազանգում և ջրամատակարարում: Հրդեհի ժամանակ մարդկանց - էվակուացիայի, նյութական միջոցների հեռացման և պահպանման կարգը:

11. Գյուղատնտեսության մեքենայացում 2 կրեդիտ 60 ժամ

Գյուղատնտեսության մեքենայացում առարկան բաղկացած է 4 բաժիններից՝

ա/ Տրակտորներ և ավտոմոբիլներ
բ/ Գյուղատնտեսական մեքենաներ
գ/ Անասնապահական ֆերմաների մեքենայացում
դ/ Գյուղատնտեսական տեխնիկայի շահագործում

1. Տրակտորներ և ավտոմոբիլներ բաժնում ուսանողը պետք է ծանոթանա գյուղ. արտադրությունում օգտագործվող տրակտորների ընդհանուր կառուցվածքին, աշխատանքին, տեխնիկատնտեսական ցուցանիշներին: ՈՒսումնասիրվող հիմնական թեմաներն են. գյուղատնտեսությունում օգտագործվող տրակտորներ և ավտոմոբիլներ, ավտոտրակտորային ներքին այրման շարժիչներ, տրակտորների և ավտոմոբիլների տրանսմիսիա, տրակտորների տեխնիկատնտեսական ցուցանիշները:
2. Գյուղատնտեսական մեքենաներ բաժնում ուսանողը պետք է ծանոթանա հողամշակող, ցանքի ու տնկման, բույսերի խնամքի ու պաշտպանության, կերերի հավաքման ու հացահատկային մշակաբույսերի բերքահավաքի, հացահատիկի զտման ու տեսակավորման, ինչպես նաև մելիորատիվ մեքենաների - կառուցվածքի ու աշխատանքի հետ: ՈՒսումնասիրվող հիմնական թեմաներն են. հողամշակող մեքենաներ, ցանքի և տնկման մեքենաներ՝ շարային ցանիչներ (շարքացաններ), կարտոֆիլատնկիչ մեքենաներ, սածիլատնկիչ մեքենաներ, հողի պահպանման մեքենաների համալիր, բույսերի խնամքի մեքենաներ, բույսերի պահպանության մեքենաներ, կերերի հավաքման մեքենաներ, - եգիպտացորենի բերքավաքի մեքենաներ, հացահատիկի զտման ու տեսակավորման մեքենաներ, կարտոֆիլի հավաքման եղանակները, ճակնդեղի բերք-

տհավաքի մեքենաներ, բանջարանոցային մշակաբույսերի մշակության և բ-երքահավաքի մեքենաներ, պտղատու և խաղողի այգիների մշակման մեքենաներ, մելիորատիվ մեքենաներ:

3. Անասնապահական ֆերմաների մեքենայացում բաժնում ուսանողը պետք է ծանոթանա կերերի նախապատրաստման ու բաշխման, ջրամատակարարման, կթի և կաթի նախնական մշակման, ոչխարների խուզի ու բրդի տեսակավորման, ինչպես նաև գոմաղբի հավաքման ու հեռացման մեքենասարքավորումների հետ: ՈՒսումնասիրվող հիմնական թեմաներն են. կերերի նախապատրաստման մեքենաներ, կերերի բաշխման մեքենաներ, ջրամատակարարման մեքենասարքավորումներ, կթի մեքենաներ, կաթի մեքենաներ, կաթի նախնական մշակման մեքենաներ, ոչխարների խուզի մեքենաներ, գոմաղբի հավաքման և հեռացման մեքենաներ:
4. Գյուղատնտեսական տեխնիկայի շահագործում բաժնում ուսանողը պետք է ծանոթանա մեքենատրակտորային ագրեգատի կոմպլեկտավորման, նրա արտադրողականության, շահագործական ծախսերի, տրանսպորտային միջոցների շահագործման, մեքենաների տեխնիկական սպասարկումների և նավթատնտեսության կազմակերպման հարցերի հետ: ՈՒսումնասիրվող հիմնական -թեմաներն են. ՄՏԱ կոմպլեկտավորումը տեղամասում աշխատանքների կազմակերպումը և ՄՏԱ տեխնիկական սպասարկումները, ՄՏԱ արտադրողականությունը, ագրեգատի շահագործական ծախսերը, տրանսպորտային միջոցների շահագործումը գյուղատնտեսությունում, մեքենաների տեխնիկական սպասարկումները և նավթատնտեսության կազմակերպումը, գյուղատնտեսական մեքենայացված աշխատանքների պլանավորումը և ՄՏ հավաքակայանի օպտիմալ կազմի որոշումը:

12. Երկրագործության հիմունքներ 3 կրեդիտ 90 ժամ

1. <u>Երկրագործություն</u>

Գյուղատնտեսության արտադրության առանձնահատկությունները: Երկրագործություն առարկան, խնդիրները և կապը այլ առարկաների հետ: Բույսի կյանքի անհրաժեշտ գործոնները, դրանց դերը բույսի կյանքում: Երկրագործության օրենքները: Բույսի կյանքի գործոնների կանոնավորումը /ռեժիմները/ երկրագործության մեջ:

Մոլախոտային բուսականությունը և նրա դեմ պայքարի միջոցառումները: Հողի -մշակումը, խնդիրները: Հողի մշակման համակարգերը: Ցանքաշրջանառությունների -գիտական հիմնավորումը, դասակարգումը և դրանց ագրոտեխնիկական և տնտեսակազմակերպական դերը:

Երկրագործության համակարգերը և դրանց ժամանակակից բաղկացուցիչ մասերը:

2. <u>Հողագիտություն</u>

Հողը և դրա բերրիությունը, բերրիության տեսակները: Բերրիության բարձրացման միջոցառումները: Հայաստանի հիմնական հողային տիպերը, հիմնական հատկությունները և գյուղատնտեսական օգտագործումը: Հողային կադաստր, նշանակությունը: Հողերի բոնիտումը և տնտեսական գնահատումը:

3. <u>Ագրոքիմիա</u>

Հանքային և օրգանական պարարտանյութերի հիմնական տեսակները:
Հաշվարկներ պարարտանյութերի չափաբաժինների վերաբերյալ. ծրագրավորվող բերքի անհրաժեշտ պարարտանյութերի քանակի և տնտեսական արդյունավետության հաշվարկներ:

13. Ինֆորմատիկա 6 կրեդիտ 180 ժամ

<u>Ինֆորմատիկայի հիմունքները</u>

Ինֆորմատիկայի զարգացման հիմնական փուլերը, ուղղությունները ու բովանդակությունը: Ընդհանուր տեղեկություններ դասընթացի մասին: Դասընթացի

առարկան, խնդիրները, նպատակը և դերը:
Գաղափար ինֆորմացիայի և տվյալների մասին: Տվյալների տեսակները: Հաշվիչ (հաշվողական) մեքենայի, տեխնիկայի և ցանցերի բնութագրերը: Համակարգիչների թվաբանական հիմունքները: Համակարգիչների տրամաբանական հիմունքները: Ինֆորմացիայի չափման ու պահպանման միավորները: Համակարգիչների տեխնիկական ապահովումը:

Համակարգիչների հիմնական տարրերը, հանգույցները, բլոկները և ֆունկցիոնալ սարքերը, դրանց նշանակությունը, հիմնական բնութագրերը և ընդհանուր կառուցվածքը: Կենտրոնական պրոցեսոր, հիշասարքեր, արտաքին սարքեր: Տեստտիպ, ստեղնաշար, տպիչ, մոդեմ, ֆաքս-մոդեմ, ջոյստիկ, մկնիկ, սկաներ: Համակարգչի միացման, սկզբնական բեռնավորման և անջատման կարգը: Ալգորիթմացում:
Ալգորիթմի հասկացողությունը և հատկությունները, հաշվողական պրոցեսների - տեսակները: Ալգորիթմի ներկայացման բառային, բառաբանաձևային, - գծապատկերային և ծրագրային եղանակները: Գծային, ճյուղային և ցիկլային կառուցվածքով ալգորիթմների նկարագրում: Ալգորիթմի մշակման փուլերը: Ծրագրային ապահովում, ծրագրավորում: Համակարգային ծրագրային ապահովումը, նշանակությունն ու ֆունկցիաները: Օպերացիոն համակարգեր, օպերացիոն համակարգ, կիրառական ծրագրեր (Word) ծրագրավորման համակարգեր (BASIC, C+): Դրանց նշանակությունը, գործածման և կիրառման մեթոդները:

14 Ինֆորմացիոն տեխնոլոգիաներ և համակարգեր 5 կրեդիտ 150 ժամ

Դասընթացի առարկան, խնդիրները, ինֆորմատիկայի դերը, համակարգիչների տեսական հիմունքները: Համակարգիչների ստեղծման ու զարգացման փուլերը: Ֆունկցիոնալ սարքերի տրամաբանական ֆունկցիաները, սարքի տրամաբանական սխեման: Համակարգիչների տեխնիկական ապահովումը, ներքին և արտաքին սարքեր, պրոցեսոր: Ինֆորմատիկայի մուտքագրման սարքեր (ստեղնաշար, ուղղորդիչ՝ մկնիկ, ցուցարկու՝ դիսփլեյ, տեսագիր՝ սկաներ և այլն), ինֆորմատիկայի ելքավորման սարքեր (ցուցարկու, տպիչ և այլն), արտաքին հիշասարք (ինֆորմացիայի երկարատև պահպանման սարքեր), համակարգիչների ծրագրային ապահովումը:
Ալգորիթմացում: Ալգորիթմացումը, խնդիրների լուծման ալգորիթմների կառուցման մեթոդները: Ալգորիթմի հատկությունները:
Հաշվողական գործընթացների տեսակները, ալգորիթմի նկարագրման եղանակները, ալգորիթմի որակի որոշման եղանակները, ալգորիթմի մշակման փուլերը և կարգը:
Ծրագրավորում: Ծրագրավորումը որպես ինֆորմատիկայի ճյուղ, ծրագրեր կազմելու մեթոդներն ու ձևերը: Ծրագրավորման լեզուների դասակարգումը, ծրագրավորման լեզվի տարրերը, ծրագրավորման լեզվի կառուցվածքները, ծրագրերի մշակումը, ծրագրի կատարման փուլերը:
Համակարգչային համակարգեր և ցանցեր: Համակարգչային ցանցեր, նրանց տիպերը: Տեղային, բաշխված, մոլորակային և նրանց տեխնիկական ու ծրագրային ապահովումը:

15. Էկոնոմիկա - մաթեմատիկական մոդելավորում 8 կրեդիտ 240 ժամ

Գծային ծրագրավորման հիմնական խնդիրը (ԳԾԽ), նրա ստանդարտ և կանոնական ձևերը: Գծային ծրագրավորմանը բերվող խնդիրների օրինակներ: ԳԾԽ-ի լուծման երկրաչափական և սիմպլեքս եղանակները: Երկակի խնդիրների կազմումը, - նրանց տնտեսագիտական մեկնաբանությունները: Գծային ծրագրավորման տրանսպորտային խնդրի ձևակերպումը և լուծման մեթոդները: Ոչ գծային ծրագրավորման խնդիրների օրինակներ:

Արտադրական ֆունկցիաներ, նրանց տեսակները: Էկոնոմիկո-մաթեմատիկական մոդելների դասակարգումը, օպտիմալության չափանիշի ընտրությունը, փոփոխականների և սահմանափակումների համակարգը:

Էկոնոմիկո-մաթեմատիկական մոդելավորումը անասնաբուծության մեջ: Կերային

ռացիոնի, հոտի օպտիմալ կազմի որոշման, կերերի օպտիմալ օգտագործման խնդիրների մոդելավորումը: Տնտեսագիտական պրոցեսների մոդելավորումը բուսաբուծության մեջ: Ցանքատարածությունների օպտիմալ կառուցվածքի, ցանքաշրջանառության օպտիմալ տարբերակի որոշման խնդիրների մաթեմատիկական մոդելների մշակումը: Արտադրության օպտիմալ մասնագիտացման և տեղաբաշխման խնդրի մոդելավորումը:

Մեքենա-տրակտորային հավաքակայանի օպտիմալ կազմի որոշման, օպտիմալ համալրման և օպտիմալ օգտագործման խնդիրների առանձնահատկությունները և մոդելավորումը:

16. Վիճակագրություն 7 կրեդիտ 210 ժամ

Ծրագրում զետեղվել են այն հիմնական հարցերը, որոնք վերաբերում են ժամանակակից վիճակագրության հիմունքներին: Նրա առաջին մասում արտացոլված են - «Վիճակագրության ընդհանուր տեսության», իսկ երկրորդ մասում՝ «Սոցիալ տնտեսական վիճակագրության» հիմունքները:

«Վիճակագրության ընդհանուր տեսության» մեջ պարզաբանվում են գիտության առարկան, մեթոդը, խնդիրները, ուսումնասիրվում են վիճակագրական չափորոշիչները, վիճակագրական տվյալների դիտարկման, ամփոփման և խմբավորման մեթոդաբանությունը, միջին և վարիացիայի ցուցանիշների, փոխկապակցությունների և դինամիկայի վերլուծությունը:

«Սոցիալ տնտեսական վիճակագրության» մեջ առանձնակի ուշադրության են արժանացել գների, ֆինանսների և բանկերի, արտադրության և շրջանառության ծախքերի վիճակագրության, ազգային հաշիվների համակարգի, մակրոտնտեսական ցուցանիշների վիճակագրության, վճարային և առևտրային հաշվեկշիռների, ապրանքաշրջանառության (մեծածախ, մանրածախ, համախառն և զուտ) վիճակագրության ցուցանիշներին վերաբերող բաժինները:

17 Գյուղատնտեսական մեքենաներ 2 կրեդիտ 60 ժամ

Գյուղատնտեսական մեքենաների նշանակությունը և դասակարգումը:

Հողամշակման մեքենաներ, նշանակությունը, տեսակները, կառուցվածքային առանձնահատկությունները:

Ցանքի ու տունկի մեքենաներ, նշանակությունը, տեսակները, կառուցվածքային առանձնահատկությունները:

Պարարտացման մեքենաներ, նշանակությունը, տեսակները, կառուցվածքային առանձնահատկությունները:

Բույսերի պաշտպանության մեքենաներ, նրանց տեսակները, կառուցվածքային առանձնահատկությունները:

Կերերի հավաքման, վերամշակման մեքենաներ, տեսակները, կառուցվածքային առանձնահատկությունները:

Հացահատիկային մշակաբույսերի բերքահավաքի և բերքի վերամշակման, պահպանման մեքենաներ, տեսակները:

Արմատապալարապտուղների բերքահավաքի մեքենաներ, տեսակները, կառուցվածքային առանձնահատկությունները:

Հողերի բարելավման և մելիորացման մեքենաներ, տեսակները, կառուցվածքային առանձնահատկությունները:

Փոքրաչափ գյուղատնտեսական տեխնիկա, տեսակները, կառուցվածքային առանձնահատկությունները:

ԸՆՏՐՈՎԻ ԴԱՍԸՆԹԱՑՆԵՐԻ ԿՐԹԱԲԼՈԿ
Բանջարաբուծություն

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄԱՍՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ԴԱՍԸՆԹԱՑՆԵՐԻ ԿՐԹԱԲԼՈԿ

ԲՈՒՀԱԿԱՆԲԱՂԱԴՐԻՉ

1 ԱՊՀ կազմակերպությունների ֆինանսներ
2 ԱՊՀ-ի կազմակերպությունների էկոնոմիկա
3 ԱՊՀ-ի կազմակերպությունների արտադրության կազմակերպում
4 ԱՊՀ-ի կազմակերպությունների կառավարում
5 Ֆինանսական մենեջմենք
6 Շուկայական տնտեսության պետական կարգավորում
7 ԱՊՀ-ի կազմակերպությունների աշխատանքի կազմակերպումը
8 Ապահովագրական գործ
9 Ինվեստիցիաների տնտեսական գնահատում
10 ԱՊՀ-ի զարգացման կանխատեսում և պլանավորում
11 Մարքեթինգ և ագրարային շուկաներ
12 Գին և գնագոյացում
13 Միջազգային տնտեսական հարաբերություններ
14 Ֆինանսական իրավունք
15 Աշխատանքի էկոնոմիկա
16 Ֆինանսական հաշվետվությունների համակարգ
17 Համակարգչային հաշվառում

ՀԱՆՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉ

1. ԱՊՀ կազմակերպությունների ֆինանսներ 6 կրեդիտ 180 ժամ

Ագրոպարենային համալիրի (ԱՊՀ) կազմակերպությունների ֆինանսների էությունը և գործառույթները: Բանկերում ապրանքարտադրողների հաշիվները: Անկանխիկ հաշվարկների համակարգը (Պայմանագիրը, որպես հիմք անկանխիկ համակարգում, անկանխիկ հաշվարկներում առնտրային փաստաթղթերը, հաշվարկների ձևերը): Գյուղատնտեսական ապրանքարտադրողների հաշվարկները մատակարարների և գնորդների հետ: Հաշվարկավճարային համակարգի ճգնաժամի պայմաններում բարտե-րային, ֆորվարդային, ֆյուչերսային և լիզինգային գործարքների դերը: Ագրոպարենային համալիրի կազմակերպությունների հարկման առանձնահատկությունները: Գյուղատնտեսական կազմակերպուլյթունների հարկման արտերկրյա փորձը: Վարկավորման գործընթացի կազմակերպման սկզբունքները և ուղղվածությունը: Գյուղատնտեսության վարկավորման արտերկրյա փորձը: Ինվեստիցիաների ֆինանսավորման աղբյուրները և մեթոդները: Գործարարության պլանի հասկացությունը, մշակման պայմանները և կիրառման ոլորտները: Գյուղ. կազմակերպությունների պլանավորման էությունը, սկզբունքները և գործընթացը: Կազմակերպությունների ֆինանսական պլանավորումը: Գյուղատնտեսական ծեռնարկությունների ֆինանսական պլանի կազմման կարգը: Կազմակերպության ֆինանսական ծառայության օպերատիվ և վերահսկման աշխատանքը: Շուկայական տնտեսության պայմաններում ֆինանսական պլանավորման պրակտիկան:

2. ԱՊՀ-ի կազմակերպությունների էկոնոմիկա 7 կրեդիտ 210 ժամ

Տնտեսական օրենքների դրսևորման բնույթը գյուղատնտեսության մեջ: Գյուղատնտեսության արտադրական ռեսուրսների /հողի, ջրի, կապիտալի, աշխատանքի/ գնահատման պահանջի և տնտեսական արդյունավետության որոշման մեթոդաբանությունը, ցուցանիշները: Կապիտալի պտույտը և շրջապտույտի փուլերի գնահատումը: Կապիտալ ներդրումների պահանջի և ներդրման արդյունավետության գնահատումը, նվազագույն ռեսուրսների և տարբերակների ընտրությունը:

Գյուղատնտեսության ընդլայնված վերարտադրությունը՝ առանձնահատկությունները, աղբյուրները, ցուցանիշները, տիպերը: Ինտենսիվացումը որպես վերարտադրության ձև՝ ներկա փուլի առանձնահատկությունները: Ինտենսիվության և ինտենսիվացման տնտեսական արդյունավետության որոշման մեթոդիկան, ցուցանիշների համակարգը:

Գյուղատնտեսության համախառն և ապրանքային արտադրանքը, վերջնական արդյունքը: Համախառն արդյունքի բաշխումը: Պարենային ազգային անվտանգություն:

Արտադրության տնտեսական արդյունավետության էությունը, մակարդակները, ցուցանիշները, կանոնական և իրական տնտեսության պայմաններում: Ինքնարժեք՝ տեսակների հաշվարկման մեթոդաբանությունը, արտերկրների փորձը, իջեցման հիմնախնդիրները: Աշխատանքի արտադրողականության հաշվարկման մեթոդաբանությունը, մակարդակը, դինամիկան և ցուցանիշները: Ռեսուրսների ամբողջական արտադրողականություն: «Նվազող հատույց» և «Սահմանային օգտակարություն»: Համախառն և զուտ եկամուտ, շահույթ, եկամտաբերություն և շահութաբերություն: Ռեսուրսների ամբողջական արդյունավետություն:

Արտադրողական ուժերի և արտադրանքների տեղաբաշխման և մասնագիտացման գիտական հիմունքները, ցուցանիշների համակարգը գյուղատնտեսության մեջ: Կենտրոնացում, համակենտրոնացում և ագրոարդյունաբերական ինտեգրացիա: Տարածաշրջանների էկոնոմիկա:

Գնագոյացումը և ագրարային շուկայի համակարգը:

Բուսաբուծական և անասնաբուծական առանձին ճյուղերի էկոնոմիկան /արտադրության զարգացում, տեղաբաշխում մասնագիտացում, ինտենսիվացում, տնտեսական արդյունավետության բարձրացման հիմնախնդիրներ/: SWOT վերլուծություն:

3. ԱՊՀ-ի կազմակերպությունների արտադրության կազմակերպում 7 կրեդիտ 210 ժամ

Ռեսուրսային ներուժի /հողի, արտադրամիջոցների, աշխատուժի/ ձևավորումը և ռացիոնալ օգտագործման կազմակերպումը,

- գյուղատնտեսական ձեռնարկությունների արտադրության /տնտեսության վարման համակարգ, ներտնտեսային կանխատեսում և պլանավորում, մասնագիտացում, ճյուղերի ռացիոնալ զուգակցում, արտադրության համակենտրոնացում, ձեռնարկությունների և ստորաբաժանումների չափեր, տնտեսական հաշվարկ շուկայի պայմաններում և աշխատողների նյութական խթանում/ ռացիոնալ կազմակերպումը,
- բուսաբուծական ու անասնաբուծական ճյուղերի և օժանդակ արդյունաբերական արտադրության կազմակերպումը,
- գյուղատնտեսական ձեռնարկությունների արտադրատնտեսական կապերն ագրոպարենային համակարգի մյուս ոլորտի /գյուղատնտեսական հումք վերամշակող, նյութատեխնիկական միջոցներ ապահովող, սպասարկումներ կազմակերպող/ ձեռնարկությունների /կազմակերպությունների/ հետ:

Դասընթացում ուսուցանվում է նաև գյուղատնտեսական ձեռնարկությունների - արտադրանքի պահպանման, վերամշակման և իրացման կազմակերպման հարցերը:

4. ԱՊՀ - ի կազմակերպությունների կառավարում 5 կրեդիտ 150 ժամ

Արտադրության կառավարման /մենեջմենթի/ դերը շուկայական տնտեսության արմատավորման պայմաններում էլ ավելի է մեծանում: Հաջողության հասնելու կարևոր գործոնը՝ բարձր պրոֆեսիոնալությամբ տնտեսական, սոցիալական և տեխնոլոգիական հարցերով իրազեկ, պատասխանատվության զգացումով օժտված, նոր տիպի ղեկավարների պատրաստումն է: Ծրագիրը բաղկացած է 4 բաժիններից և 29 թեմաներից:

Առաջին բաժնում քննարկվում են տեսական հարցեր՝ կառավարման էությունը, հասկացությունը, օրինաչափությունները, սկզբունքները, կազմակերպության ներքին ու արտաքին միջավայրը, կառավարման համակարգի հասկացությունը և այլն:

Երկրորդ բաժնում տրված է կառավարման նպատակները, դրանց ընտրությունը, հստակ առաքելության սահմանումը: Նպատակների նվաճման գործում իրականացվող ֆունկցիաները /գործառույթները/՝ ռազմավարական պլանավորում, նրա տիպերը և իրացումը, շարժառիթի դերը պահանջմունքների և վարձահատույցի կազմակերպման

գործում: Կառավարչական որոշումների ընդունման, վերահսկողության և հաղորդակցման կազմակերպման հարցերը: Կատարողների վրա ներգործության մեթոդները` - տնտեսական, կազմակերպա-կարգադրական և սոցիալ-հոգեբանական:

Երրորդ բաժինը վերաբերում է կառավարման կադրերին` նրանց ընտրության, գնահատման, տեղաբաշխման, դաստիարակման, ռեզերվի պատրաստման, աշխատանքի կազմակերպման ու նորմավորման հարցերին:

Չորրորդ բաժինը կազմակերպության գործունեության արդյունավետության ապահովումն է` հակամարտությունների, ռիսկի, գիտատեխնիկական առաջադիմության, աշխատանքի և արտադրանքի որակի, մատակարարման և իրացման կառավարման հարցերին և այլն:

5. Ֆինանսական մենեջմենթ 4 կրեդիտ 120 ժամ

Ֆինանսական մենեջմենթի բովանդակությունը և դրա տեղը կազմակերպության կառավարման համակարգում: Ֆինանսական մենեջմենթի նպատակը, խնդիրները և - հիմնարար հայեցակարգերը: Ֆինանսական մենեջմենթի հիմքը հանդիսացող տեղեկատվական աղբյուրները: Ֆինանսական մենեջմենթի մաթեմատիկական հիմունքները: Դրամական հոսքերը և դրանց գնահատման մեթոդները: Ֆինանսական ակտիվների գնահատման մեթոդները, դրանց ռիսկը և եկամտաբերությունը: Ֆինանսական - մենեջմենթի ռազմավարությունը. պորտֆելային ներդրումների ռիսկ և եկամտաբերություն, ներդրումների կառավարում, ներդրումային նախագծերի ռիսկ և արդյունավետության գնահատում, ներդրումային քաղաքականություն, կապիտալ ներդրումների բյուջեի ձևավորում, երկարաժամկետ ֆինանսավորման աղբյուրների կառավարում, ավանդական և նոր ֆինանսավորման մեթոդներ: Ֆինանսական մենեջմենթի մարտավարությունը. մարքեթինգի (շուկայավարության) ֆինանսներ, կապիտալի կառուցվածքի և գնային որոշումների ընդունման սկզբունքները` կշռված միջին և սահմանային, կապիտալի կառուցվածքի տեսություն, արտադրական և - ֆինանսական լծերիջ, շահաբաժնային քաղաքականություն, բիզնեսի (գործարարության) արժեք, շրջանառու կապիտալի կառավարում և այդ բնագավառում տարվող քաղաքականություն, պաշարների և դեբիտորական պարտքերի կառավարում: Դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների կառավարումը: Կարճաժամկետ ֆինանսավորման ավանդական և նոր մեթոդները: Շրջանառու կապիտալի ֆինանսավորման աղբյուրների կառավարումը: Ֆինանսական պլանավորում և կանխատեսում: Ռազմավարական, երկարաժամկետ և կարճաժամկետ ֆինանսական պլանավորում: Հիմնական ֆինասական ցուցանիշների կանխատեսման մեթոդները: Ֆինանսական մենեջմենթը աըժեզրկման պայմաններում: Ռիսկի մենեջմենթը: Ֆինանսական մենեջմենթի միջազգային տեսակետները: Առևտրային բանկերում ֆինանսական մենեջմենթի առանձնահատկությունները և վերլուծությունը:

6. Շուկայական տնտեսության պետական կարգավորում 3 կրեդիտ 90 ժամ

Շուկայական տնտեսության պետական կարգավորման ուսումնասիրության առարկան, օբյեկտը, լծակները, նպատակները և սկզբունքները: Շուկայական տնտեսական համակարգի առանձնահատկությունները, շուկայի անկատարությունը և չլուծված խնդիրները: Պետության գործունեության հիմնական բնագավառները: ՀՀ կառավարման մարմինների կազմակերպական կառուցվածքը: ՀՀ նախագահի, ՀՀ ԱԺ-ի, ՀՀ Կառավարության գործառույթները տնտեսության կարգավորման գործում: ՀՀ Ֆինանսների ու էկոնոմիկայի նախարարության կառուցվածքը և գործառույթները: ՀՀ ճյուղային նախարարությունների և գերատեսչությունների գործառույթները: Կառավարման տարածքային մարմինների գործառույթները տնտեսության կարգավորման գործում: Պետության քաղաքականությունը ագրոբիզնեսի և բնապահպանության և բնօգտագործման ոլորտներում: Ագրարային բարեփոխումները, դրանց ընթացքը և հեռանկարները: Մակրոտնտեսական ցուցանիշների հաշվարկումը բաց տնտեսու-

թյունում: Կապիտալի և ապրանքների միջազգային հոսքերը: Տնտեսական քաղաքականության ազդեցությունը վճարային հաշվեկշռի վրա: Աշխատանքային ռեսուրսների - բնութագիրը: Աշխատանքային ռեսուրսների հաշվեկշիռները և դրանց մշակման կարգը: ՀՀ բնակչության զբաղվածությունը: Տնտեսության դրամավարկային կարգավորումը և դրա մեթոդոլոգիական հիմունքները: Դրամավարկային քաղաքականության իրականացման գիտական մոտեցումները: Արժութային կարգավորման նպատակը և պահպանումը: Պետական և շուկայական արժութային կարգավորման փոխադարձ - կապը: Հարկերը որպես տնտեսության պետական կարգավորման միջոց: Հարկային համակարգի հիմնական հասկացությունները: Երկրի տնտեսության բյուջետային - կարգավորում: Պետական բյուջեի հաշվեկշռվածության հիմնախնդիրները: Պետական պարտքը և դրա կարգավորման մեխանիզմը: Կապիտալի շուկայի պետական կարգավորման էությունը, անհրաժեշտությունը և սկզբունքները: Կապիտալի շուկայի պետական կարգավորման վրա ազդող գործոնները: ՀՀ արժեթղթերի շուկայի պետական կարգավորումը: Մենաշնորհային և հակամենաշնորհային քաղաքականության էությունն ու ուղղությունները: Բնական մենաշնորհի կարգավորման տեսությունները: Ստիգլեր-Պելցմանի մոդելը: Պետական գույքի կառավարման հայեցակարգը: Պետական գույքի կառավարման կատարելագործման ուղիները: Պետության մասնակցության ձևերը բաժնետիրական ընկերությունների կառավարմանը: Բաժնետիրական ընկերությունների գործունեության պետական կարգավորման լծակները: Զբաղվածության ցուցանիշները: Կայուն իրական աշխատավարձը և սպառման գործազրկությունը: Զբաղվածության ապահովման ՀՀ պետական քաղաքականությունը: Բնակչության կենսամակարդակի պետական կարգավորման խնդիրները: Պետության սոցիալական քաղաքականությունը: Սոցիալական ապահովություն, նրա կառուցվածքն ու խնդիրները: Առողջապահական և կրթական պետական քաղաքականություն: Եկամուտների պետական կարգավորում:

7. ԱՊՀ-ի կազմակերպությունների աշխատանքի կազմակերպումը
4 կրեդիտ 120 ժամ

Աշխատանքը որպես հասարակականորեն օգտակար գործունեություն, աշխատանքի շուկան շուկայական տնտեսության համակարգում, աշխատանքային ռեսուրսներ, զբաղվածություն, աշխատանքի բաժանում և կոոպերացիա, աշխատանքի արտադրողականություն և արդյունավետություն, աշխատանքի պայմաններ, աշխատանքի և հանգստի ռեժիմ, աշխատանքային գործընթացների կազմակերպում, աշխատանքի նորմավորում, եկամուներ և աշխատանքի վարձատրություն, սոցիալական զարգացում և կենսամակարդակ, աշխատանքի կառավարում շուկայական հարաբերությունների համակարգում:

8. Ապահովագրական գործ 3 կրեդիտ 90 ժամ

Ապահովագրության էությունն ու գործառույթների առանձնահատկությունը ապահովագրական պաշտպանվածության գծով: Ապահովագրական պատմությունը: Հայաստանի ապահովագրական շուկայի զարգացման հիմնական փուլերը և երկրի տնտեսական զարգացման կարևորագույն նշանակությունը: Ապահովագրության իրականացման կանոնակարգման հիմնական սկզբունքները: Պարտադիր և կամավոր ապահովագրության իրականացման հիմնական սկզբունքները: Պետությունը և ապահովագրությունը: Ապահովագրական գործի կազմակերպման հիմնական սկզբունքները: Ապահովագրական շուկայի հիմնական մասնակիցները և նրանց բնութագիրը: Ապահովագրական շուկայի մասնակիցների փոխհարաբերությունները: Ապահովագրության հիմնական տեսակներն ու օբյեկտները: Ապահովագրության տեսակների դասակարգման հիմնական սկզբունքները և դրանց առանձնահատկությունները: Ապահովագրական ռիսկի, կորուստի և ապահովագրական հատուցման էությունը: Ռիսկային իրադրություն և ապահովագրական պատահար: Ապահովագրական ռիսկերի տեսակներն ու դրանց կառավարումը: Անձնական, գույքային և պատասխանատ-

վության ապահովագրության տեսակներն ու կազմակերպումը: Գյուղատնտեսական մշակաբույսերի և բազմամյա տնկարկների ապահովագրություն: Գյուղատնտեսական կենդանիների ապահովագրություն: Ապահովագրական դրույքի (սակագնի) կառուցվածքը և հաշվարկման հիմնական եղանակները: Անձնական և գույքային - ապահովագրության դրույքի (սակագնի) հաշվարկման մեթոդներն ու դրանց առանձնահատկությունները: Ապահովագրական պահուստների էությունը և հիմնական տեսակները: Վերաապահովագրության էությունն ու դրա գործառույթների առանձնահատկությունը: Վերաապահովագրական շուկայի զարգացման հիմնական փուլերը: Ապահովագրական կազմակերպության կառուցվածքը: Ապահովագրական կազմակերպության տեսակները:

9. Ինվեստիցիաների տնտեսական գնահատում 3 կրեդիտ 90 ժամ

Հասկացություն ինվեստիցիաների մասին և դրանց էությունը: Ինվես-տիցիոն նախագծեր և դրանց դասակարգումը: Նախագծի նույնականացումը (իդենտիֆիկացիան): Նախագծի նախապատրաստումը կամ մշակումը: Նախագծի նախնական գնահատումը: Բանակցություններ: Նախագծի իրականացումը և դրա իրացման արդյունքների գնահատումը: Տեխնիկական, ինստիտուցիոնալ, սոցիալական, էկոլոգիական, առևտրային վերլուծություն: Ֆինանսական, տնտեսական վերլուծությունների էությունը: Կապիտալի այլընտրանքային արժեքը: Փողի արժեքը տարբեր ժամանակներում: «Առանց նախագծի» և «նախագծով» իրավիճակների համեմատությունը դրամական հոսքերի հաշվարկման ժամանակ: Սահմանային (մարժինալ) վերլուծություն: Չհատուցվող ծախսեր: Նախագծերի գնահատման հիմնական չափանիշները: Նախագծին մասնակցության արդյունավետության գնահատումը: Ֆինանսական վիճակի վերլուծության տեղեկատվական բազան: Ինվեստիցիոն նախագծերի ազդեցությունը ֆինանսական հաշվետվության ցուցանիշների վրա: Ինֆլյացիայի և հարկման կանոնների հաշվառմամբ ֆինանսական վիճակի վերլուծության սխեման: Ֆինանսական մուտքեր և ծախսեր: Իրացվելիության և արդյունավետության ցուցանիշների հաշվարկման սխեմաները: Ինվեստիցիոն և արտադրական գործունեությունից մուտքերի ու ծախսերի հոսքերը: Պարտքի սպասարկման հիմնական սխեմաները (դասակարգումը): Նախագծի արդյունավետության չափանիշների հաշվարկը: Վարկի տրամադրումը և նախագծի - սպասարկումը վարկատուի (բանկի) տեսանկյունից: Հիմնական պարտքի վճարումների հետաձգումը տոկոսների կապիտալացմամբ: «Վճարումների կրիտիկական պահի» պրոբլեմը: Հավասար գումարներով հիմնական պարտքի և տոկոսների վճարումները: Նախագծի իրացումից միջոցների համամասնական ստացմամբ պարտքի սպասարկումը: Վարկառուի նկատմամբ ետպահանջի և առանց ետպահանջի իրավունքով նախագծային ֆինանսավորման սխեմաների համեմատությունը: Փոխառու միջոցների ներգրավումը և ֆինանսական լծակը: Ինֆլյացիայի հաշվառումը ֆինանսավորման և պարտքի սպասարկման սխեմաների գնահատման ժամանակ: Վարկի չափի և պարտքի սպասարկման սխեմայի ազդեցությունը վարկառուի ֆինանսական վիճակի ու նախագծի ֆինանսական իրացվելիության վրա: Տնտեսական վերլուծության մեթոդիկայի էությունը, հիմնական բաժինները: Սոցիալ-տնտեսական վերլուծության տարածաշրջանային տեսակետը և բյուջետային արդյունավետությունը: Պարամետրերի հնարավոր փոփոխությունների դեպքում նախագծի զգայունության վերլուծությունը: Վիճակագրական դիտարկումների մեթոդով ռիսկերի վերլուծությունը: Առանձին մասնակիցների դիրքերից ռիսկերի վերլուծությունը: Բիզնես-պլանների դերն ու նշանակությունը, կազմը և կառուցվածքը: Ինվեստիցիաների տնտեսական գնահատման ծրագրային ապահովվածությունը:

10. ԱՊՀ-ի զարգացման կանխատեսում և պլանավորում 3 կրեդիտ 90 ժամ

Կանխատեսում և պլանավորում առարկայի էությունը և խնդիրները: Կանխատեսման և պլանավորման մեթոդաբանական հիմունքները: Կանխատեսման էությունը և դասա-

կարգումը: Կանխատեսման և պլանավորման հիմնական մեթոդները: Սոցիալ-տնտեսական զարգացման ծրագրերի ու պլանների համակարգը և դրանց կառուցվածքը: Ռազմավարական պլանավորում: Բիզնես-պլանի էությունը, կառուցվածքը և մշակման կարգը: Գիտատեխնիկական առաջադիմության կանխատեսումը և պլանավորումը: - ԱԱՀ-ի ռեգիոնալ և մթերային ենթահամալիրների և գյուղատնտեսության վարման համակարգերի, ենթակառուցվածքների, վերամշակող արդյունաբերության ու առևտրի, փոխադրումների զարգացման կանխատեսումը և պլանավորումը: Ինվեստիցիաների և սոցիալական զարգացման կանխատեսումը և պլանավորումը: Գնագոյացման և շահույթի պետական կարգավորումը:

11. Մարքեթինգ և ագրարային շուկաներ 4 կրեդիտ 120 ժամ

Ագրարային շուկա: Էությունը, տեղը, և դերը ընդհանուր շուկայի և տնտեսության - համակարգում: Շուկայի ֆունկցիաները: Ագրարային շուկայի հատվածավորման նպատակը, առանձնահատկություններն ու խնդիրները: Շուկայի հետազոտությունը: Շուկայի ապրանքային և ֆիրմային կառուցվածքի, տարողության, բնութագրերի, մրցակիցների, գործընկերների, ապրանքի, սպառողների ուսումնասիրությունը: Գինը և գնագոյացումը գյուղատնտեսական արտադրանքների նյութատեխնիկական ռեսուրսների, առևտրի ոլորտում: Հողի շուկան: Աշխատուժի շուկան: ՀՀ ագրոպարենային շուկան նրա ապրանքային և ֆիրմային կառուցվածքը, ապրանքատեսականու լիքությունը, խորությունը: Շուկայի պաշտպանվածությունը: Պարենային ապրանքի շուկան պահանջարկի և առաջարկի, ներմուծման և արտահանման կառուցվածքը: Շուկայաբանության /մարքեթինգի/ ժամանակակից հիմնադրույթները, սոցիալ-տնտեսական էությունը, հիմնական սկզբունքները, ֆունկցիաները, մարտավարությունը, ռազմավարությունը: Բիզնես ծրագրերի մարքեթինգի բաժինը: Մարքեթինգի մուտքը ՀՀ, առաքելությունը, առանձնահատկությունները: Մարքեթինգի և իրացման համադրույթը: Ապրանքը մարքեթինգի համակարգում: Սպառողական շուկաներ և գնորդների գնողունակ վարքը: Մարքեթինգային հաղորդակցություն: Ապրանքաշարժ և առաջշարժ: Ապրանքի ներկայացումը շուկայում: Գովազդ: Ապրանքային քաղաքականություն: Գինը մարքեթինգի համակարգում: Գնագոյացման առանձնահատկությունները: Մարքեթինգը տարբեր ոլորտներում: Ագրոմարքեթինգը և քոնսալթինգը: Մարքեթինգը ապահովագրության համակարգում, համատեղ ձեռնարկություններում, մտավոր կապիտալի, կապիտալի շինարարության օբյեկտների շուկայում:

12. Գին և գնագոյացում 3 կրեդիտ 90 ժամ

Առարկայի խնդիրները և ուսումնասիրման մեթոդները: Կուրսի բովանդակությունը: Գնագոյացման մեթոդաբանության հիմունքները կանոնական և իրական տնտեսության պայմաններում: Գների տեսական հիմնավորումը: Գնագոյացման տնտեսական մեխանիզմները: Պահանջարկի և առաջարկի հարաբերակցության տեսությունը: Կորերի տեսությունը:Գնագոյացումը զուտ մրցակցային շուկայում: Գների, դրամական հոսքերի, համախառն ծախսերի, սահմանային եկամտի, սահմանային ծախսերի ձևավորման մեխանիզմը կարճ ժամկետում: Գնի, նվազագույն և առավելագույն շահույթի ձևավորման մեխանիզմը կարճ և երկար ժամկետում:

Գնագոյացումը և գները մենաշնորհային շուկայի պայմաններում:

Գնագոյացումը և գները օլիգոպոլային շուկայի պայմաններում:

Գնագոյացումը և գները մենաշնորհային մրցակցային շուկայի պայմաններում: ՀՀ շուկայի պայմաններում գործող գների համակարգը: Գների օրենսդրական և - վարչական կարգավորումը:

Գնագոյացումը միջազգային առևտրում: ՀՀ արտաքին առևտրի գների մակարդակը և դինամիկան: Ներմուծման և արտահանման գնային քաղաքականությունը:

13. Միջազգային տնտեսական հարաբերություններ 3 կրեդիտ 90 ժամ

Արտաքին տնտեսական կապերի հասկացությունը, բնորոշումը, առարկան, մեթոդները, խնդիրները և գործառույթները: Արտաքին տնտեսական կապերի դերը տնտեսական և սոցիալական զարգացման գործում: Աշխատանքային միջազգային բաժանումը, տնտեսական կապերի զարգացման փուլերը: Արտադրության միջազգային - մասնագիտացում, կոոպերացում: Արտաքին առևտրի տեսությունները: Տնտեսական կապերի ձևերը և տեսակները: Միջազգային առևտուրը տնտեսական հարաբերությունների համակարգում: համաշխարհային շուկայական գների համակարգ: Տեխնոլոգիաների միջազգային առևտուր: Ծառայությունների միջազգային առևտրի տեսակները, շուկայի կարգավորումը: Ազատ տնտեսական գոտիների կազմակերպման անհրաժեշտությունը: Արտաքին տնտեսական գոծարքներ, պայմանագրերի - տեսակները: Առևտրային տերմիններ: Միջազգային արժութային հարաբերություններ, արժութային քաղաքականություն: Կապիտալի արտահանում, միջազգային հաշվարկներ: Ֆինանսավարկային միջազգային կազմակերպություններ: Տնտեսական ինտեգրացիա, զարգացման փուլերը և ձևերը: Տնտեսական համագործակցության կազմակերպման անհրաժեշտությունը: Աշխատուժի միջազգային միգարցիա, պատճառները, - կարգավորումը: Հայաստանի արտաքին տնտեսական կապերը: Օտարերկրյա ներդրումներ: Արտաքին կապերի հետագա զարգացումը: Հայաստանի ինտեգրացումը միջազգային կառույցներին: Պետության դերը արտաքին կապերի կարգավորման գործում:

14. Ֆինանսական իրավունք 3 կրեդիտ 90 ժամ

Ֆինանսական իրավունք առարկան, հասկացությունը, համակարգը և աղբյուրները: Պետության ինքնակառավարման մարմինների գործունեության իրավական հիմքերն: Հաշվապահական հաշվառման և աուդիտի ֆինանսաիրավական վերահսկողության իրականացման մեթոդները: Պետության և տեղական բյուջեների, սոցիալ- տնտեսական ու իրավական նշանակությունը: Աուդիտային վերահսկողությունը բյուջեի կատարման վրա: ՀՀ կառավարության ոչ բյուջետային, պետական և տեղական հիմնադրամների իրավական ռեժիմը:

15. Աշխատանքի էկոնոմիկա 3 կրեդիտ 90 ժամ

Աշխատանքը որպես հասարակության կենսագործունեության հիմք: Աշխատանքի առանձնահատկությունը: Պահանջարկն աշխատանքի նկատմամբ: Պահանջները աշխատանքի տարբեր տեսակների նկամամբ:

Աշխատանքի շուկայի գործոնները, աշխատանքի մրցակցային շուկա, մենաշնորհը և մոնոպսոնիան աշխատանքի շուկայում:

Նվազագույն աշխատավարձ հասկացությունը:

Աշխատանքի ոչ հավասարակշռված շուկա:

Մարդկային կապիտալ, մսնագետների աշխատանքի շուկան:

Մարդկային կապիտալի վերարտադրությունը կյանքի ցիկլի ընթացքում:

Աշխատանքի պաշտպանության գծով նորմատիվների ազդեցությունը աշխատանքի շուկայի վրա, շուկայի անկատարությունը և աշխատավարձի տարբերությունները:

Աշխատանքի ներքին շուկաները, արտադրողականություն և վարձատրություն, արդյունավետ աշխատավարձը և հոսունության վնասները:

Կայունությունը աշխատանքի շուկայում, կայունության տեսակները, ախատանքի շուկայի երկակիությունը և սեգմենտավորվածությունը:

Արհմիությունների պահվածքի նպատակնրը և մոդելները:

Գործազրկություն,տեսակները և ցուցանիշները:

Սոցիալական գործընկերություն: Սոցիալ աշխատանքային հարաբերությունների

կարգավորման միջազգային ստանդարտները և ԱՄԿ դերը:

16. Ֆինանսական հաշվետվությունների համակարգ 2 կրեդիտ 60 ժամ

Ագրարային համակարգի «Հաշվապահական հաշվառում և աուդիտ» մասնագիտության ուսանողները ուսումնասիրում են «Ֆինանսական հաշվետվությունների համակարգ» առարկան: Ուսումնասիրվում է ագրարային համակարգի կազմակերպություններում օգտագործվող ֆինանսական հաշվետվությունների ձևերը և ՀՀՀՀՍ 1-ի ֆինանսական հաշվետվությունների կազման և ներկայացման կարգը, ֆինանսական հաշվետվությունների առանձին ձևերի կառուցվածքը և ներկայացման ժամկետները: Ուսումնասիրվում է ֆինանսական հաշվետվությունների տվյալների փոխկապվածությունը և դրանց հավաստիությունը:

Առանձնահատուկ ձևով ուշադրության է արժանի ֆինանսական արդյունքի մասին հաշվետվության կազման առանձնահատկությունները, կապված կատարված ծախսերը հաշիվներում լրիվ արտացոլման, ինքնարժեքի հաշվարկման և պատրաստի արտադրանքի իրացման հետ:

17. Համակարգչային հաշվառում 2 կրեդիտ 60 ժամ

Համակարգչային հաշվառում առարկան ապահովում է հաշվապահական հաշվառման բոլոր բաժինների վարումը՝ սկսած սկզբնական փաստաթղթերի մուտքագրումից մինչև հաշվարկների և հաշվետվությունների ավտոմատ կազմումը:

Համակարգչային հաշվառման ծրագրով կարելի է վարել հետևյալ բաժինների հաշվառում.

- Բանկ և դրամարկղ
- Հիմնական միջոցներ և ոչ նյութական ակտիվներ
- Նյութեր և արագամաշ առարկաներ
- Արտադրանքի արտադրություն և իրացում
- Դեբիտորների, կրեդիտորների, հաշվետու անձանց հետ հաշվարկներ
- Աշխատավարձի հաշվառում
- Բյուջեի հետ հաշվարկներ

Համակարգչային հաշվառման համակարգը ապահովում է՝

1. Սինթետիկ հաշվառում՝ հաշվային պլանով
2. Հաշվառման վարումը մի քանի ստորաբաժանումների համար
3. Անալիտիկ հաշվառում

ԸՆՏՐՈՎԻ ԴԱՍԸՆԹԱՑՆԵՐԻ ԿՐԹԱԲԼՈԿ

ՀՀ-ում արտադրողական ուժերի տեղաբաշխումը

Բյուջետային կազմակերպությունների ֆինանսներ

ՄԱՍՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ԴԱՍԸՆԹԱՑՆԵՐԻ ԿՐԹԱԲԼՈԿ
ԲՈՒՀԱԿԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉ

1 Հաշվապահական հաշվառման տեսություն
2 Ֆինանսական և կառավարչական հաշվառում
3 Հաշվապահական հաշվառումը գյուղատնտեսության մեջ
4 Հաշվապահական հաշվառումը բանկերում
5 Հաշվապահական հաշվառումը բյուջետային կազմակերպություններում
6 Վերահսկում և աուդիտ

7 Հարկային հաշվապահություն
8 Դատա-հաշվապահական փորձաքննություն
9 Գործավարություն
10 ԱՊՀ-ի կազմակերպությունների տնտեսական գործունեության վերլուծություն
11 Հարկեր և հարկային քաղաքականություն
12 ԱՊՀ-ի ձեռնարկությունների ֆինանսներ
13 Դրամաշրջանառություն, վարկեր և բանկեր
14 Ֆինանսական իրավունք
15 Էլեկտրոնային կոմերցիա
16 Արժեթղթերի շուկա և բորսային գործ
17 Կազմակերպությունների ֆինանսական վերլուծություն

1. Հաշվապահական հաշվառման տեսություն 4 կրեդիտ 120 ժամ

Հաշվապահական հաշվառման պատմական զարգացումը, էությունը, նպատակներն ու բովանդակությունը: Հաշվապահական հաշվառման խնդիրները, ֆունկցիաները, օրենսդրական և նորմատիվային կարգավորումը: Հաշվապահության տեղեկատվության դերը, նրան ներկայացվող պահանջները և օգտագործողները: Հաշվառման հիմնադրույթները և սկզբունքները, ուսումնասիրության օբյեկտները: Ոչ ընթացիկ և ընթացիկ ակտիվների դասակարգումը, գնահատումը և հաշվառման հիմնախնդիրները: Պաշարների դասակարգումը և գնահատումը: Մատղաշ և բտվող կենդանիների, դրամական միջոցների և դեբիտորական պարտքերի հաշվառման առանձնահատկությունները: Կապիտալի, պահուստների, պարտավորությունների հաշվառման հիմնական սկզբունքները և կանոնները գյուղատնտեսության ոլորտի ձեռնարկություններում և ֆերմերային տնտեսություններում: Հաշվեկշռային ընդհանրացում, հաշվեկշռային նույնություն, հաշվեկշռային փոփոխություններ: Հաշվետարության կազմակերպման ծրագրավորում,փաստաթղթավորում, փաստաթղթաշրջանառություն, -գույքագրում, արժեքային չափումներ և գնահատում: Հաշվապահական հաշիվ, հաշիվների դասակարգում, հաշիվների պլան, կրկնակի գրանցում, սինթետիկ և վերլուծական հաշվառում: Հիմնական տնտեսական գործընթացների բնութագրումը և -փոխադարձ կապը: Հաշվառման ռեգիստրներ, հաշվառման ձևեր, վերահսկման և աուդիտորական ընթացակարգեր: Մասնագիտության վարքագիծ, ազգային և միջազգային հաշվապահական կազմակերպություններ և հաշվապահական հաշվառման չափանիշներ:

2. Ֆինանսական և կառավարչական հաշվառում 5 կրեդիտ 150 ժամ

Հաշվապահական հաշվառման օղակները, ֆինանսական և կառավարչական հաշվառում, ֆինանսական հաշվառման նշանակությունը, աշխատանքների կազմակերպման սկզբունքները և խնդիրները ագրոպարենային համակարգում: Ֆինանսական հաշվետվություններ, կազմման սկզբունքները գյուղատնտեսության մեջ: Հաշվեկշիռը որպես ձեռնարկության ֆինանսական դրությունը ներկայացնող ամփոփում: Հաշվեկշռի առանձին հատվածների և հոդվածների բովանդակությունը, դրանց կապը: Ֆինանսական արդյունքների հաշվետվության կազմումը ագրոպարենային համակարգում, ծախսերի և եկամուտների համադրումը:

Ոչ ընթացիկ ակտիվների դասակարգումը, գնահատումը: Ոչ ընթացիկ նյութական և ոչ նյութական ակտիվների հաշվառման հիմնախնդիրները գյուղատնտեսության ոլորտում: Ոչ ընթացիկ ակտիվների մաշվածքը, հաշվարկման մեթոդների կիրառումը ագրոպարենային համակարգում:

Ընթացիկ ակտիվների բնութագիրը, հաշվառման հիմնախնդիրները, պաշարների խմբերը գյուղատնտեսության մեջ, հաշվառման կազմակերպումը ՀՀՀՀՍ 2-րդ չափորոշիչի: Աճեցվող և բտվող կենդանիները որպես պաշարների յուրահատուկ խումբ, գնահատումը, սկզբնական և հաշվապահական հաշվառման կազմակերպումը:

Դրամական միջոցների և դեբիտորական պարտքերի հաշվառման կազմակերպումը

գյուղացիական ֆերմերային տնտեսություններում: Դրամական միջոցների սկզբնական և հաշվապահական հաշվառումը, բանկային հաշիվներում և ձեռնարկության դրամարկղում: Դրամական միջոցների հոսքերի հաշվետվություն, կառուցվածքը, դրամական հոսքեր գործառնական, ներդրումային և ֆինանսական գործունեությունից:

Ֆինանսական և կառավարչական հաշվառման հիմնական առանձնահատկությունները: Կապիտալի պահուստների բնութագրումը գյուղատնտեսության մեջ և հաշվառման հիմնադրույթները: Գյուղատնտեսական ձեռնարկությունների ոչ ընթացիկ և ընթացիկ պարտավորությունները, հաշվառման սկզբունքները: Դրամական միջոցների հոսքերի հաշվետվությունը, կառուցվածքը, բովանդակությունը: Կապիտալի շարժի հաշվետվություն, կառուցվածքը, բովանդակությունը: Կառավարչական հաշվառման կազմակերպումը գյուղատնտեսության մեջ: Կառավարչական վերահսկողության էությունը և փուլերը: Ծախսերի դասակարգումը, ուղղակի և անուղղակի, հիմնական և վերադիր, հաստատուն և փոփոխական ծախսերը: Պաշարների հաշվառման հիմնական սկզբունքները ԱՊՀ-ում: Աշխատանքի և աշխատավարձի հաշվառման կազմակերպումը գյուղատնտեսական ձեռնարկություններում: Անուղղակի ծախսերի բաշխումը, ծախսային կենտրոններ, ծախսերի կլանում: Արտադրանքի ինքնարժեքի հաշվարկման հիմնական սկզբունքները գյուղատնտեսության մեջ, հիմնական, երկրորդական արտադրանքների ինքնարժեքի հաշվարկումը: Հաշվառման կազմակերպումը ինտեգրված և ոչ ինտեգրված մեթոդով: Շահույթի կազմի և կառուցվածքի վերլուծությունը:

3. Հաշվապահական հաշվառումը գյուղատնտեսության մեջ 8 կրեդիտ 240 ժամ

Հաշվապահական հաշվառման կազմակերպման կառուցվածքը ԱՊՀ-ի ձեռնարկություններում սեփականության հարաբերությունների տարբեր ձևերում: Գյուղատնտեսական հումք վերամշակող ձեռնարկությունները: Օժանդակ արտադրությունների տեսակները և հաշվառման սկզբունքները գյուղատնտեսական ձեռնարկություններում: Բուսաբուծության ճյուղի ծախսերի հաշվառման առանձնահատկությունները և սկզբունքները, հաշվառման օբյեկտները, հոդվածները և հաշվառման խնդիրները: Բուսաբուծության ծախսերի սկզբնական և հաշվապահական հաշվառումը: Բուսաբուծության արտադրանքի ինքնարժեքի հաշվարկման առանձնահատկությունները և օբյեկտները: Անասնաբուծության ճյուղի ծախսերի հաշվառման առաննահատկությունները և սկզբունքները: Ճյուղի ծախսերի հաշվառման օբյեկտները, ծախսերի հաշվառման հոդվածները: Անասնաբուծության արտադրանքի ինքնարժեքի հաշվարկման մեթոդները: ԱՊՀ-ի ձեռնարկությունների արտադրությունների և տնտեսությունների տեսակները: Բնակարանային-կոմունալ տնտեսության գծով ծախսումներիր և եկամուտների հաշվառումը:

Կենդանիների մատղաշների և բտվող կենդանիների դասակարգումը, հաշվառման խնդիրները:

Կենդանիների մատղաշների և բտվող կենդանիների սկզբնական փաստաթղթավորումը: Սինթետիկ և վերլուծական հաշվառման կազմակերպումը և դրանց փոխադարձ կապը: Հաշիվների թղթակցությունը: Կենդանիների մատղաշների և բտվող կենդանիների գույքագրումը և արդյունքների ձևակերպումը հաշիվներում: Գյուղատնտեսական արտադրանքի մուտքագրման և ծախսման հաշվառման կազմակերպումը: Գյուղատնտեսական արտադրանքի իրացման և ֆինանսական արդյունքների հաշվառումը:

Գյուղացիական տնտեսությունների փոխհարաբերությունները գյուղատնտեսական արտադրանք վերամշակող ձեռնարկությունների հետ: Գյուղացիական տնտեսություններում պարզեցված ձևով հաշվառման կազմակերպումը: Գյուղատնտեսական ձեռնարկություններում հաշվապահական հաշվետվությունների կազմման և ներկայացման կարգը:

4. Հաշվապահական հաշվառումը բանկերում 3 կրեդիտ 90 ժամ

Հաշվապահական հաշվառման առանձնահատկությունները բանկերում, հաշվա-

ռումը կարգավորող իրավական ակտերը: Հաշվապահական հաշվառումը վարելու և հաշվետվությունները կազմելու հիմնական սկզբունքները: ՀՀ տարածքում գործող հաշվապահական հաշվառման հաշիվների պլանը: Ֆինանսական հաշվետվությունների օգտագործողները: Ակտիվների դասակարգումն ըստ բնույթի և իրացվելիության: Կանխիկ դրամական միջոցներ և վճարային փաստաթղթեր: Պարտավորությունների հաշվառումը:

ՀՀՀՀՍ 16 «Հիմնական միջոցներ»: Հիմնական միջոցների բնու-թագրումը, սկզբնական արժեքը, օգտակար ծառայությունը: Հիմնական միջոցների մաշվածության հաշվառումը, եղանակները: Հիմնական միջոցների վերագնահատումը: Հիմնական միջոցների դուրսգրման և իրացման հաշվառումը: Արժեթղթերը, դրանց տեսակները, դասակարգումը: Պետական և ոչ պետական արժեթղթերի հաշվառում:

Պարտավորությունների բնութագրումը, դասակարգումը, վերլուծական և սինթետիկ հաշվառումը: Հաճախորդներից ներգրավված ցպահանջ և ժամկետային պարտավորությունների հաշվառումը: Բանկերում տոկոսային եկամուտներ, առաջացման աղբյուրները, հաշվառումը:

Կրեդիտորական պարտքերի տեսակները, հաշվառման կազմակերպումը, հաճախորդներին տրված վարկերի և փոխատվությունների հաշվառումը:

5. Հաշվապահական հաշվառումը բյուջետային կազմակերպություններում
3 կրեդիտ 90 ժամ

Ընդհանուր հասկացողություն բյուջետային հաշվառման մասին, բյուջետային հաշվառման խնդիրները, էությունն ու ֆունկցիաները: Բյուջետային հաշվառման օբյեկտները: Բյուջետային հիմնարկներում նախահաշվի կազմման կարգը: Եկամուտների բաշխումը առանձին բյուջեների միջև: Բյուջեի դրամական և եկամուտների հաշվառման խնդիրները: Նպատակային բյուջետային միջոցների նշանակությունը և օգտագործումը: Բյուջեի կատարման արդյունքների որոշումը: Բյուջեի եզրափակիչ հաշվեկշռի կազմումը: Բյուջետային հիմնարկներում օգտագործվող հաշվապահական ձևերը: Հաշվապահական հաշիվները գյուղատնտեսական բյուջետային հիմնարկներում: Դրամարկղայի ծախսերի հաշվառման հաշիվներ: Դրամարկղային գործառնությունների հաշվառումը և փաստաթղթավորումը: Ոչ ընթացիկ ակտիվների հաշվառման առանձնահատկությունները բյուջետային հիմնարկություն-ներում: Արտադրական պաշարների հաշվառումը բյուջետային կազմակերպություններում: Աշխատողների հետ վարձատրության գծով հաշվարկների հաշվառումը: Համայնքային բյուջեի կատարման հաշվառման առանձնահատկությունները: Համայնքային հաշվետվությունների կազմումը և ներկայացման կարգը: Բյուջեի դրամարկղային կատարման հաշվառումը գանձապետարանի հետ:

6. Վերահսկում և աուդիտ 5 կրեդիտ 150 ժամ

Աուդիտի էությունը և նշանակությունը, նպատակները և անհրաժեշտությունը: Աուդիտի պատմական զարգացումը, փուլերը: Աուդիտորական ստանդարտները և նրանցում ներկայացված օրինագծերը: Աուդիտի և հաշվապահական հաշվառման միջև եղած կապը: Աուդիտորական եզրակացության նշանակությունը: Էականությունը որպես աուդիտի անցկացման կարևորագույն սկզբունք: Աուդիտորի իրավունքներն ու պարտականությունները: Աուդիտի աշխատանքի նշանակումը և հրաժարումը: Աուդիտի պրոֆեսիոնալ վարքագծի կանոնները: Հիմնական սկզբունքները, ամբողջականությունը, օբյեկտիվությունը և անկախությունը, գաղտնիության հիմնական սկզբունքները: Աուդիտորական ռիսկ և ռիսկայնության գործոններ: Խարդախություն և սխալներ: Արտաքին աուդիտի էությունը և նշանակությունը: Աուդիտի պլանավորումը: Աշխատանքային պլան գրաֆիկների կազմում, աշխատաժամանակի որոշում, ռիսկերի գնահատում: Փորձագետների ներգրավման անհրաժեշտությունը: Աուդիտորական եզրակացություն: Աուդիտորական ստուգման մեթոդները: Աուդիտորական ապացույցներ: Ներքին աուդիտի

էությունը և նշանակությունը: Ներքին և արտաքին աուդիտի միջև եղած տարբերությունները: Ներքին աուդիտի գործողության ոլորտները: Ներքին աուդիտի եզրակացության տեսակները: Ոչ ընթացիկ նյութական ակտիվների երկարաժամկետ ներդրումների աուդիտի անցկացման ընթացակարգերը: Վարձակալված հիմնական միջոցների - աուդիտ: Փաստաթղթավորման պատասխանատուները: Պաշարների աուդիտ: Անավարտ արտադրության աուդիտ: Պաշարների գույքագրման կազմակերպումը: Պաշարների գնահատման ընթացակարգերը: Պաշարների աուդիտի արդյունքների ամփոփումը: Դեբիտորական պարտքերի աուդիտի ընթացակարգերը: Դրամական միջոցների աուդիտ: Դրամարկղային գործառնությունների աուդիտի իրականացման ընթացակարգերը: Դրամական միջոցների աուդիտը բանկային հաշիվներում: Դրամական միջոցների հաշվառումը և աուդիտը ապահովող փաստաթղթերը: Դրամական միջոցների ներքին վերահսկողության նշանակությունը և նպատակները: Բանկային քաղվածքների ստուգում: Գնման պատվեր, իրացման պատվեր: Գնումների և կրեդիտորական պարտքերի վերահսկողության ընթացակարգեր: Իրացում և դեբիտորական պարտքերի վերահսկողության ընթացակարգեր: Աշխատանքի վարձատրության աուդիտի անցկացման նպատակները, ընթացակարգերը և նշանակությունը: Դեբիտորական պարտքեր աշխատանքի վարձատրության գծով: Կրեդիտորական պարտքեր աշխատանքի վարձատրության գծով: Աշխատավարձի հաշվառման փաստաթղթավորման աուդիտ: Հաշվետու անձերի հետ կապված գործառնությունների արտացոլման ստուգումը: Արտադրական ստորաբաժանումներում աուդիտի կազմակերպում: Հիմնական արտադրության աուդիտի կազմակերպում: Բյուջեի հետ պարտավորությունների գծով հաշվարկների աուդիտի կազմակերպումը: Սոցիալական ապահովության և սոցիալական ապահովագրության գծով պարտավորությունների աուդիտի կազմակերպումը: Պահուստները, որպես զուտ ակտիվների մնացորդներ: Ոչ ընթացիկ ակտիվների վերագնահատումից առաջացած պահուստը: Վերագնահատումից ավելացում և վերագնահատումից նվազեցում: Առևտրային կրեդիտորական պարտքերի, այլ կրեդիտորական պարտքերի, հաշվեգրված պարտավորությունների աուդիտ: Ներքին վերահսկողության ընթացակարգերը: Մնացորդների ստուգումը և ժամկետային վերլուծությունները, բանկային վարկերի աուդիտ: Փոխառություններ: Կրեդիտորական պարտքերի հաշվառման հիմնական փաստաթղթերի առկայության, ժամկետների և ճշտության ստուգում: Ֆինանսական հաշվետվությունների տեսակները և աուդիտը: Աուդիտորական վերլուծություններ: Աուդիտորական եզրակացության պատրաստում: Ներքին աուդիտի եզրակացությունը և օգտվող խմբերը:

7. Հարկային հաշվապահություն 3 կրեդիտ 90 ժամ

Հարկային հաշվապահության խնդիրները: Հարկային վարչարարություն: Հարկային ակտիվներ և պարտավորություններ: Հարկային և հաշվապահական շահույթի տարբերությունը: Հետաձգված հարկային ակտիվների հաշվառումը: Հետաձգված հարկային պարտավորությունների հաշվառումը: Հետաձգված հարկերի վերագնահատումները: Հարկային և ֆինանսական հաշվառման փոխկապակցումը: Շահութահարկի հաշվետվությունը: Եկամտահարկի հաշվառումը: Սոցիոլոգիական ապահովագրության վճարների հաշվառումը: Աշխատավարձի գծով հարկային պարտավորությունների հաշվետվությունները: ԱԱՀ պարտավորությունների ձևավորման և հաշվանցման հաշվառումը: Ավելացված արժեքի հաշվարկի հաշվետվությունը: Հարկային պլանավորման էությունը: Դեբիտորական պարտքերի հնարավոր կորուստների պահուստավորումը: Աշխատավարձի գծով հարկային բեռի գնահատումները: Հարկային օրենսդրությամբ և վարչական իրավախախտումների օրենսգրքով նախատեսված պատասխանատվություն: Ֆինանսական պատասխանատվություն և վարչական պատասխանատվություն: Հետաձգված հարկային պարտավորություններ և հետաձգված հարկային ակտիվներ:

8. Դատա-հաշվապահական փորձաքննություն 3 կրեդիտ 90 ժամ

Հասկացողություն դատա-հաշվապահական փորձաքննության առարկայի մեթոդների և օբյեկտների մասին: Վարչական իրավունքի, ֆինանսական իրավունքի, աշխատանքային իրավունքի, հողային իրավունքի, քրեական իրավունքի նորմերի բնութագիրը: Փորձագետ հաշվապահի աուդիտորի և վերահսկողի գործունեության միջև եղած տարբերությունները: ՀՀ Արդարադատության նախարարության դատական փորձաքննությունների լաբորատորիան և կատարվող աշխատանքների կազմակերպումը: Փորձագետ հաշվապահի կողմից տրվող պրոֆեսիոնալ նախականխիչ առաջարկությունները: Սկզբնական, լրացուցիչ և կրկնակի դատա-հաշվապահական աուդիտորական փորձաքննությունների կատարումը: Քաղաքացիաիրավական պայմանագիր և պայմանագրային իրավունք: Պայմանագրի տեսակները, դրանց բնորոշումների համաձայն ՀՀ Քաղ. օրենսգրքի: Պայմանագրի կնքումը: Պայմանագրային փաստաթղթերի ժամկետները: Պայմանագրի պայմանները, ձևը և մեկնաբանումը: Պայմանգրի պահանջների կատարելը, փոփոխելը և դադարեցումը: Աշխատանքային պայմանգրի կնքումը և դադարեցումը: Փորձագետ հաշվապահի եզրակացության կառուցվածքը, տեսակները և ապացուցողական նշանակությունը: Նյութական արժեքների գույքագրման տվյալների օգտագործումը փորձագիտական ուսումնասիրության ընթացքում:

Հաշվառումից դուրս մնացած թողարկված նյութերի և իրացման փաստերի բացահայտումը: Ֆինանսական արդյունքներով հարցերի հաշվարկման և վճարման իրատապ հարցերի բացահայտումը:

Հաշվային ռեգիստրներում փաստաթղթերի գրանցման և գնահատման ուսումնասիրության կազմումը: Հաշվապահական հաշվետվությունների վերլուծությունը և գնահատումը: Հաշվապահական հաշվառման մեջ թերությունների վերացման համար առա-ջարկությունների մշակումը:

9. Գործավարություն 2 կրեդիտ 60 ժամ

Փաստաթղթային ծառայությունների զարգացման համառոտ պատմությունը: Հրամանագրային գործավարություն: Կատարողական գործավարություն: Գործավա-րության պետական համակարգը, փաստաթղթավորման պետական ստանդարտները: Պաշտոնային հրահանգներ: Փաստաթղթային աշխատանքների նորմավորումը: Փաս-տաթղթի օպերատիվ բազմացման միջոցները: Փատաթղթի մշակման միջոցները: Փաս-տաթղթերի պահպանման և որոնման միջոցները: Տեղեկատվության հաղորդման միջոց-ները: Տեղեկատվության ձայնային ընդունման և հաղորդման միջոցները:Հաշվողական տեխնիկական միջոցները: Համակարգիչներ: Գործավարի գործնական և անձնական հատկանիշները:

Գործավարի աշխատանքի էթիկան: Գործավարի քարտուղարի գործնական շփումնե-րը: Գործավարի զրույցի վարման կանոնները: Հեռախոսազրույցների վարումը: Հաճա-խորդների ընդունման կազմակերպումը: Խորհրդակցությունների, նիստերի կազմա-կերպման և անցկացման գծով գործավար-քարտուղարի աշխատանքը: Ղեկավարի գոր-ծուղումների նախապատրաստումը: Փաստաթղթերի դասակարգումը և միասնականա-ցումը: Կազմակերպչական-կարգադրիչ փաստաթղթերի շրջաբերական ձևաշի կառու-ցումը: Ծառայողական փաստաթղթերի տեսակներն ու նշանակությունը:

Ծառայողական նամակներ, հեռագրեր, ֆաքսագրեր, հեռախոսագրեր, զեկուցագրեր, ակտեր, պայմանագրեր, հիմնական գործունեության գծով հրամաններ, հրամանից քաղվածքներ, արձանագրությունից քաղվածքներ: Անձնակազմի գծով փաստաթղթեր: Դիմումների տեսակները, դրանց կազմման և ձևակերպման կանոնները: Անձնակազմի գծով հրամանները: Բնութագրեր, ինքնակենսագրություններ: Լիազորագրեր, ստացա-կաններ: Աշխատանքային գրքույկներ: Փաստաթղթային նյութերի արժեքավորության փորձաքննություն: Գործերի հանձնումը հիմնարկության գրապահոցին:

10. ԱՊՀ-ի կազմակերպությունների տնտեսական գործունեության վերլուծություն
7 կրեդիտ 210 ժամ

Ագրարային համակարգի ձեռնարկությունների ֆինանսա-տնտեսական գործունեության վերլուծության նպատակը, խնդիրները, համալիր վերլուծության մեթոդիկան, հողային ռեսուրսների օգտագործումը, կերային և պարենային մշակաբույսերի տնտեսական արդյունավետությունը, ընթացիկ ակտիվների ապահովվածությունը, օգտագործումը, աշխատանքային ռեսուրսներով ապահովվածությունը, աշխատուժի շարժը, աշխատանքի արտադրողականությունը և արտադրանքի աշխատատարության վրա տարբեր գործոնների ազդեցությունը, աշխատավարձի ֆոնդի վերլուծությունը: Գյուղատնտեսական ձեռնարկությունների արտադրանքների գծով առաջադրանքների կատարումը, արտադրության ծավալների բարձրացումը ապահովող գործոնների վերլուծությունը: Օժանդակ և սպասարկող արտադրանքների աշխատանքների վերլուծությունը:

Միավոր և համախառն բուսաբուծական և անասնաբուծական արտադրանքների հաշվով կատարված ծախսերի և նրա կառուցվածքի գծով տեղի ունեցած փոփոխությունները:

Ներդրումների տնտեսական արդյունավետությունը, ֆինանսական արդյունքների վերլուծությունը (ըստ արտադրանքների, ճյուղերի և տնտեսության առումով շահույթի և շահութաբերության մակարդակի շարժընթացը, նրանց փոփոխությունները և պայմանավորող գործոնների), համախառն և զուտ եկամուտի հաշվարկման և բաշխման վերլուծությունը:

Սեփական և փոխառու կապիտալի հարաբերակցության ապահովումը, ֆինանսատնտեսական գործունեությն համալիր գնահատումը ըստ հիմնական ցուցանիշների:

11. Հարկեր և հարկային քաղաքականություն 6 կրեդիտ 180 ժամ

ՀՀ բյուջետային համակարգի էությունը և բյուջետային հարաբերությունների կարգավորման հիմունքները: ՀՀ պետական և համայնքային բյուջեները: ՀՀ բյուջետային համակարգը: Բյուջեի եկամուտները և ծախսերը: Բյուջեի եկամուտների կազմավորման աղբյուրները և ծախսերի ուղղությունները ըստ դասակարգման առանձին հոդվածների: Բյուջեի դեֆիցիտը և ծածկման ուղիները: Բյուջեների կազմման, քննարկման և հաստատման առանձնահատկությունները: Արտաբյուջետային հիմնադրամների էությունը և նշանակությունը: Հարկ վճարողները, հարկային գործակալ, հարկեր հավաքագրողները: Հարկման օբյեկտներ, հարկատրման միավորներ, հարկերի կազմավորման աղբյուրները, հարկային ժամանակաշրջան: Հարկադրույքը, դրա ձևերը և տեսակները: Հարկային արտոնությունները, դրանց էությունը, նշանակությունը, տեսակները և դասակարգումը: Հարկերի վճարման եղանակները և կարգը: Հասկացություն հարկային համակարգի մասին և նրա հիմնական տարրերը: Հարկերի դասակարգումը և դրանց չափանիշները: Հարկեր իրավաբանական և ֆիզիկական անձանցից: Համապետական և տեղական հարկեր: ՀՀ հարկային համակարգը: Հարկային համակարգի կառավարումը, դրանց գործառույթները, նպատակները և խնդիրները: Ավելացված արժեքի հարկի, ակցիզային հարկի, շահութահարկի, եկամտահարկի, գույքահարկի, հողի հարկի էությունը, դրանց հարկման օբյեկտները, վճարողները, դրույքաչափերը, հաշվարկման և բյուջե վճարման կարգն ու ժամկետները: Հաստատագրված վճարների, պետական և տեղական տուրքերի, մաքսատուրքի էությունը և հաշվարկման կարգը: Հարկեր վճարողների և հարկային մարմինների իրավունքները, պարտականություններն ու պատասխանատվությունը: Հարկային իրավախախտումների դեպքում պատասխանատվությունը, հարկային ստուգումների տեսակները, նպատակները և մեթոդները: Հարկման քաղաքականությունը գյուղատնտեսության բնագավառում:

12. ԱՊՀ - ի ձեռնարկությունների ֆինանսներ 6 կրեդիտ 180 ժամ

Ագրոպարենային համալիրի (ԱՊՀ) կազմակերպությունների ֆինանսների էությունը և գործառույթները (ֆունկցիաները): ԱՊՀ-ի տնտեսավարող սուբյեկտների ֆինանսների կազմակերպման հիմնական գծերը: Առանձին կազմակերպա-իրավական ձևի տնտե-

սավարող սուբյեկտների ֆինանսների առանձնահատկությունները: ԱՊՀ-ի ագրարային կազմավորումներում ֆինանսական աշխատանքների բովանդակությունը և խնդիրները: Ֆինանսական հարաբերությունների համակարգում առևտրային հաշվարկների սկզբունքները: Գյուղատնտեսական ապրանքարտադրողների ծախսերի ապահովման ֆինանսական համակարգը շուկայական հարաբերությունների պայմաններում: Առևտրային կազմակերպություններում դրամական միջոցների կազմակերպումը: Բանկերում ապրանքարտադրողների հաշիվները: Անկանխիկ հաշվարկների համակարգը: Գյուղատնտեսական ապրանքարտադրողների հաշվարկները մատակարարների և գնորդների հետ: Հաշվարկավճարային համակարգի ճգնաժամի պայմաններում բարտերային, փորվարդային, ֆյուչերսային և լիզինգային գործարքների դերը:

Արտահանում-ներմուծում գործառնությունների գծով հաշվարկները: Հաշվարկների ոլորտում ապրանքարտադրողների օպերատիվ աշխատանքը: Հասկացություն եկամտի և արտադրանքի, ապրանքների (աշխատանքների, ծառայությունների) իրացումից հասույթի մասին: Ֆինանսական արդյունքների էությունը և դրանց դերը շուկայական տնտեսավարման պայմաններում: Պլանային շահույթի որոշումը որպես ձեռնարկատիրական գործունեության ելակետային պահ: Շահույթի փոփոխության վրա ազդող գործոնները և վերլուծությունը: Շահույթի բաշխումը հարկային համակարգի պայմաններում: Ագրոպարենային համալիրի ձեռնարկության տրամադրության տակ մնացած զուտ շահույթի նշանակությունը և բաշխման առանձնահատկությունները: Գյուղատնտեսական ձեռնարկությունների կողմից բյուջե կատարվող վճարումների կատարելագործումը: ԱՊՀ-ի կազմակերպությունների ընթացիկ ակտիվների (շրջանառու միջոցների) տնտեսական էությունը և դրանց հատկանիշները: Ընթացիկ ակտիվների կազմակերպումը և պահանջարկի որոշումը: Ընթացիկ ակտիվների ձևավորման աղբյուրները: Ընթացիկ ակտիվների օգտագործման արդյունավետությունը բնորոշող ցուցանիշների համակարգը: Ընթացիկ ակտիվների արդյունավետ օգտագործման նկատմամբ հսկողությունը: Վարկավորման գործընթացի կազմակերպման սկզբունքները և ուղղվածությունը: Գյուղատնտեսության վարկավորման արտերկրյա փորձը: Շուկայական տնտեսության անցման պայմաններում գյուղատնտեսական ապրանքարտադրողների վարկավորման համակարգի վերաձևավորումը: Ագրոպարենային համալիրի ձեռնարկությունների և կազմակերպությունների վարկավորման կազմակերպումը ագրարային բանկերի կողմից: Գյուղացիական և ֆերմերային տնտեսությունների վարկավորման կազմակերպման առանձնահատկությունները: Վարկային հարաբերությունների իրավական կարգավորումը: Վարկունակության գնահատման մեթոդները: Մուրհակը որպես վարկավորման գործիք: Կազմակերպությունների ֆինանսական վերլուծության էությունը, մեթոդները, կազմակերպումը և տեղեկատվության ապահովումը: Ֆինանսական հիմնական ցուցանիշների վերլուծության համակարգը՝ ֆինանսական ընդհանուր դրության, ֆինանսական կայունության, գործարար ակտիվության, շահութաբերության, իրացվելիության, վճարունակության և այլ տնտեսական իրավիճակների գնահատման ոլորտում: Ձեռնարկության գործունեության ֆինանսական ռազմավարությունը, դերն ու նշանակությունը: Բազմամյա տնկարկների աճեցման և անասնահոտի կազմավորման գծով ծախսերի ֆինանսավորումն ու վարկավորումը: Գործարարության պլանի հասկացությունը, մշակման պայմանները և կիրառման ոլորտները: Կազմակերպության գործարարության պլանի բաժինների կազմման մեթոդաբանությունը, այդ թվում՝ գործարարության պլանի համառոտ նկարագրությունը, (ամփոփ բաժին), արտադրանքի (աշխատանքի, ծառայությունների) նկարագիրը, շուկայի ուսումնասիրությունն ու վերլուծությունը, շուկայավարությունը, արտադրության պլանը, նորմատիվա-իրավական դաշտը, ֆինանսական պլանը (ֆինանսական պլանի արդյունավետության և անվնաս գործունեության վերլուծությունը), ռիսկի գնահատման պլանը: Գյուղ. կազմակերպությունների սնանկացման ֆինանսական պատճառները և ազդող գործոնները: Սնանկացման (անվճարունակության) գնահատումը: Սնանկացման կանխատեսման մեթոդները: Գյուղ. կազմակերպությունների ֆինանսական

առողջացման ծրագիրը: Գյուղ. կազմակերպությունների պլանավորման էությունը, սկզբունքները և գործընթացը: Կազմակերպությունների ֆինանսական պլանավորումը: Գյուղատնտեսական ձեռնարկությունների ֆինանսական պլանի կազմման կարգը: Կազմակերպության ֆինանսական ծառայության օպերատիվ և վերահսկման աշխատանքը: Շուկայական տնտեսության պայմաններում ֆինանսական պլանավորման պրակտիկան:

13. Դրամաշրջանառություն, վարկեր և բանկեր 5 կրեդիտ 150 ժամ

Դրամի առաջացման և կիրառման նախադրյալները և անհրաժեշտությունը: Դրամի էությունը և գործառույթները: Շուկայական տնտեսության պայմաններում դրամի դերն ու զարգացումը: Դրամի տեսակները և դրանց առանձնահատկությունները: Դրամաշրջանառությունը և նրա կառուցվածքը: Տնտեսական շրջանառությունում դրամի թողարկումը: Կանխիկ դրամական շրջապտույտ և դրամաշրջանառություն, դրամաշրջանառության օրենքները և դրամական շրջապտույտի պետական կարգավորման մեթոդները: Անկանխիկ դրամաշրջանառություն և անկանխիկ հաշվարկների համակարգ: Հասկացություն պետության դրամական համակարգի, նրա ծագման և զարգացման պատմության մասին: Թղթադրամներ ու վարկային դրամներ և դրանց շրջանառության օրինաչափությունները: Արժեզրկման պատճառները և էությունը, դրա դրսևորման ձևերը: Արժեզրկման գործընթացի օրինաչափությունները և դրա կարգավորումը՝ մեթոդները, սահմանները, հակասությունները: Առանձին պետությունների դրամական համակարգերը: Արժութային համակարգ և արժութային հարաբերություններ՝ դրանց հասկացությունը, կատեգորիաները, տարրերը, զարգացումները: Արժութային կարգավորման համակարգում պետության վճարային և հաշվարկային հաշվեկշիռը: Վարկի անհրաժեշտությունը, էությունը, օրենքները և գործառույթները: Վարկի տեսակները և ձևերը: Վարկի դերը և սահմանները: Վարկը միջազգային տնտեսական հարաբերություններում: Վարկավորման ընթացակարգը, վարկային և փոխառության պայմանագրեր, դրանց իրավական և համեմատական բնութագրերը. վարկերի վերադարձման ու դրանց ապահովման և տոկոսադրույքների հաշվարկման եղանակները, վարկային հարաբերությունների իրավական կարգավորումը ՀՀ-ում: Փոխատվական տոկոս և նրա դերը: Փոխատվական տոկոսի մակարդակի ձևավորման հիմունքները: Փոխատվական տոկոսի սահմանները և վճարման աղբյուրները: Բանկերի առաջացումը, էությունը և դրանց դերն ու գործառույթները տնտեսության զարգացման գործում: Բանկային համակարգի հասկացությունը, նրա տարրերը, բանկերի տեսակները: Կենտրոնական բանկեր և դրանց գործունեության հիմունքները: Կենտրոնական բանկերի գործառույթները: Դրամավարկային քաղաքականության հիմունքները: Առևտրային բանկերը և դրանց գործունեությունը (գործառնությունները և ծառայությունները): Բանկերի կազմակերպաիրավական ձևերը, վերակազմավորումը և լուծարումը: Ոչ բանկային վարկային կազմակերպությունները, դրանց դերը ֆինանսական շուկայում, գործունեության իրավական կարգավորումը: Միջազգային ֆինանսական և վարկային ինստիտուտներ:

14. Ֆինանսական իրավունք 3 կրեդիտ 60 ժամ

Ֆինանսական իրավունք առարկան, հասկացությունը, համակարգը և աղբյուրները: Պետության ինքնակառավարման մարմինների գործունեության իրավական հիմքերն: Հաշվապահական հաշվառման և աուդիտի ֆինանսաիրավական վերահսկողության իրականացման մեթոդները: Պետության և տեղական բյուջեների, սոցիալ- տնտեսական ու իրավական նշանակությունը: Աուդիտային վերահսկողությունը բյուջեի կատարման վրա: ՀՀ կառավարության ոչ բյուջետային, պետական և տեղական հիմնադրամների իրավական ռեժիմը:

15. Էլեկտրոնային կոմերցիա 4 կրեդիտ 120 ժամ

Էլեկտրոնային կոմերցիայի դերը շուկայական տնտեսության ներկայիս պայ-

մաններում էլ ավելի է կարևորվում, և առանց այս գիտության իմացության թերի է լինում «ԱՊՀ ֆինանսների կառավարում» մասնագիտությամբ տնտեսագիտության բակալավր մասնագետի պատրաստումը: Ծրագիրը այս մասնագիտության համար բաղկացած է 10 թեմաներից, իր 59 ենթաթեմաներով:

Էլեկտրոնային բիզնեսը և էլեկտրոնային կոմերցիան: Էլեկտրոնային կոմերցիան՝ որպես բիզնեսի վարման ձև, հիմնական հասկացությունները, առանձնահատկությունները և հիմնախնդիրները, զարգացման միտումները: Էլեկտրոնային կոմերցիան, համակարգերը, կազմակերպատնտեսական մոդելները, տեղը ինտերնետ ցանցում, համակարգի օգտագործման հետ կապված խնդիրները և նրանց առանձնահատկությունները ՀՀ-ում: Էլեկտրոնային կոմերցիայի ձևերը՝ խանութներ, աճուրդներ, պորտալներ, առևտրային հրապարակներ: Ինտերնետ ցանցի դերը էլեկտրոնային կոմերցիայի համակարգում՝ ինտերնետի կառուցվածքը, գործունեությունը, բաղկացուցիչ մասերը և հիմնական ծառայությունները, մարքեթինգը և ինտերնետ ցանցի հնարավորությունները: WEB էջը՝ որպես էլեկտրոնային կոմերցիայի բիզնեսի հիմք: WEB էջի դասակարգումը, բիզնես մոդելները, էջի ստեղծման փուլերը, արդյունավետության գնահատումը: Փողի շարժը ցանցում: Էլեկտրոնային վճարումների տարբերակները, վճարային համակարգերը, ինտերնետ բանքինգ, EDram և ArCa վճարման համակարգեր: Կազմակերպություն-հաճախորդ դասի (B2C) էլեկտրոնային կոմերցիա: Ինտերնետ մարքեթինգ, ապրանքային ու գնային քաղաքականությունը, մրցունակությունը ինտերնետում, սպառողը ինտերնետ միջավայրում: Կոմունիկացիոն քաղաքականությունը ցանցում՝ գովազդի առանձնահատկությունները, էլեկտրոնային PR, իրացման խթանում: Կազմակերպություն-կազմակերպություն դասի (B2B) էլեկտրոնային կոմերցիա՝ արժեքի ավելացման շղթաներ, գործարարության զարգացումը ինտերնետում, էլեկտրոնային առևտրում մասնակիցների (գնորդների, վաճառողների) վիճակագրական վերլուծություն, բիզնեսը և էտիկան կազմակերպությունների միջև: Էլեկտրոնային առևտրի կազմակերպահիրավական հիմքերը: Ինտերնետում աշխատանքի կազմակերպական և հասարակական կարգավորումը, տեխնիկական կոորդինացումը, անվտանգության ապահովման միջոցները, շիֆրավորում, էլեկտրոնային ստորագրություն և կնիք ունենալու առավելությունը:

Ծրագրում ներառված թեմաների ուսումնասիրումը հնարավորություն է տալիս ուսանողներին՝ պատշաճ մակարդակի գիտելիքներ ձեռք բերել էլեկտրոնային շուկայում արդյունավետ ու նպատակաուղղված գործունեություն ծավալելու, էլեկտրոնային գործառնությունների, ինտերնետ ցանցում մարքեթինգային հետազոտությունների իրականացման, անհրաժեշտ տեղեկատվության ստացման, հիմնավոր ապրանքային, գնային, բաշխման և կոմունիկացիոն քաղաքականություն իրականացնելու, ինչպես նաև էլեկտրոնային կոմերցիայի բնագավառում այլ խնդիրների արդյունավետ լուծման համար:

16. Արժեթղթերի շուկա և բորսային գործ 3 կրեդիտ 90 ժամ

Արժեթղթերի շուկա: Արժեթղթերի շուկայի բնորոշումը և տեսակները: Արժեթղթերի շուկայի տեղը: Արժեթղթերի շուկա և դրա կարգավորումը:
Ֆոնդային բրոքերներ և դիլերներ: Առևտրային բանկերը արժեթղթերի շուկայում: Արժեթղթերի հատկանիշները (ժամանակային, տարածքային, շուկայական): Շուկայական բնութագրերը՝ տիրապետման, թողարկման ձևը, շրջանառելիության բնութագիրը, ռիսկի աստիճանը, եկամտի վճարման ձևը և այլն:Արժեթղթերի թողարկման ձևերը՝ թղթային, ոչ թղթային: Արժեթղթերի տեսակները՝ բաժնետոմս, պարտատոմս, մուրհակ, չեկ, կոնոսամենտ, վարրանտ, օպցիոն, ֆյուչերս, ֆորֆորդ: Պետական արժեթղթեր: Բաժնետոմսերի ընդհանուր բնութագիրը, բաժնետոմսերի հատկանիշները, տեսակները, բաժնետերերի իրավունքներն ըստ բաժնետոմսերի տեսակների: Շուկայական ընթացիկ եկամտաբերություն, վերջնական եկամտաբերություն: Բաժնետոմսի եկամտաբերության վրա ազդող գործոնները Պարտատոմսեր, դրանց էությունը, նմանությունը և տարբերությունը բաժնետոմսերից: Այլ հիմնական արժեթղթեր: Մուրհակներ: Չեկ և կոնոսամենտ: Էմիտենտներ և ինվեստորներ: Ֆյուչերսային և

 օպցիոն պայմանագրերը որպես արժեթղթերի շուկայի գործիքներ: Արժեթղթերի ռեյտինգը: Բորսային ինդեքսներ: Ընդհանուր հասկացություն ինդեքսների մասին արժեթղթերի շուկայում:

17. Կազմակերպությունների ֆինանսական վերլուծություն 5 կրեդիտ 150 ժամ

Տնտեսավորող սուբյեկտների գործունեության ֆինանսական վերլուծության անհրաժեշտությունը: Ֆինանսական վերլուծության դերը տնտեսավարման պայմաններում, Տնտեսավարող սուբյեկտների ֆինանսական դրության ընդհանուր գնահատումը:

Տնտեսավարող սուբյեկտների գործունեության ֆինանսական արդյունքների վերլուծությունը: Տնտեսավարող սուբյեկտների գործունեության ֆինանսական արդյունքների ձևավորման և բաշխման մոդելը, շահույթի ցուցանիշների մակարդակի, դինամիկայի և կառուցվածքի վերլուծությունը, արտադրանքի ապրանքների (աշխատանքների, ծառայությունների) իրացումից շահույթի գործոնային վերլուծությունը, շահույթի օգտագործման վերլուծությունը, շահութաբերության ցուցանիշների համակարգը և հաշվարկման մոդելները, շահութաբերության ցուցանիշների գործոնային վերլուծությունը:

Ֆինանսական կայունության, գործարար ակտիվության և իրացվելիության գնահատման ցուցանիշների ու դրանց հաշվարկման մեթոդիկան:

Տնտեսավարող սուբյեկտների սնանկացումը և ռիսկերի գնահատման մեթոդիկան: Տնտեսավարող սուբյեկտների սնանկացման էությունը, սնանկացման պատճառները և ազդող գործոնները, անվճարունակության գնահատումը, տնտեսավարող սուբյեկտների սնանկացման կանխատեսման մեթոդները, տնտեսավարող սուբյեկտների ֆինանսական առողջացման ուղիները, ֆինանսական պլանի կազմման համառոտ նկարագիրը, ռիսկի գնահատում:

ԸՆՏՐՈՎԻ ԴԱՍԸՆԹԱՑՆԵՐԻ ԿՐԹԱԲԼՈԿ

Հաշվապահական հաշվառման ստանդարտներ

ՖԱԿՈՒԼՏԱՏԻՎ ԴԱՍԸՆԹԱՑՆԵՐԻ ԿՐԹԱԲԼՈԿ

11.1 Առկա ձևով ուսուցման դեպքում լսարանային պարապմունքներին պետք է տրամադրվի յուրաքանչյուր ուսումնական դասընթացին հատկացվող ժամաքանակի 50 %-ից ոչ պակասը, իսկ հեռակա ձևով ուսուցման դեպքում` 10 %-ից ոչ պակասը:

5. 311103 «Ագրոպարենային համակարգի հաշվապահական հաշվառում և աուդիտ»

ՄԱՄՆԱԳԻՏՈՒԹՅԱՄԲ ՏՆՏԵՍԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ԲԱԿԱԼԱՎՐԻ

որակավորման աստիճան

ՊԱՏՐԱՍՏՄԱՆ ՀԻՄՆԱԿԱՆ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳՐԻ ՅՈՒՐԱՑՄԱՆ ԺԱՄԿԵՏՆԵՐԸ

5.1. Տնտեսագիտության բակալավրի պատրաստման հիմնական կրթական
որակավորման աստիճանը

ծրագրի յուրացման ժամկետը, ներառյալ ուսանողի հետազոտական աշխատանքը, առկա ուսուցման ձևով 242 շաբաթ է, որից.

- տեսական ուսուցումը` 150 շաբաթ
- քննաշրջանները` 27 շաբաթ
- պրակտիկաները` 19 շաբաթ

այդ թվում` ուսումնական պրակտիկա - 4 շաբաթ
արտադրական պրակտիկա - 15 շաբաթ

- եզրափակիչ պետական որակավորումը, ներառյալ ավարտական որակավորման (դիպլոմային) աշխատանքի պատրաստումը և պաշտպանությունը`

10 շաբաթ

- արձակուրդները (ներառյալ հետբուհական 8-շաբաթյա արձակուրդը)՝
  36 շաբաթ

Դիպլոմային աշխատանքի կատարման ժամանակացույցը, ընթացիկ վերահսկմանն ատեստավորման ձևը, պաշտպանության թույլատրման կարգը սահմանում է բուհը (ֆակուլտետը), որը հաստատում է բուհի գիտական խորհուրդը:

11.2. Միջնակարգ (լրիվ) -ի ընդհանուր կրթություն ունեցող անձանց համար
որակավորման աստիճան

պատրաստման հիմնական կրթական ծրագրերի յուրացման ժամկետները հեռակա ուսուցման ձևով երկարացվում են մինչև 1 տարի՝ սույն պետական կրթական չափորոշիչի թ. 1.2.-ով սահմանված ժամկետի նկատմամբ:

11.3. Ուսանողի ուսումնական բեռնվածքի առավելագույն ծավալը սահմանվում է շաբաթական 45 ժամ՝ ներառյալ լսարանային և արտալսարանային (ինքնուրույն) աշխատանքները:

11.4. Առկա ուսուցման ձևով սովորող ուսանողի լսարանային պարապմունքների ծավալը չպետք է գերազանցի շաբաթական 30 ժամ: Նշված ծավալում չեն ընդգրկվում ֆիզիկական կուլտուրայի և ֆակուլտատիվ դասընթացների դասաժամերը: Ուսումնական տարվա տեսական ուսուցման տևողությունը 34 շաբաթ է:

11.5. Հեռակա ուսուցման ձևով սովորող ուսանողի համար պետք է ապահովվի տարեկան 160 ժամից ոչ պակաս ծավալով դասախոսների հետ պարապմունքներ անցկացնելը:

11.6. Ուսումնական տարվա արձակուրդները պետք է 7-10 շաբաթ լինեն, այդ թվում՝ 2 շաբաթից ոչ պակաս՝ ձմեռային քննաշրջանից հետո:

6. 311103 «Ագրոպարենային համակարգի հաշվապահական հաշվառում և աուդիտ»

ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅԱՄԲ ՏՆՏԵՍԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ԲԱԿԱԼԱՎՐԻ
որակավորման աստիճան
ՊԱՏՐԱՍՏՄԱՆ ՀԻՄՆԱԿԱՆ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳՐԻ ՄՇԱԿՄԱՆ ԵՎ ԻՐԱԿԱՆԱՑՄԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԻՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՎՈՂ ՊԱՀԱՆՋՆԵՐԸ

6.1. Տնտեսագիտության բակալավր- ի պատրաստման հիմնական կրթական
որակավորման աստիճանը

ծրագրի մշակմանը ներկայացվող պահանջները.

6.1.1. Սույն պետական կրթական չափորոշիչի հիման վրա բուհն ինքնուրույն է մշակում և հաստատում տնտեսագիտության բակալավր- ի պատրաստման հիմնական
որակավորման աստիճանը

կրթական ծրագիրը:

Ուսանողի կողմից ընտրովի դասընթացների ուսումնառությունը պարտադիր է, իսկ նրանց ցանկը երաշխավորական բնույթ է կրում, որը կարող է փոփոխել կամ լրացնել բուհը:

Ուսումնական դասընթացի բաղադրիչների տեսակները (դասախոսություն, գործնական, սեմինար, լաբորատոր պարապմունքներ, տնային և կուրսային աշխատանքների

խորհրդատվություն և այլն) և ծավալները՝ դասընթացին հատկացված դասաժամերի շրջանակում սահմանում է բուհը: ՈՒսուցման ողջ շրջանում ուսումնական ժամաքանակի ընդհանուր հաշվեկշռում ակտիվ մեթոդներով ուսանողի տեսական ուսուցումը չպետք է ցածր լինի 25%-ից:
ՈՒսանողի գիտելիքի ստուգման և գնահատման համակարգի տեսակն ընտրում է բուհը: Տվյալ դասընթացից ուսանողի գիտելիքների եզրափակիչ գնահատականը չպետք է հիմնավորվի միայն վերջին քննության (ստուգարքի) արդյունքով, այն պետք էհաշվի առնի ուսանողի ակտիվությունը դասընէացից և ընթացիկ առաջադիմությունը կիսամյակի (ների) ընթացքում: Եզրափակիչ գնահատման դեպքում գնահատականի
40 %-ը ձևավորվում է ընթացիկ առաջադիմությամբ և միջանկյալ ստուգումներով, իսկ
60 %-ը՝ եզրափակիչ քննության (ստուգարքի) արդյունքով:
Քննությունների անցկացման հիմնական ձևը գրավոր կամ գրավոր-բանավորն է:
Բացառության կարգով բուհը կարող է սահմանել բանավոր քննություններ, բայց դրանք չպետք է գերազանցեն քննությունների ընդհանուր քանակի 25%-ը: Բուհի իրավունքն է ուսումնական դասընթացների եզրափակիչ ստուգման եղանակի (ստուգարք կամ քննություն) ընտրությունը և ձևի սահմանումը:
ՈՒսանողների գիտելիքների ընթացիկ գնահատման համակարգում բուհն օգտագործում կրթական համակարգին ինտեգրվելու և ուսանողների ակադեմիական շարժունակությունն ապահովելու նպատակով ուսումնական գործընթացում գերադասելի է գիտելիքների ստացման և գնահատման վարկային (կրեդիտային) համակարգի ներդրումը և օգտագործումը: Դասընթացից եզրափակիչ գնահատական նշանակելու դեպքում անհրաժեշտ է անցնել գիտելիքների գնահատման ավանդական համակարգին («գերազանց», «լավ», «բավարար», «անբավարար», «ստուգված», «չստուգված»):
Կուրսային աշխատանքը դիտարկվում է որպես դասընթացի ուսումնական բաղադրիչ և իրականացվում է այդ դասընթացին հատկացրած դասաժամերի հաշվին: Հիմնական մասնագիտական դասընթացներից կուրսային աշխատանքի կատարելը պարտադիր է, բայց ուսուցման ողջ դրանք չպետք է գերազանցեն 5-ը:
Մասնագիտացման դասընթացների կրթաբլոկը ընդհանուր մասնագիտական դասընթացների կրթաբլոկի տրամաբանված հաջորդականությունն է, որը ընտրած մասնագիտությամբ նախատեսված գործունեության բնագավառներում նպաստում է ուսանողի խոր մասնագիտական գիտելիքների և ունակությունների ձեռքբերմանը: Բուհը պետական կրթական չափորոշիչի հավելված 1-ում տրված ցանկից ինքնուրույն է ընտրում իրեն համապատասխանող մասնագիտացումը և իրավունք ունի փոփոխելու կամ լրացնելու մասնագիտացման դասընթացների ցանկը, կամ էլ ՀՀ ԿԳՆ մասնագիտությունների պետական կրթական չափորոշիչը մշակող գիտամեթոդական հանձնաժողովի հետ համաձայնեցված՝ ձևավորելու նոր մասնագիտացում:

6.1.2. Մասնագիտության հիմնական կրթական ծրագիրն իրականացնելու դեպքում բուհն իրավասու է՝

- 5 %-ի սահմաններում փոփոխել դասընթացների կրթաբլոկներին հատկացված ժամաքանակները, իսկ առանձին դասընթացներինը՝ մինչև
  10 %-ի սահմաններում,
- ձևավորել հումանիտար և սոցիալ-տնտեսագիտական դասընթացների կրթաբլոկ, որի հանրապետական բաղադրիչում նշվածներից պարտադիր է հետևյալ դասընթացների առկայությունը՝
  «Ֆիզիկական կուլտուրա»
  «Հայ ժողովրդի պատմություն»
  «Հայոց լեզու և հայ գրականություն»
  «Ռուսաց լեզու և խոսքի մշակույթ»
  «Օտար լեզու»
  «Փիլիսոփայություն»
  Մնացած դասընթացները կարող են ընդգրկվել ըստ բուհի հայեցողության:

Այս դեպքում հնարավոր է նրանց միջդասընթացային միավորումը բովանդակության պարտադիր նվազագույնի պահպանմամբ:

Եթե դասընթացը ընդհանուր մասնագիտական կամ մասնագիտացման դասընթացների կրթաբլոկի մի մասն է կազմում, դրա համար հատկացված ժամերը վերաբաշխվում են ՀՍՏ դասընթացների վրա:

Ֆիզիկական կուլտուրայի պարապմունքները հեռակա և դրսեկության ձևերով ուսումնառող ուսանողների համար կարող են իրականացվել նրանց ցանկությամբ, ընդհանուր հումանիտար և սոցիալ – տնտեսագիտական (ՀՍՏ) դասընթացներիր դասավանդումն իրականացվել հեղինակային դասխոսությունների, անհատական և կոլեկտիվ գործնական պարապմունքների, առաջադրանքների և սեմինարների ձևով՝ բուհի մշակած ծրագրերով, հաշվի առնելով բուհի մասնագիտական առանձնահատկությունները, դասախոսների հետազոտական ուղղվածությունը և հակումները, որոնք կապահովեն կրթաբլոկի դասընթացների թեմատիկայի լուսաբանումը՝ ուսանողների մասնագիտական կողմնորոշմանը համապատասխան,

- սահմանել ընդհանուր հումանիտար և սոցիալ - տնտեսագիտական (ՀՍՏ), ընդհանուր մաթեմատիկական և բնագիտական (ԸԲ) կրթաբլոկներում ընդգրկված դասընթացների առանձին բաժինների դասավանդման անհրաժեշտ խորությունը՝ կրթաբլոկների դասընթացների ուղղվածությանը համապատասխան և մասնագիտության առանձնահատկությունների հաշվառմամբ: ԸԲ կրթաբլոկում պարտադիր է «Քաղ. պաշտպանություն և արտակարգ իրավիճակների հիմնահարցեր» առարկայի դասավանդումը: Բուհական բաղադրիչներին առանձնացված ժամաքանակները բուհի հայեցողությամբ կարող են օգտագործվել հանրապետական բաղադրիչներում ընդգրկված դասընթացների ավելի խորը դասավանդման համար, իրականացվել

311103 «Ագրոպարենային համակարգի հաշվապահական հաշվառում և աուդիտ» մասնագիտության Տնտեսագիտության բակալավրի պատրաստման հիմնական կրթական
որակավորման աստիճանը

ծրագիրը կրճատված ժամկետով համապատասխան ուղղվածության միջին կամ բարձրագույն մասնագիտական կրթություն ունեցող ուսանողների համար: ՈՒսուցման ժամկետների կրճատումը կատարվում է մասնագիտական կրթության նախորդ աստիճանում ուսանողների ձեռք բերած գիտելիքների, ունակությունների և հմտությունների հիման վրա: Այդ դեպքում ուսուցման տևողությունը 2 (երկու) տարուց պակաս չպետք է լինի: Կրճատված ժամկետով ուսուցումը թույլ է տրվում նաև այլ անձանց, որոնց կրթական մակարդակը և բացառիկ ընդունակություններ բավարար հիմք են նման ուսուցում իրականացնելու համար,

- առանձին դեպքերում, մասնագիտությունների պետական կրթական չափերոշիչները մշակող ԿԳՆ գիտամեթոդական հանձնաժողովի հետ համաձայնեցված

311103 «Ագրոպարենային համակարգի հաշվապահական հաշվառում և աուդիտ» մասնագիտության համար բուհը իրավունք ունի մինչև 20 %-ի սահմանում փոփոխել ընդհանուր մասնագիտական դասընթացների (ԸՄԴ) կրթաբլոկի ժամաքանակը, իսկ առանձին դասընթացները՝ մինչև 40 %-ի սահմաններում:

6.2. ՈՒսումնական գործընթացի կադրային ապահովման պահանջները.

Տնտեսագիտության բակալավրի- ի պատրաստման հիմնական կրթական ծրագրի
որակավորման աստիճանը

իրականացումը պետք է ապահովվի գիտամանկավարժական կադրերով, որոնք, որպես կանոն, ունեն դասավանդման ուղվածությանը համապատասխանող բազային կրթություն (առնվազն դիպլոմավորված մասնագետ կամ մագիստրոս) և հետևողականորեն զբաղվում են հետազոտական և գիտամեթոդական գործունեությամբ: Հատուկ մասնագիտացնող դասընթացներ դասավանդող դասխոսները, որպես կանոն, պետք է ունենան գիտական աստիճան (գիտական կոչում) և կամ համապատասխան գործունեության ոլորտում աշխատանքի փորձ: Գիտական աստիճան և կոչում ունեցող դասախոսները պետք է կազմեն պրոֆեսորադասախոսական կազմի 50%-ից ոչ պակասը:

Հիմնական հաստիքային դասախոսները և 0,25 հաստիքից բարձր ձևակերպված համատեղողները նույնպես պետք է կազմեն ընդհանուրի 50%-ից ոչ պակասը:

Բուհի գրադարանը պետք է հագեցած լինի մասնագիտության ուսումնական պլանով նախատեսված դասընթացների ուսումնամեթոդական համալիրներով, մասնագիտության նորմատիվ – իրավական ակտերով, տեղեկատու գրականությամբ և չափորոշիչներով:

6.3. Ուսումնական գործընթացի ուսումնամեթոդական ապահովման պահանջները.

Տնտեսագիտության բակալավր- ի պատրաստման հիմնական կրթական ծրագրերի
որակավորման աստիճանը

իրականացումը պետք է ներառի ուսանողների կողմից մասնագիտական դասընթացների

լաբորատոր, գործնական (սեմինար) աշխատանքերի կատարում. ֆինանսական հաշվետվությունների կազմման սկզբունքների մեկնաբանումը համաձայն ՀՀՀՀՍ 1-ի, կառավարչական հաշվառման առանձնահատկությունները գյուղատնտեսաության մեջ, հարկային հաշվառման կազմակերպման սկզբունքները և առանձնահատկությունները, հարաբերական ցուցանիշներ, դրանց օգտագործումը ֆինանսական հաշվետվությունները վերլուծելիս, ասուդիտորական ստանդարտներ, դրանց մեկնաբանումը, հաշվապահական հաշվառման առանձնահատկությունները բանկային համակարգում: Ներառյալ, որպես պարտադիր բաղադրիչ՝ համակարգչային կիրառական ծրագրային փաթեթների օգտագործմամբ գործնական առաջադրանքների կատարում: Պարտադիր պահանջ է նաև անհրաժեշտ ինֆորմացիոն բազայի ստեղծումը, որն ապահովում է բարձրորակ մասնագետի պատրաստումը և ուսանողի մուտքը տարբեր ինֆորմացիոն աղբյուրներ, ներառյալ Internet-ը:

Տնտեսագիտության բակալավր- ի պատրաստման հիմնական կրթական ծրագրերի
որակավորման աստիճանը

իրականացումը պետք է ապահովի յուրաքանչյուր ուսանողի մուտքով դեպի գրադարանային ֆոնդեր և տվյալների բազաներ, որոնք ըստ բովանդակության համապատասխանում են հիմնական կրթական ծրագրով նախատեսված դասընթացների լրիվ ցանկին, նույն դասընթացների բաղադրիչներին (դասախոսություններ, գործանական սեմինար և լաբորատոր պարապմունքներ, կուրսային և դիպլոմային աշխատանքերի խորհրդատվություն, պրակտիկայի ծրագրեր) նվիրված մեթոդական ձեռնարկների և ցուցումների առկայությամբ, ինչպես նաև տեսալսողական, բազմամիջավայրային նյութերով և ցուցադրական ձեռնարկներով:

Բուհի գրադարանը պետք է հագեցված լինի մասնագիտության ուսումնական պլանով նախատեսված դասընթացների ուսումնամեթոդական համալիրներով, մասնագիտության նորմատիվ-իրավական ակտերով, տեղեկատու գրականությամբ և չափորոշիչներով:

6.4. ՈՒսումնական գործընթացի նյութատեխնիկական ապահովման պահանջները

Տնտեսագիտության բակալավր- ի պատրաստման հիմնական կրթական ծրագիր իրականացնող բուհը պետք է ունենա նյութատեխնիկական բազա, որը համապատասխանում է գործող սանիտարահիգիենիկ նորմերին և հակահրդեհային կանոններին, ապահովում է օիրնակելի ուսումնական պլաններով նախատեսված լաբորատոր, սեմինար, գործնական պարապմունքների և միջդասընթացային պատրաստման բոլոր ձևերի և ուսանողների հետազոտական աշխատանքների կատարումը:

6.5. Պրակտիկաների կազմակերպման պահանջները

ՈՒսուցման ընթացքում առանձին մասնագիտական դասընթացների և ընտրած մասնագիտացման գծով գործնական ունակությունների, ապագա աշխատավայրում հմտություններ և փորձառումներ ձեռք բերելու նպատակով բնագավառի կազմակերպաիրավական տարբեր ձևերի կազմակերպություններում, հիմնարկներում և հաստատություններում կազմակերպվում են ուսանողների ուսումնական և արտադրական նախադիպլոմային պրակտիկաներ:

ՈՒսանողի նախադիպլոմային պրակտիկան կազմակերպվում է այն հաշվով, որպեսզի շրջանավարտը կարողանա այդ ընթացքում ստացած փորձառությունը օգտագործելու իր դիպլոմային աշխատանքը ձևավորելիս: Եթե շրջանավարտը ուսուցումը համատեղում է աշխատանքի հետ, բուհին իրավունք ունի թույլատրել աշխատավայրում պրակտիկայի անցկացումը, եթե շրջանավարտի աշխատանքի բնույթը համապատասխանում է բուհում ուսումնառած մասնագիտությանը:

Պրակտիկան կարող է կազմակերպվել նաև որոշակի կազմակերպությունում կազմված անհատական ծրագրով, եթե շրջանավարտը նույն կազմակերպությունում պաշտոն է զբաղեցնում:

Արտադրական պրակտիկայի տեղերի բացակայության դեպքում բուհը (ֆակուլտետը) այն կազմակերպում է սեփական նյութատեխնիկական բազայի վրա, եթե այն հագեցված է ժամանակակից սարքավորմամբ և ծրագրային միջոցներով:

7. 311103 «Ագրոպարենային համակարգի հաշվապահական հաշվառում և աուդիտ»

ՄԱՄՆԱԳԻՏՈՒԹՅԱՄԲ ՇՐՋԱՆԱՎԱՐՏԻ ՊԱՏՐԱՍՏՄԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿԻՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՎՈՂ ՊԱՀԱՆՋՆԵՐԸ

7.1. Շրջանավարտը պետք է կարողանա լուծել
սույն պետական կրթական չափորոշիչի ք.1.2 կետում նշված որակավորմանը համապատասխանող խնդիրները:

Տնտեսագիտության բակալավր- ը պետք է.
որակավորման աստիճանը

ա/ հումանիտար և սոցիալ – տնտեսագիտական գիտելիքների բնագավառում՝

- իմանա ՀՀ Սահմանադրության և իր բնագավառի օրենքները,
- ազատ տիրապետի մասնագիտական հայոց լեզվին (գրավոր և բանավոր) և հաղորդակցվի երկու օտար լեզուներով,
- ունենա պատկերացում առողջ կենսակերպի մասին, տիրապետի ֆիզիկական կատարելագործման ունակություններին և հմտություններին,
- իմանա հայ ժողովրդի պատմությունը և արդի քաղաքագիտական զարգացումները,
- ծանոթ լինի համաշխարհային մշակույթին, տիրապետի վարվելաձևի կուլտուրային, իմանա դրա էթիկական և իրավական նորմերը, որոնք կարգավորում են մարդու և հասարակության, մարդու և շրջակա միջավայրի հարաբերությունները,
- գիտենա հոգեբանության և մանկավարժության տարրերը,
- ծանոթ լինի ժամանակակից փիլիսոփայության ուղղություններին, գիտենա կեցության մասին գիտության հիմնադրույթները, նյութականի և վերացականի հասկացությունները, մատերիայի կազմակերպման ձևերը, հետևի սոցիալական գլոբալ զարգացումներին,
- գիտենա տնտեսագիտության տեսության հիմնադրույթները, մակրո - և միկրոտնտեսության օրենքները, անցումային շրջանի տնտեսության առանձնահատկությունները

բ/ բնագիտության և մաթեմատիկայի բնագավառում՝

- ծանոթ լինի ժամանակակից բնագիտության հիմնական սկզբունքներին և հայեցակարգերին, բնապահպանական գլոբալ և տարածքային հիմնախնդիրներին,
- տիրապետի մաթեմատիկայի հիմնական բաժիններին, հավանականությունների տեսության և մաթեմատիկական վիճակագրության եղանակներին, մաթեմատիկական մոդելավորման եղանակներին,
- տիրապետի ինֆորմացիայի հավաքման, պահպանման և մշակման համակարգչային մեթոդներին և կարողանա օգտագործել ժամանակակից ինֆորմացիոն տեխնոլոգիաներ,

գ/ մասնագիտական գործունեության բնագավառում՝

1. Ընդհանուր տնտեսագիտական առարկաների հիմունքներին, որոնք անհրաժեշտ են տնտեսության պլանավորման, ֆինանսավորման, հաշվառման, տնտեսական վերլուծության, վերհսկողության, աուդիտի, արտադրության կազմակերպման և կառավարման, մարքեթինգի, մենեջմենթի և այլ խնդիրների հիմնավոր լուծման համար:
2. Շուկայական տնտեսության օրինաչափություններին, գյուղատնտեսական մթերքների արտադրության, պահպանման և իրագործման, արտադրության միջոցների ապահովման ու ռացիոնալ օգտագործման, բիզնես ծրագրի մշակման առևտրի կազմակերպման, սպասարկման մեխանիզմների մշակման և տնտեսության շահութաբեր գործունեության ծավալման հիմունքնե-

րին;
3. Ֆինանսական հարցերին և վերահսկաման-աուդիտին վերաբերող հրահանգներին, որոշումներին, մեթոդական, նորմատիվային և այլ նյութերին, որոնք անհրաժեշտ են հաշվապահական հաշվառման կազմակերպական ու հաշվետվությունների կազմման համար:
4. Ագրոարդյունաբերական համալիրի ճյուղերում հաշվապահական հաշվառման և աուդիտի կազմակերպման սկզբունքներին ու մեթոդներին, արտադրության տեխնոլոգիաներին, ձեռնարկությունների ֆինանսավորման և վարկավորման հարցերին, տեխնոլոգիական քարտերի կազմման միջոցով արտադրանքի ինքնարժեքի հաշվարկման ու արտադրության արդյունավետության մեթոդներին,
5. Տնտեսական տեղեկատվության հավաքագրման, ամփոփման, մշակման և կիրառման մեթոդներին, ավտոմատ կառավարման համակարգերի ստեղծման և օգտագործման, հաշվողական տեխնիկայի կիրառման, իրավագիտության հիմունքներին, աշխատանքի կազմակերպման, պաշտպանու-թյան և շրջակա միջավայրի պահպանությա համար:
6. Ճյուղի էկոնոմիկայի, գյուղատնտեության արտադրության կազմակերպման և կառավարման հիմունքներին, կենսագործունեության անվտանգության ու շրջակա միջավայրի պահպանման և իրավագիտության հարցերին:
7. Ագրոարդյունաբերական համալիրի ճյուղերի արտադրության տեխնոլոգիայի հիմունքներին, գյուղատնտեսական վարման համակարգերին, տնտեսագիտական գնահատման ժամանակակից մեթոդաբանությանը:
8. Ագրոարդյունաբերական համալիրի ճյուղերում գործող բնական – կենսաբանական օրենքների գործունեության ներդաշնակմանը և զուգակցմանը:
9. Ագրոարդյունաբերական համալիրի ճյուղերում արտադրության զարգացման կանխատեսման, ծրագրավորման, տնտեսական գործունեության վերլուծության, նվազագույն ռեսուրսների ընտրության, դրանց գնահատման և տեղաբաշխման արվեստին:
10. Շուկայական տնտեսության անցման և հետագա զարգացման պայմաններում ագրոպարենային համակարգում ձեռնարկատիրական գործունեության և հաշվառման, կոմերցիոն, շուկայի վերլուծության և գնագոյացման հարցերին:
11. Տնտեսագիտության բակալավրը պետք է կատարելապես տիրապետի հաշվապահական հաշվառման հիմունքներին, ունենա լայն մտահորիզոն, վերլուծական մտածողությունը զուգակցի տարբեր իրադրություններում արագ կողմնորոշվելու ունակությամբ, լավ պատկերացնի հանրապետության ագրոպարենային համալիրի ճյուղերի զարգացման ընթացիկ և հեռանկարային խնդիրները:

Տնտեսագիտության բակալավր-ի հատուկ պատրաստությանը վերաբերվող պահանջները
որակավորման աստիճանը

սահմանում է տվյալ մասնագիտացումն առաջադրող բուհը՝ ՀՀ ԿԳՆ մասնագիտությունների պետական կրթական չափորոշիչները մշակող գիտամեթոդական հանձնաժողովի հետ համաձայնեցրած, որոնք ՀՀ ԿԳՆ - ում մասնագիտացումը հաստատելուց հետո միասնական են դառնում այլ բուհերի համար, բխում են մասնագիտացման կրթաբլոկի բովանդակությունից և տվյալ մասնագիտացմամբ մասնագետներ պատվիրած կազմակերպության գործառնություններից:

Նշված փորձառնությունները ներառում են՝

- հետազոտական աշխատանք վարելու, վերացական տրամաբանական մտածողության, ինդուկցիայի և դեդուկցիայի մեթոդները կիրառելու և քննադատական վերլուծության ունակություններ,
- անծանոթ պայմաններում առաջացած ոչ կոնստրուկտիվ հիմնահարցերի

բացահայտման, հաղթահարման և վերջնական լուծման, սեղմ ժամանակացույցեվ աշխատանքներ կազմակերպելու ընդունակություն,

- մասնագիտական գործունեության բնագավառում նորամուծությունների նկատմամբ ընկալունակության ցուցաբերում:

Տնտեսագիտության բակալավրի ՝ մարդկանց հետ աշխատելու փորձառությունը
որակավորման աստիճանը

ենթադրում է նրա ունակությունները՝

- այլ անձանց հետ փոխգործակցելու, կոլեկտիվում նրանց հետ հաղորդակցվելու,
- խնդիրներ ձևավորելու և դրանք ենթականերին պատվիրելու,
- մարդկանց ստեղծագործական աճի ձգումը խրախուսելու և զարգացումն ապահովելու,
- ծագած տարաձայնությունները և բախումները լուծելու,
- տարբեր զարգացման և մավոր մակարդակի տեր մարդկանց հետ համագործակցելու,
- մասնագիտական հարցերի շրջանակներում ընդունելի որոշումների հասնելու նպատակով բանակցություններ վարելու,
- տարաբնույթ և տարասեռ մշակութային միջավայրերում աշխատելու և այլն:

Տնտեսագիտության բակալավրի՝ ինֆորմացիայի հետ աշխատելու փորձառությունը
որակավորման աստիճանը

պահանջում է պարտադիր հմտություններ՝

- պաշտոնական և ոչ տաշտոնական իրավիճակներում սեփական կարծիքը գրավոր և բանավոր ձևերով շարադրելու, քննարկելու և գործուն կարգով պաշտպանելու,
- լեզվային և մշակութային տարբերությունների հաշվառմամբ գրավոր ինֆորմացիան լսելու և վերլուծորեն ընկալելու,
- բանավոր, տպագրված և էլեկտրոնային աղբյուրներից ստացված ինֆորմացիան որոնելու, ստանալու, համակարգելու, գրավոր ձևակերպելու և օգտագործելու:

Ինֆորմացիոն տեխնոլոգիաների օգտագործման գծով

Տնտեսագիտության բակալավրը պետք է ծանոթ լինի տվյալների մշակման
որակավորման աստիճանը

երկուսից ոչ պակաս համակարգերի, համակարգչային և բազմաօգտագործման տեղային ցանցային համակարգերին, ինչպես նաև կարողանա կատարել ինֆորմացիայի որոնում տվյալների ցանցային բազաներում (WWW), օգտվել էլեկտրոնային փոստից, տվյալների բազաների փաթեթից:

Տնտեսագիտության բակալավրը պետք է հասկանա իր մասնագիտության
որակավորման աստիճանը

էությունը և սոցիալական նշանակալիությունը, իր որակավորման շարունակական բարձրացման անհրաժեշտությունը հետբուհական և լրացուցիչ կրթություն ստանալու կամ էլ նոր գիտելիքների ինքնուրույն տիրապետման միջոցով:

7.2. Տնտեսագիտության բակալավրի եզրափակիչ պետական որակավորման պահանջները
որակավորման աստիճանը

7.2. 311103 «Ագրոպարենային համակարգի հաշվապահական հաշվառում և աուդիտ»

մասնագիտությամբ

Տնտեսագիտության բակալավրի եզրափակիչ պետական որակավորումը
որակավորման աստիճանը

ներառում է ավարտական որակավորման (դիպլոմային) աշխատանքի պաշտպանությունը և պետական քննության հանձնումը, որոնք թույլ են տալիս բացահայտելու շրջանավարտի տեսական և գործնական պատրաստությունը սույն կրթական չափորոշիչներով սահմանված մասնագիտական խնդիրների լուծման բնագավառում:

7.2.2. Տնտեսագիտության բակալավրի ավարտական որակավորման (դիպլոմային) որակավորման աստիճանը

աշխատանքին ներկայացվող պահանջները.

311103 «Ագրոպարենային համակարգի հաշվապահական հաշվառում և աուդիտ»

Տնտեսագիտության բակալավրի ավարտական որակավորման (դիպլոմային) որակավորման աստիճանը

աշխատանքն ավարտուն մի մշակում է, որը կատարված է մասնագիտության ուսումնական պլանին համապատասխան և նպատակ ունի ամրապնդել և ընդլայնել շրջանավարտի տեսական և գործնական գիտելիքները հաշվապահական հաշվառման տեսություն, ֆինանսական և կառավարչական հաշվառում, ԱՊՀ-ի ձեռնարկություններ ի հաշվապահական հաշվառում, հարկային հաշվառում, դատա-հաշվապահական փորձաքննության, բանկային և բյուջետային կազմակերպությունների հաշվառում, գործավարության և աուդիտի, ինչպես նաև ֆինանսների և տնտեսական գործունեության վերլուծության և գնահատման ոլորտներում

Բովանդակային առումով ավարտական որակավորման (դիպլոմային) աշխատանքը պետք է՝

- ներկայացվի որպես բնագավառի հիմնահարցերից մեկին վերաբերող տեսական, վերլուծական, սոցիալ – տնտեսագիտական կամ փորձարարական հետազոտություն, որում շրջանավարտը բացահայտում է իր տեսական գիտելիքները և գործնական ունակությունները, որոնք թույլ են տալիս ինքնուրույն լուծելու մասնագիտական բնույթի խնդիրներ,
- ցույց տա շրջանավարտի կողմից գիտական և համակարգային վերլուծության մեթոդների յուրացման աստճանը, ունակությունը կատարելու տեսական ընդհանրացումներ և գործնական եզրակացություններ, հիմնավորված առաջարկություններ և երաշխավորություններ բնագավառի հիմնահարցերի լուծման կատարելագործման վերաբերյալ,
- կրի ստողծագործական բնույթ՝ հավաստի վիճակագրական տվյալների օգտագործմամբ,
- բացահայտի շրջանավարտի պատրաստության աստիճանը ինքնուրույն աշխատելու ՀՀ Ագրոարդյունաբերական համալիրի ճյուղերում, գյուղացիական (ֆերմերային), գյուղատնտեսական արտադրանք իրացնող և վերամշակող կազմակերպություններում, բաժնետիրական ընկերություններում հաշվա-ֆինանսական, հարկային, բանկային, մաքսային և ապահովագրական համակարգում, ինչպես նաև պետական կառավարման մարմիններում, ուսումնական և գիտական հաստատություններում և այլ ոլորտներում:
- համապատասխանի նյութի տրամաբանված և հստակ շարադրման պահանջներին և հենվի հավաստի փաստերի վրա
- արտացոլի շրջանավարտի ունակությունը օգտագործելու տեղեկատվության որոնման, ընտրության, համակարգման և մշակման արդի մեթոդները, աշխատել բնագավառի նորմատիվ – իրավական ակտերի հետ,
- ձևավորված լինի հրատարակչական արդի նորմատիվներին և պահանջներին համապատասխան, ունենա հետազետական աշխատանքի հաշվետվությանը բնորոշ կառուցվածք և 60 – 70 էջ համակարգչային շարվածքի ծավալ:

Ավարտական որակավորման (դիպլոմային) աշխատանքների թեմատիկան սահմանում է մասնագիտացնող ամբիոնը: Թեմատիկայում պարտադիր կարգով պոտք է ներառվեն՝

հաշվապահական հաշվառման ոլորտի առաջնահերթ և հրատապ հարցեր, հաշվի առնելով «Հաշվապահական հաշվառում և աուդիտ» մասնագիտության մասնագիտացումները և ընտրովի դասընթացների բովանդակությունը ըստ կրթաբլոկների:

Ավարտական որակավորման (դիպլոմային) աշխատանքի կառուցվածքում պետք է ներառվեն հետևյալ բաժինները՝ ներածական մասը, գրականության տեսության համառոտ ակնարկը, թեմայի հիմնավորումը, ուսումնասիրվող տնտեսության կազմակերպչա-տնտեսական պայմանների համառոտ բնութագիրը, ձեռնարկության ֆինանսական գործունեության հիմնական ցուցանիշների վերլուծությունը և գնահատումը, աշխատանքի հիմնական մասը ըստ կատարվող թեմատիկայի, եզրակացությունները և առաջարկությունները և օգտագործված գրականությունը:

7.2.3. Պետական քննությանը ներկայացվող պահանջները.

Եզրափակիչ որակավորման (պետական) քննության բովանդակությունը, անցկացման ձևը և ուսանողների գիտելիքների գնահատման չափանիշները սահմանում է բուհը (ֆակուլտետը) և հաստատում բուհի գիտական խորհուրդը: Նրանում պարտադիր կարգով ներառվում են հարցեր մասնագիտության հետևյալ ուսումնական դասընթացներից՝

1-ին համալիր քննություն
- Հաշվապահական հաշվառում
- Աուդիտ

2-րդ համալիր քննություն
- Ֆինանսատնտեսական գործունեության վերլուծություն և գնահատում
- Ագրոպարենային համակարգի ձեռնարկությունների ֆինանսներ
- Վիճակագրություն

ԿԱԶՄՈՂՆԵՐ՝

ՀՀ կրթության և գիտության նախարարությանն առընթեր՝ տնտեսագիտական
մասնագիտությունների ուղղությունը

մասնագիտությունների պետական կրթական չափորոշիչները մշակող գիտամեթոդական հանձնաժողովի աշխատանքային խումբը

Տնտ. Ֆակ. դեկան, տ.գ.թ., պրոֆ. Մարգարյան Լ. Ա.

«Ագրոբիզ. կազմ.» ամբ. վարիչ, տ.գ.թ. պրոֆ. Դավթյան Գ. Վ.

«Ֆին. և վարկ.» ամբ. վարիչ, տ.գ.դ. պրոֆ. Բայադյան Ա. Հ.

«Հ/Հ և աուդիտի» ամբ. վարիչ, տ.գ.թ. դոցենտ Եղիկյան Ա. Թ.

Հեռ. դեպ. պետ. տ.գ.թ. դոցենտ Կոսեմյան Է. Ս.

«Ագրոբիզ. կառավ.» ամբ. վարիչ, տ.գ.դ. պրոֆ. Ղազարյան Է. Ս

«ԱԱՀ էկոնոմիկայի» ամբ. վարիչ, տ.գ.թ. դոցենտ Հակոբյան Լ. Լ

311104 - «Ագրոպարենային համակարգի հաշ. հաշ. և աուդիտ» մասնագիտության
դասիչ, մասնագիտության անվանում

պետական կրթական չափորոշիչը քննարկվել և հաստատվել է տնտեսագիտական
մասնագիտությունների ուղղությունը

մասնագիտությունների պետական կրթական չափորոշիչները մշակող գիտամեթոդական հանձնաժողովի 200…թ. _________-ի նիստում (արձանագրության թ. ______):

Հանձնաժողովի նախագահ՝

ՀՊԱՀ ռեկտոր, տ.գ.դ., պրոֆեսոր Ա. Թարվերդյան
պաշտոնը, գիտ. աստիճանը, կոչումը անուն, ազգանուն

«_____» ________________ 200…թ.

Համաձայնեցված է.

ՀՀ ԿԳՆ բարձրագույն և հետբուհական

մասնագիտական կրթության

վարչության պետ՝

______________________________ Ռ. Գասպարյան
պաշտոնը, գիտ. աստիճանը, կոչումը անուն, ազգանուն

«_____» ________________ 200…թ

Երաշխավորվող մասնագիտացումների ցանկ

Դասիչ	Մասնագիտացման և նրա մեջ ընդգրկված ուսումնական դասընթացնե-րի անվանումները
ՄԴ.Բ.01.00	**Թ. 1. մասնագիտացում՝ «Հաշվապահական հաշվառում»**
ՄԴ.Բ.01.01	Հաշվապահական հաշվառումը գյուղատնտեսության մեջ
ՄԴ.Բ.01.02	
ՄԴ.Բ.01.03	Ֆինանսական և կառավարչական հաշվառում
ՄԴ.Բ.01.04	Վերահսկում և աուդիտ
ՄԴ.Բ.02.00	Գործավարություն
ՄԴ.Բ.02.01	**Թ. 2. մասնագիտացում՝ «Ապահովագրություն»**
ՄԴ.Բ.02.03	Ապահովագրական գործ
ՄԴ.Բ.02.04	Ապահովագրական կազմակերպության հաշվառում
ՄԴ.Բ.02.05	Ապահովագրական գործունեության վերահսկում և աուդիտ
ՄԴ.Բ.02.06	Գույքի գնահատում և փորձաքննություն
ՄԴ.Բ.02.07	Ակտուարային հաշվարկներ
ՄԴ.Բ.02.08	Վերաապահովագրություն
ՄԴ.Բ.02.09	Գյուղատնտեսության ապահովագրություն, ապահովագրական մարքե-թինգ
ՄԴ.Բ.02.10	Պարտադիր ապահովագրություն, ապահովագրական իրավունք
	Ապահովագրական կազմակերպության ֆինանսական վերլուծություն
ՄԴ.Բ.03.00	**Թ. 3. մասնագիտացում՝ «Բանկային գործ»**
ՄԴ.Բ.03.01	Առևտրային բանկի գործունեության կազմակերպում
ՄԴ.Բ.03.02	Բանկերի ֆինանսական գործունեության վերլուծություն և կառավա-րում
ՄԴ.Բ.03.03	Հաշվապահական հաշվառումը բանկերում
ՄԴ.Բ.03.04	Արժութային կարգավորումը և վերահսկումը ՀՀ-ում
ՄԴ.Բ.04. 00	**Թ. 4. մասնագիտացում՝ «Հարկային հետաքննություն»**
ՄԴ.Բ.04. 01	Դատա-հաշվապահական փորձաքննության հիմունքներ
ՄԴ.Բ.04. 02	ՀՀ հարկային տեսչության գործունեության և կառավարման հիմունքներ
	Հարկային հաշվապահություն
ՄԴ.Բ.04. 03	

Կազմված է՝

311103 Ագրոպարենային համակարգի հաշվապահական հաշվառում և աուդիտ
դասիչ, մասնագիտության անվանում

պետական կրթական չափորոշիչին համապատասխան:

Հանձնաժողովի նախագահ՝

______________________ ______________________
պաշտոն, գիտ. աստիճան, կոչում անուն, ազգանուն